

Vendula Běláčková
Blanka Nechanská
Pavla Chomynová
Michaela Horáková



Celopopulační studie užívání návykových látek

a postojů k němu v České republice

v roce 2008





Celopopulační studie užívání návykových látek

a postojů k němu v České republice

v roce 2008

Autoři/ Ing. Mgr. Vendula Běláčková
Ing. Blanka Nechanská
Mgr. Pavla Chomynová
Mgr. Michaela Horáková

Oponent/ PhDr. Ladislav Csémy

Jazyková korektura českého textu/
PhDr. Alena Palčová
Jazyková korektura anglického Summary/
Mgr. Jiří Bareš

**Celopopulační studie užívání návykových látek a postojů
k němu v České republice v roce 2008**

Souhrn	9
Summary	11
1 ÚVOD	14
2 PŘÍPRAVA, PRŮBĚH A METODIKA STUDIE	16
2/1 Časový průběh šetření	17
2/2 Dotazník studie	17
2/3 Výběr respondentů	19
2/4 Sběr dat	20
2/5 Neuskutečněné rozhovory	20
2/6 Příprava datového souboru a zpracování dat	21
3 SOCIODEMOGRAFICKÉ CHARAKTERISTIKY VÝBĚROVÉHO SOUBORU	22
3/1 Struktura podle pohlaví a věku	23
3/2 Rodinný stav	24
3/3 Nejvyšší dosažené vzdělání	24
3/4 Ekonomická aktivita	25
3/5 Geografické rozložení	27
4 LEGÁLNÍ NÁVKOVÉ LÁTKY	30
4/1 Tabák	31
4/2 Alkohol	34
4/3 Sedativa a tištící prostředky	41
5 NELEGÁLNÍ NÁVKOVÉ LÁTKY	44
5/1 Prevalence užití nelegálních drog podle pohlaví a věku	45
5/2 Prevalenční indikátory podle dalších sociodemografických charakteristik	51
5/3 Věk prvního užití nelegálních návykových látek	54
5/4 Frekvence užití nelegálních drog	56
5/5 Odhady počtu uživatelů drog	63
5/6 Polyvalentní užívání drog	64
5/7 Intenzivní užívání konopných drog	65
5/8 Trh s konopnými drogami	67
6 POSTOJE K UŽÍVÁNÍ NÁVKOVÝCH LÁTEK	74
6/1 Tolerance k užívání legálních a nelegálních drog	75
6/2 Rizika spojená s užíváním návykových látek	77
7 DOSTUPNOST NELEGÁLNÍCH DROG	82
7/1 Subjektivně vnímaná dostupnost nelegálních drog	83
7/2 Nabídka drog	84

8 TRENDY A SROVNÁNÍ	90
8/1 Vývoj v čase	91
8/2 Mezinárodní srovnání	97
9 ZÁVĚR	112
PŘÍLOHY	116
SEZNAMY	138
Seznam tabulek	139
Seznam grafů	142
Seznam příloh	144
Seznam použitých zkratek	145
Zkratky krajů	145
Seznam použitých zdrojů	146
POUŽITÝ DOTAZNÍK	148

Souhrn

Tato publikace vychází z údajů získaných v rámci Celopopulační studie užívání návykových látek a postojů k němu v České republice v roce 2008. Studie proběhla pod záštitou Národního monitorovacího střediska pro drogy a drogové závislosti a ve spolupráci s Centrem adiktologie 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Praze a Lékařským informačním centrem, sběr dat provedla agentura INRES-SONES.

Studie na reprezentativním vzorku 4500 respondentů ukázala, že někdy v životě kouřilo cigarety 82 % obyvatel ČR ve věku 15–64 let. V posledním měsíci kouřilo 47 % respondentů, z nich každý druhý kouřil denně, tj. více než čtvrtina populace. Nejvíce kuřáků bylo v populaci mladých dospělých, kde aktuálně kouřili (v posledních 30 dnech) téměř 59 % populace, nejintenzivněji aktuálně kouřili respondenti ve věku 35–44 let (denně 29 %). Z hlediska pohlaví bylo aktuálních nekuřáků výrazně více mezi ženami než mezi muži (63 %, respektive 43 %) a obecně ženy kouřily mnohem méně intenzivně než muži (denně kouřila necelá pětina žen a třetina mužů).

Necelá desetina respondentů ve věku 15–64 let v posledním roce abstinovala od alkoholu, 5 % si dalo alkohol v posledním roce pouze jednou. Naopak třetina obyvatel pila alkohol dvakrát týdně a častěji. Nejvíce pravidelných pijáků (pili dvakrát týdně a častěji) bylo ve věkové kategorii 45–54 let. Více abstinentů bylo mezi ženami než muži (13 %, respektive 6 %), ženy se od mužů výrazně lišily i co se týká pravidelného pití – dvakrát týdně či častěji pilo 8 % žen ve srovnání s 26 % mužů. Výrazný rozdíl byl zachován i v konzumaci nadměrných dávek alkoholu. Nejméně jednou týdně vypilo šest a více sklenic alkoholu při jedné příležitosti v posledním roce 42 % mužů oproti 17 % žen. Alkohol pila v posledním roce několikrát měsíčně téměř polovina mladistvých ve věku 15–17 let, pro které je alkohol v zásadě nelegální droga. Alespoň jednou vyzkoušelo alkohol v posledním roce 84 % mladistvých a pouze 16 % z nich v posledním roce alkohol nepilo vůbec.

Tišící léky nebo sedativa v posledním roce užila více než třetina respondentů. Zatímco u alkoholu a tabáku byla prevalence užití zpravidla vyšší u mužů než u žen, u sedativ a tišících léků tomu bylo naopak – v posledním měsíci je užilo 29 % žen oproti 17 % mužů. Nejčastěji byly tišící léky a sedativa užívány ve věkové skupině 55–64 let, ve které tyto léky v posledním měsíci užilo 42 % žen a 30 % mužů.

Někdy v životě zkusilo nějakou nelegální drogu téměř 37 % obyvatel České republiky ve věku 15–64 let. V posledním roce ji vyzkoušelo 17 % obyvatel a v posledním měsíci necelá desetina dotázaných. Většina z nich užila konopnou drogu, a to více než třetina alespoň jednou v životě, 15 % ji užilo v posledním roce a téměř desetina v posledním měsíci. Konopí je tak nejrozšířenější nelegální drogou v České republice. Jinou než konopnou drogu někdy v životě užilo 17 % obyvatel, 7 % ji užilo v posledním roce a 3 % v posledním měsíci. S ohledem na věkovou strukturu je vzorec užívání v prevalenčních indikátozech jednoznačný – věková skupina 15–24 let dosahovala nejvyšší míry celoživotní prevalence užití nelegální drogy (62 %), konopné drogy (59 %) i jiné drogy než konopí (32 %), stejně tak nejvyšší byly prevalence užití nelegálních drog v posledním roce i v posledním měsíci. S rostoucím věkem se celoživotní

zkušenost s nelegální drogou, užití v posledním roce i užití v posledním měsíci výrazně snižovala u všech typů sledovaných látek s výjimkou celoživotní prevalence u pervitinu a heroinu, které byly nejvyšší ve věkové skupině 25–34 let. Podobně jako u tabáku a alkoholu dosahovali muži vyšších prevalencí užití nelegálních látek, a to ve všech třech časových horizontech (celoživotní, v posledním roce a v posledním měsíci). Nejčastější užitou nekonopnou drogou byla extáze, následovaly halucinogenní houby, LSD, pervitin, kokain a nakonec heroin. Prevalence užití všech návykových látek byly vyšší ve věkové kategorii 15–34 let, dále u mužů, u nezaměstnaných, u svobodných a u jedinců se základním nebo středním odborným vzděláním.

Z hlediska postojů k návykovým látkám v obecné populaci bylo z nabízených možností nejméně tolerovaným jednáním vyzkoušení heroinu jednou nebo dvakrát za život. Naopak pití jednoho nebo dvou alkoholických nápojů denně nebo kouření deseti a více cigaret denně bylo v porovnání s ostatními jevy schvalováno relativně nejvíce. Respondenti přisuzovali relativně větší riziko kouření jednoho a více balíčků cigaret denně než vyzkoušení marihuany jednou nebo dvakrát za život, které bylo z nabízené škály považováno za jednání s nejnižším stupněm rizika.

Pětina respondentů považuje získání konopné drogy za velmi snadné, téměř polovina za celkem nebo velmi snadné. Více než polovině populace také byla konopná droga někdy v životě nabídnuta. Rozdíl mezi dostupností (nabídnutí drogy) a prevalence jejího užití se ovšem zvyšoval se společenskou nebezpečností drogy – více rizikové drogy respondenti poměrně méně často užili.

Mezi roky 2004 a 2008 došlo v České republice podle výsledků srovnatelných studií k nárůstu prevalence užívání nelegálních drog ve všech kategoriích. Nejvýrazněji u LSD, pervitinu a halucinogenních hub; nárůst užívání extáze nebo konopných drog byl v porovnání s nimi spíše mírný.

Z hlediska mezinárodního srovnání převyšovaly míry prevalence užívání drog zjištěné v celopopulační studii užívání návykových látek a postojů k němu v České republice v roce 2008 evropský průměr zejména u LSD, dále potom u extáze, pervitinu a konopných drog, naopak pod evropským průměrem byla míra užívání kokainu. Nejvyšších hodnot v evropském kontextu bylo dosaženo u některých indikátorů užívání LSD, konopných drog, extáze a metamfetaminu (pervitinu).

Summary

This publication compiles the data from the General Population Survey on Drug Use and Attitudes towards Drug Use in the Czech Republic in 2008. The study was conducted in collaboration of the Czech National Monitoring Centre for Drugs and Drug Addictions and the Centre of Addictology of the 1st Medical Faculty of the Charles University in Prague and the Medical Information Centre; the field data collection was carried out by the INRES-SONES Agency.

The study on representative sample of 4 500 respondents showed that 82% of the inhabitants of the Czech Republic aged 15–64 years had ever smoked cigarette in their lifetime. In the last month (30 days) prior to the survey, 47% of the respondents had smoked every second one of them daily (which makes up 26% of the sample). The highest number of smokers was indicated in the subpopulation of young adults, nearly 59% of whom currently smoked (had done so within the past month). The heaviest current smokers were found among respondents aged 35–44 years (29% smoked daily). As for gender, there were more current non-smokers among women than among men (63% and 43% respectively) and, in general, women's smoking was less heavy than that among men (19% of women and 33% of men smoked daily).

Approximately 10% of the respondents aged 15–64 years reported no alcohol use in the last year (12 months) prior to the survey; about 5% of them had consumed alcohol only once within the last year. On the contrary, one third of the respondents consumed alcohol twice a week or more frequently. The most regular consumers (who used alcohol twice a week or more frequently) fell into the 45–54 age category. More abstainers were indicated among women than men (13% and 6% respectively). There was also a difference in regular drinking: 8% and 26% of women and men, respectively, consumed alcohol twice a week or more frequently. A significant difference was also found in the consumption of excessive amounts of alcohol (i.e. binge drinking). About 42% of the men, in comparison to 17% of the women, had consumed six or more glasses of alcohol on one occasion at least once a week in the last year. During the last year alcohol had been consumed several times a month by 49% of the young people aged 15–17 years, for whom alcohol is in fact an illegal substance. Within the last year, 84% of the young people had drunk alcohol at least once and only 16% of the young people had consumed no alcohol in the last year.

Sedatives and tranquilizers had been used by one third of the respondents in the last year. Whilst the prevalence of alcohol and tobacco use was, in principle, higher among men than among women, in the case of sedatives and tranquilizers the situation was the reverse, as 29% of the women had used sedatives within the last month, in comparison to 17% of the men. Sedatives were used most frequently by the 55–64 age group, with 42% and 30% of the women and men, respectively, consuming them in the last month.

Approximately 37% of the Czech population aged 15–64 years has used an illegal drug in their lifetime. Within the last year, an illegal substance had been used by 17% of the study population, and 9% reported using one within the last month. The majority of them, 34% of

the sample, had used cannabis in their lifetime, 15% in the last year, and 9% in the last month. Hence, cannabis is the most widespread illicit drug. The lifetime prevalence of any illegal drug other than cannabis was 17%, with the last-year prevalence 7%, and the last-month prevalence 3%. In relation to age, the pattern of use is evident – the 15–24 age group reached the highest lifetime prevalence rate of the use of illicit drugs (62%), both cannabis (59%), and substances other than cannabis (32%); it also showed the highest prevalence rate of illicit drug use in the last year and in the last month. With increasing age of the respondents, there was a significant decrease in reported experience with illegal substances and the last-year and last-month use of all the types of substances under monitoring, with the exception of the lifetime prevalence levels of the use of pervitin (methamphetamine) and heroin, which were highest among the 25–34 age group. Similarly to tobacco and alcohol, men showed a higher prevalence of illegal substance use in all three time frames (lifetime, the last year and the last month). The prevalence rates of illicit drug use in all the frames ranked as follows: the most frequent drug other than cannabis was ecstasy, followed by hallucinogenic mushrooms, LSD, pervitin, cocaine, and heroin. The prevalence of use of all illicit drugs was relatively higher among the 15–34 age group, also among men, the unemployed, single people, and individuals with completed elementary education or secondary vocational school.

The general population's attitudes towards illicit substances were also investigated. Out of the options offered, trying heroin once or twice in lifetime was reported as the least tolerated behaviour. On the contrary, the daily drinking of one or two alcoholic beverages or smoking ten or more cigarettes per day were found to be relatively the most acceptable among the behaviour under consideration. The respondents attributed a relatively higher risk to smoking one or more packages of cigarettes per day than to trying marijuana once or twice in lifetime, which was considered as a behaviour with the lowest level of risk on the rating scale.

One fifth of the respondents believed that cannabis was very easy to obtain, and nearly half of the respondents thought it was fairly or very easy. More than half of the population had been offered cannabis during their lifetime. However, the difference between the availability (offer) of drugs and the prevalence of using them increased along with the social risks of the substance, as higher-risk drugs had been used by the respondents relatively less frequently.

The results of the survey indicate that all the categories recorded a rise in prevalence rates in the Czech Republic between 2004 and 2008. The most significant increases were reported for LSD, pervitin, and hallucinogenic mushrooms, while the increase in ecstasy and cannabis use was relatively moderate. Within the international context, the prevalence rates found in the General Population Survey on Drug Use and Attitudes towards Drug Use in the Czech Republic in 2008 exceeded the European average, particularly as far as LSD, ecstasy, pervitin, and cannabis are concerned; on the contrary, the prevalence rate of cocaine use was below the European average. Some indicators pertaining to the use of LSD, cannabis, ecstasy, and pervitin reached the highest levels in the European context.



Úvod

Užívání drog v obecné populaci je jedním z harmonizovaných klíčových indikátorů definovaných Evropským monitorovacím centrem pro drogy a drogovou závislost (EMCDDA), které jsou mezinárodně používané pro hodnocení situace v oblasti užívání drog (EMCDDA, 2009). Výskyt užívání drog a návykových látek obecně se zjišťuje především prostřednictvím dotazníkových průzkumů, které se provádějí standardními sociologickými metodami (osobní rozhovor nebo telefonický rozhovor za použití standardizovaného dotazníku) na tzv. reprezentativním vzorku běžné populace, obvykle ve věku 15–64 let. Hlavním úkolem dotazníkových šetření je zjistit co možná nejpřesněji rozsah a způsob užívání návykových látek v obecné populaci, charakteristiky a způsoby chování uživatelů a postoje, které různé společenské skupiny zaujmají k užívání návykových látek.

V roce 2008 realizovalo Národní monitorovací středisko pro drogy a drogové závislosti (NMS) ve spolupráci s Centrem adiktologie 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Praze (CA) a Lékařským informačním centrem (LIC) dotazníkový průzkum s názvem Celopopulační studie užívání návykových látek a postojů k němu v České republice v roce 2008 (CS 2008).

Cílem studie bylo zmapovat situaci v oblasti užívání legálních a nelegálních drog v České republice. V rámci studie byly sledovány nejen ukazatele týkající se aktuální prevalence kouření, konzumace alkoholu, užívání psychoaktivních léků, zkušeností s užitím nelegálních drog, ale také problematika vnímání rizikovosti užívání návykových látek a vnímání jejich dostupnosti. Dalším cílem studie bylo poskytnout informace o vývoji situace ve srovnání s dříve realizovanými celopopulačními studiemi, a to studií GENACIS z r. 2002, realizovanou Psychiatrickým centrem Praha, a Výběrovým šetřením o zdravotním stavu a životním stylu obyvatel ČR zaměřeným na zneužívání drog z r. 2004 (CS 2004), realizovaným Ústavem zdravotnických informací a statistiky ČR.

V publikaci je uvedena metodika, podrobné výsledky studie, srovnání trendů v čase a srovnání s evropskými zeměmi. Nejdříve je popsána příprava a průběh realizace studie, její metoda, výzkumný vzorek, konstrukce výběrového souboru a struktura použitého dotazníku. Další, 3. kapitola popisuje sociodemografické charakteristiky respondentů a srovnává je s obecnou populací ČR v roce 2008. Kapitola 4 představuje indikátory užívání legálních návykových látek – tabáku, alkoholu a tišících léků, kapitola 5 se detailně věnuje indikátorům z oblasti užívání nelegálních drog. Postoje, které respondenti k nelegálním drogám zaujmají, včetně jimi vnímaného rizika, jsou popsány v kapitole 6. Kapitola 7 se zabývá dostupností nelegálních drog a způsoby jejich získávání. V 8. kapitole je představeno srovnání jednotlivých ukazatelů v čase na základě studií, které proběhly v letech 2002 a 2004, a dále pak srovnání prevalenčních indikátorů s evropskými zeměmi. V přílohách jsou uvedeny podrobné přehledové tabulky prevalence užívání nelegálních návykových látek a její vývoj podle desetiletých věkových skupin. Součástí publikace je také dotazníkový formulář použitý při sběru dat celopopulační studie.

2

PŘÍPRAVA, PRŮBĚH
A METODIKA STUDIE

2 / 1 Časový průběh šetření

Příprava metodiky studie byla zahájena v lednu 2008 ve spolupráci NMS, CA a LIC. Finální verze dotazníku byla dokončena na jaře 2008; v květnu 2008 provedlo Centrum adiktologie testování dotazníku formou fokusních skupin se skupinou náhodně vybraných zástupců běžné populace (8 účastníků) a skupinou uživatelů konopných látek (8 účastníků) s cílem zhodnotit srozumitelnost jednotlivých otázek, logiku řazení jednotlivých částí dotazníku a identifikovat případné významové nejasnosti, nesrozumitelnosti a nelogičnosti v textu dotazníku. Fokusní skupiny trvaly 120 minut a na základě jejich doporučení byla v textu dotazníku doplněna vstupní instrukce tazatele a došlo k mírné modifikaci formulace některých otázek.

V červenci a srpnu 2008 byl realizován pilotní předvýzkum, jehož cílem bylo ověřit metodické postupy navrhované pro realizaci celopopulační studie týkající se především konstrukce výběrového souboru a výběru respondentů, přípravy tazatelů a postupu při sběru dat. Zvláštní pozornost byla věnována také ověření dotazníku převedeného do tazatelského archu z hlediska sledu, znění otázek a jejich srozumitelnosti. Testována byla konstrukce škal odpovědí, způsob vyplňování a záznamu odpovědí. Sběr dat v rámci předvýzkumu byl realizován agenturou INRES-SONES a probíhal ve všech krajích ČR tak, aby data byla reprezentativní pro obyvatelstvo České republiky ve věku 15–64 let z hlediska pohlaví, jednotlivých věkových skupin a vzdělání. V rámci předvýzkumu bylo tazateli osloveno celkem 494 náhodně vybraných respondentů, rozhovor odmítlo poskytnout 92 respondentů (18,6 %). Pilotního předvýzkumu se tedy zúčastnilo 402 respondentů (Agentura INRES-SONES, 2008b). Na základě výstupů pilotního předvýzkumu byl dále mírně upraven použity dotazník.

Na přelomu září a října 2008 se uskutečnilo školení tazatelů a v období 16.–20. října 2008 proběhl vlastní sběr dat na výběrovém souboru 4500 respondentů. Podrobnější informace o výběru respondentů jsou popsány v kapitole 2.3. V listopadu 2008 byla po provedení optické a logické kontroly dotazníků data vložena do elektronické databáze a byla zahájena analýza výstupů studie. Výsledky studie byly průběžně prezentovány ve Výroční zprávě o stavu ve věcech drog v České republice.

2 / 2 Dotazník studie

Dotazník výběrového šetření zaměřeného na problematiku užívání drog vycházel z tzv. Evropského modelového dotazníku EMCDDA (European Model Questionnaire, EMQ), který byl v upravené formě použit již dříve v několika evropských zemích. Jedná se o soubor doporučených otázek s navrženou škálou odpovědí, které mají zajistit srovnatelnost průzkumů v jednotlivých zemích. V kompetenci každé země je to, do jaké míry bude modelový dotazník akceptovat. Evropský modelový dotazník byl v ČR použit již ve Výběrovém šetření o zdravotním stavu a životním stylu obyvatel ČR zaměřeném na zneužívání drog realizovaném ÚZIS ČR v roce 2004, ovšem v jiném formátu.

První část dotazníku vycházela ze sady otázek EMQ zjišťujících zkušenosť s užitím návykových látek (tzv. prevalenci) ve třech časových horizontech – v životě, v posledních 12 měsících (posledním roce) a posledních 30 dnech (posledním měsícem)¹. Podrobněji bylo sledováno denní kouření a frekvence užívání alkoholu, včetně konzumace nadměrných dávek alkoholu (6 a více sklenic při jedné příležitosti), užívání sedativ či tišících léků a frekvence užívání nelegálních drog v posledním měsíci. Z nelegálních drog byly sledovány konopné látky, extáze, pervitin (nebo amfetaminy), kokain, heroin, LSD a halucinogenní houby (lysohlávky). Samostatná část byla věnována postojům respondentů k jednorázovému i opakovanému užití návykových látek a hodnocení rizik souvisejících s užíváním návykových látek. Jednotlivé otázky byly formulovány podle doporučení EMCDDA, některé byly navíc doplněny tak, aby poskytovaly podrobnější informace o vzorcích chování uživatelů návykových látek (nad rámec EMQ tak bylo sledováno např. užití pervititu nebo amfetaminů injekčně).

Druhou část dotazníku tvořil modul zaměřený na dostupnost nelegálních drog. Jedná se o modul, který je nepovinnou součástí EMQ; ČR se v roce 2008 nabídla, že modul otestuje v českém prostředí. Kromě subjektivního hodnocení dostupnosti sledovaných drog bylo u respondentů, kteří uvedli užití vybrané drogy v posledním roce, mimo jiné zjištováno, jakým způsobem a od koho drogu získali.

Třetí část dotazníku tvořil modul zaměřený na intenzivní užívání konopných drog, tzv. modul CAST (Cannabis Abuse Screening Test). Jedná se o krátký screeningový dotazník, který prostřednictvím šesti otázek zkoumá různé problémové aspekty užívání konopných látek (sledují se např. problémy s pamětí, problémy ve škole nebo práci a pokusy o abstinenci).

Dále byl do dotazníku zahrnut modul zaměřený na konopné trhy, který vycházel z americké studie zaměřené na užívání návykových látek a zdraví – National Household Survey on Substance Use and Health², která srovnatelné otázky klade každoročně reprezentativnímu vzorku populace v USA.

Dotazník CS 2008 obsahoval celkem 171 otázek – viz dotazníkový formulář na konci publikace. V dotazníku byly použity filtry, které redukovaly počet otázek těm respondentům, kteří uvedli negativní odpověď na vybrané otázky. Na otázky spojené s dostupností drog (Část II), intenzivním užíváním konopí (Část III), drogovým trhem a trhem s konopnými drogami (Část IV) odpovídali tedy pouze ti respondenti, kteří danou drogu užili v posledním roce. Rozhovor s respondentem trval v průměru 30 minut.

1 Počet existujících jevů ve vybrané populaci za určité období, tj. počet těch, kteří někdy v životě užili drogu (celoživotní prevalence), v posledních 12 měsících užili nelegální drogu (prevalence užití v posledních 12 měsících) nebo v posledních 30 dnech užili drogu (prevalence užití v posledních 30 dnech), vyjadřováno v procentech k celkovému počtu respondentů ve vybraném vzorku osob.

2 Více informací na <https://nsduhweb.rti.org/>.

2/3 Výběr respondentů

Pro konstrukci výběrového souboru byla použita metoda kvótního výběru pomocí kvót z volebních okrsků, vybraných náhodně ze všech volebních okrsků v ČR. Výběrový soubor byl konstruován ve spolupráci s agenturou SC&C; v softwaru SPSS byl pomocí modulu Complex Samples proveden postupný výběr jednotlivých okrsků s krokem vypočítaným podle počtu oprávněných voličů v okrsku. Postupný výběr okrsků byl proveden pro každý kraj samostatně (kraj byl stratifikační proměnná), čímž bylo zaručeno reprezentativní zastoupení všech krajů.

Na základě požadavku zadání na rozložení respondentů podle pohlaví, věku a vzdělání byly zpracovány kvóty tak, aby struktura výběrového souboru odpovídala struktuře základního souboru (populaci ČR) z hlediska pohlaví, věku a úrovně dosaženého vzdělání. Výběr respondentů zahrnoval osoby ve věku 15–64 let.

Ve vybraných volebních okrscích (300 okrsků) byly náhodně vybrány ulice a domy, ve kterých má tazatel provést rozhovor. Výběrový krok byl stanoven na číslo 15; v každém okrsku tak mělo být osloveno 15 respondentů. V takto vybraných domech byly prováděny rozhovory. Pokud do výběru spadl vchod bytového domu, byl v něm náhodným výběrem vybrán byt. Na vybraných adresách tazatelé zjišťovali, zda je přítomná osoba odpovídající zadáným kvótám, a tu požádali o rozhovor. V případě, že se osoba s příslušnými charakteristikami na adrese nevyskytovala, nebo vyskytovala, ale žádost o rozhovor odmítla, požádal tazatel o rozhovor v sousedním domě či bytě (Agentura INRES-SONES, 2008a).

Základní výběrový soubor tvořilo 4200 respondentů s trvalým bydlištěm v ČR a byl konstruován tak, aby z hlediska uvedených kvót odpovídal struktuře obyvatel ČR ve věku 15–64 let, a tím byla zabezpečena jeho reprezentativnost. Tento výběrový soubor byl dále navýšen o 300 osob ve věku 15–29 let tak, aby byl ve studii zachycen dostatečně zastoupený soubor uživatelů konopných látek a dosáhlo se tak validních výsledků i u jednotlivých modulů zaměřených přímo na uživatele konopných látek.

Sesbíraná data za výběrový soubor (4200 osob) navýšený o vzorek mladých dospělých (300 osob) byla pro další analýzy převážena tak, aby struktura souboru podle pohlaví a věku odpovídala složení obecné populace ČR³.

³ Výroční zpráva o stavu ve věcech drog za rok 2008 uvádí prevalenční odhad, které se liší v rádu jedné až dvou desetin. Důvodem odlišnosti je rozdílný způsob nakládání s nonrespondencí a jiný postup softwarového zaokrouhlování vážených dat.

2 / 4 Sběr dat

Sběr dat byl proveden metodou strukturovaných rozhovorů s respondentem (face-to-face interview) s použitím papírového dotazníku. Účast respondentů ve studii byla zcela dobrovolná, všem účastníkům studie byla zajištěna naprostá anonymita. V rámci studie nebyly sbírány žádné osobní údaje, respondenti odpovídali pouze na základní sociodemografické otázky.

Terénní sběr dat zajišťovala agentura INRES-SONES. Do výzkumu bylo zapojeno celkem 605 tazatelů tak, aby každý tazatel provedl maximálně 8 řízených rozhovorů.

Školení tazatelů pro potřeby výzkumu proběhlo ve dvou etapách. V první etapě byly zpracovány písemné pokyny ke konstruování výběrového souboru a ke způsobu provedení terénního šetření a písemná informace o návykových látkách a jejich charakteristice. Ty byly zaslány spolu s první variantou dotazníku tazatelům v září 2008. Na přelomu září a října 2008 proběhla vlastní instruktáž tazatelů v jednotlivých regionech na úrovni krajů. V jejich rámci byli tazatelé instruováni o předmětu výzkumu – problematice psychotropních látek a jejich užívání, o způsobu vyplňování dotazníku včetně filtrování otázek a způsobu výběru respondentů v určených volebních okrscích. Dále byly podány informace o organizaci výzkumu.

Supervize práce tazatelů probíhala podle metodiky SIMAR/ESOMAR. Tazatelé oznámili agentuře termíny a místa provádění řízených rozhovorů a pracovníci agentury prováděli namátkovou kontrolu. Ta byla provedena v 896 případech (cca 20 % provedených rozhovorů) rovnoměrně ve všech regionech.

2 / 5 Neuskutečněné rozhovory

Celkem bylo v rámci celopopulační studie tazatelů osloveno 5613 náhodně vybraných občanů s žádostí o rozhovor k problematice užívání psychotropních látek. Rozhovor odmítlo poskytnout 1107 respondentů (19,7 %). S rozhovorem naopak souhlasilo 4506 respondentů, míra účasti (tzv. míra response) ve studii tak dosáhla 80,3 %. Míru účasti ve výzkumu lze považovat ve srovnání s obdobnými studiemi za vysokou.

Účast ve výzkumu častěji odmítali muži (20,7 % dotázaných), a to nejčastěji ve věkových skupinách 15–24 let a 34–44 let. Mezi ženami odmítaly odpovídat nejčastěji respondentky ve věku 25–34 let a 35–44 let. Míru nonresponse podle pohlaví a věkových skupin uvádí tabulka 1.

Nejčastěji uváděným důvodem odmítnutí účasti ve výzkumu byl nedostatek času (uvedlo 36,7 % respondentů). Druhou nejčastější příčinou byl nezájem o účast vzhledem k jeho tématu (31,2 % respondentů). Celkem 13,1 % respondentů uvedlo nedůvěru k výzkumu a pochybnosti o jeho smyslu a 12,9 % oslovených uvedlo obavy ze zneužití poskytnutých informací, a to i přesto, že byli upozorněni, že výzkum je zcela anonymní. Dalších 3,3 % respon-

dentů uvedlo jiné příčiny odmítnutí (např. nemoc, výsměch nebo poskytování rozhovorů pouze za peníze). Zbývajících 2,8 % oslovených neuvedlo důvod odmítnutí.

Tabulka 1: Účast respondentů v šetření a nonresponse podle pohlaví a věkových skupin

	Věková skupina					Celkem
	15–24	25–34	35–44	45–54	55–64	
Celkem						
Počet oslovených respondentů	1231	1375	1009	963	1035	5613
Počet odmítnutých rozhovorů	250	273	206	174	204	1107
Podíl odmítnutých rozhovorů (%)	20,3	19,9	20,4	18,1	19,7	19,7
Muži						
Počet oslovených respondentů	646	721	503	496	508	2874
Počet odmítnutých rozhovorů	149	143	102	94	106	594
Podíl odmítnutých rozhovorů (%)	23,1	19,8	20,3	19,0	20,9	20,7
Ženy						
Počet oslovených respondentů	585	654	506	467	527	2739
Počet odmítnutých rozhovorů	101	130	104	80	98	513
Podíl odmítnutých rozhovorů (%)	17,3	19,9	20,6	17,1	18,6	18,7

2 / 6

Příprava datového souboru a zpracování dat

Každý dotazník prošel důkladnou logickou a optickou kontrolou, kontrolovaný byly logické vazby, úplnost a věrohodnost vyplnění. Vyřazeno bylo nakonec 6 dotazníků – jednalo se o dotazníky, ve kterých buď respondent uvedl vzájemně se vyvražející informace, nebo dotazníky neúplně vyplněné (respondent odmítl v určité fázi rozhovoru dále odpovídat na otázky a rozhodl se předčasně ukončit rozhovor). Do výběrového souboru bylo po této kontrole zařazeno 4500 dotazníků.

Pro kontrolu chybotnosti vkládání dat bylo náhodně vybráno 995 dotazníků (22,1 %) a data z nich byla nezávisle na sobě vložena dvěma osobami. Z celkového počtu 181 272 vložených znaků byla chyba zjištěna ve 266 případech (0,15 %).

Datový soubor byl agenturou pro sběr dat předán k analýze ve formátu SPSS. Vlastní analýza probíhala v programech SPSS a STATA. Vzhledem k použití řady filtrů během rozhovoru s respondentem vznikl problém dvou typů chybějících hodnot, v databázi se tedy objevují tzv. strukturální missingy (data chybí, protože otázka byla filtrována) a tzv. pravé missingy (otázka byla položena, ale respondent neodpověděl).

3

SOCIODEMOGRAFICKÉ CHARAKTERISTIKY VÝBĚROVÉHO SOUBORU

3 / 1

Struktura podle pohlaví a věku

Výběrový soubor Celopopulační studie užívání návykových látek a postojů k němu v České republice v r. 2008 (CS 2008) tvořilo celkem 4500 respondentů ve věku 15–64 let. Rozložení respondentů ve výběrovém souboru bylo porovnáno s rozložením obyvatelstva ČR (tj. základního souboru) v r. 2008, které vycházelo z dat Českého statistického úřadu o věkové struktuře populace ČR k 1. 7. 2008 (ČSÚ, 2009a). Strukturu výběrového souboru podle pohlaví a věku popisuje tabulka 2.

Tabulka 2: Struktura výběrového souboru podle pohlaví a věku ve srovnání se základním souborem populace ČR (ČSÚ, 2009a)

Věková struktura	CS 2008						ČSÚ 2008		
	Absolutní hodnoty			Relativní zastoupení (v %)			Relativní zastoupení (v %)		
	muži	ženy	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy	celkem
15–24 let	496	483	979	21,8	21,7	21,8	18,2	17,4	17,8
25–34 let	577	523	1100	25,3	23,5	24,4	23,3	22,4	22,9
35–44 let	401	402	803	17,6	18,1	17,8	20,3	19,5	19,9
45–54 let	401	386	787	17,6	17,4	17,5	18,3	18,4	18,3
55–64 let	402	429	831	17,7	19,3	18,5	20,0	22,2	21,1
Celkem	2277	2223	4500	50,6	49,4	100,0	50,4	49,6	100,0

Ukázalo se, že struktura výběru podle věkových skupin neodpovídá rozložení věkových skupin v populaci ČR, proto bylo třeba přistoupit k převážení výběrového souboru tak, aby celková struktura respondentů odpovídala populaci České republiky 15–64 let z hlediska pohlaví a věku (15–24, 25–34, 35–44, 45–54, 55–64). Výslednou strukturu výběrového souboru po jeho převážení přibližuje tabulka 3. V následujícím textu jsou pak již uváděny a srovnávány údaje o datovém souboru po jeho převážení.

Tabulka 3: Struktura výběrového souboru podle pohlaví a věku po převážení dat

Věková struktura	CS 2008					
	Absolutní hodnoty			Relativní zastoupení (v %)		
	muži	ženy	celkem	muži	ženy	celkem
15–24 let	424	403	827	18,7	18,0	18,4
25–34 let	545	519	1064	24,1	23,2	23,7
35–44 let	442	424	866	19,5	18,9	19,2
45–54 let	435	436	871	19,1	19,5	19,4
55–64 let	417	455	872	18,4	20,3	19,4
Celkem	2263	2 237	4500	50,3	49,7	100,0

Z celkového počtu 4500 respondentů bylo ve výběrovém souboru po jeho převážení celkem 2263 mužů (50,3 %) a 2237 žen (49,7 %). Nejčetnější věkovou skupinu tvořili respondenti ve věku 25–34 let.

3 / 2 Rodinný stav

Z celkového počtu 4500 respondentů ve výběrovém souboru bylo 35 % osob svobodných nebo žijících v nesezdaném soužití, téměř 46 % respondentů bylo ženatých nebo vdaných a 14 % osob rozvedených. Mezi ženami bylo vyšší zastoupení vdaných respondentek, mezi muži měla naopak vyšší zastoupení kategorie svobodných nebo žijících v nesezdaném soužití. Při srovnání se strukturou populace ČR podle rodinného stavu se ukázalo, že ve výběrové studii bylo vyšší zastoupení osob svobodných, rozvedených i ovdovělých, zatímco v obecné populaci bylo výrazně vyšší zastoupení osob ženatých a vdaných (tabulka 4). I přes nalezené rozdíly ve struktuře souboru podle rodinného stavu oproti obecné populaci ČR nebyl soubor dále vážen, protože pro další analýzu dat nebyl stanoven požadavek na reprezentativní zastoupení respondentů podle rodinného stavu.

Tabulka 4: Struktura výběrového souboru podle rodinného stavu ve srovnání se základním souborem populace ČR (ČSÚ, 2009b)

Rodinný stav	CS 2008						ČSÚ 2008		
	Absolutní hodnoty			Relativní zastoupení (v %)			Relativní zastoupení (v %)		
	muži	ženy	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy	celkem
Svobodný/á nebo druh/družka	887	687	1574	39,2	30,7	35,0	39,5	30,0	34,3
Ženatý/vdaná	979	1086	2065	43,3	48,5	45,9	48,7	52,6	50,9
Rozvedený/a	324	320	644	14,3	14,3	14,3	11,0	13,4	12,1
Vdovec/vdova	73	144	217	3,2	6,4	4,8	0,9	4,1	2,7
Celkem	2263	2237	4500	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

3 / 3 Nejvyšší dosažené vzdělání

Ve výběrovém souboru bylo celkem 19 % respondentů se základním vzděláním, 40 % respondentů se středoškolským vzděláním bez maturity, 30 % respondentů se středoškolským vzděláním s maturitou a 11 % respondentů s vyšším odborným nebo vysokoškolským vzděláním (tabulka 5). Při srovnání se základním souborem obyvatelstva ČR byl ve výběrovém souboru studie vyšší podíl respondentů se středním vzděláním bez maturity a nižší podíl středo-

školáků s maturitou. Pokud obě kategorie sloučíme do jedné (tj. respondenti s ukončeným středním vzděláním), rozdíly mezi výběrovým souborem a obecnou populací ČR jsou minimální.

Tabulka 5: Struktura výběrového souboru podle nejvyššího dosaženého vzdělání ve srovnání se základním souborem populace ČR (ČSÚ, 2009c)

Vzdělání	CS 2008						ČSÚ 2008		
	Absolutní hodnoty			Relativní zastoupení (v %)			Relativní zastoupení (v %)		
	muži	ženy	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy	celkem
Základní	447	408	855	19,8	18,2	19,0	13,3	23,6	18,6
Střední bez maturity	1005	794	1799	44,4	35,5	40,0	43,2	28,7	35,8
Střední s maturitou	571	779	1350	25,2	34,9	30,0	30,3	37,1	33,8
Vyšší odborné	25	37	62	1,1	1,7	1,4	13,0	10,6	11,7
Vysokoškolské	215	219	434	9,5	9,8	9,6			
Celkem	2263	2237	4500	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

3 / 4

Ekonomická aktivita

Ve výběrovém souboru bylo celkem 73 % ekonomicky aktivních osob (téměř 80 % mužů a 66 % žen), v tom bylo necelých 5 % nezaměstnaných (6 % mužů a necelá 4 % žen). Ekonomicky neaktivní obyvatelstvo, tj. studenti, starobní a invalidní důchodci, osoby v domácnosti a osoby na rodičovské dovolené, tvorilo více než 27 % respondentů studie (tabulka 6). Srovnání výběrového souboru studie se základním souborem populace ČR je v tomto případě omezené tím, že údaje ČSÚ se vztahují k věkové skupině osob starších 15 let, zatímco výběrová studie byla zaměřena na obyvatelstvo ve věku 15–64 let. Proto je v případě populace ČR jiné rozložení ekonomicky aktivních a neaktivních osob – výrazně vyšší hodnoty ekonomicky neaktivních obyvatel odrážejí vyšší zastoupení kategorie důchodců v populaci s neomezenou horní věkovou hranicí.

V zaměstnaneckém poměru bylo celkem 53 % respondentů studie, dalších téměř 12 % tvořily osoby samostatně výdělečně činné (OSVČ) a živnostníci. V souboru bylo necelých 12 % důchodců (starobních a invalidních) a téměř 11 % studentů. Více zaměstnanců i OSVČ bylo mezi muži, stejně tak bylo mezi muži více nezaměstnaných osob. Mezi ženami bylo vyšší zastoupení důchodců, osob v domácnosti a na rodičovské dovolené (tabulka 7). Dva respondenti zaměstnání nevedli.

Tabulka 6: Struktura výběrového souboru podle ekonomické aktivity ve srovnání se základním souborem populace ČR (ČSÚ, 2009c)

Ekonomická aktivita	CS 2008						ČSÚ 2008***		
	Absolutní hodnoty			Relativní zastoupení (v %)			Relativní zastoupení (v %)		
	muži	ženy	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy	celkem
Ekonomicky aktivní	1794	1471	3265	79,3	65,8	72,6	68,2	49,3	58,5
– z toho zaměstnaní	1660	1391	3051	73,4	62,2	67,8	65,8	46,6	55,9
– z toho nezaměstnaní	134	80	214	5,9	3,6	4,8	2,4	2,8	2,6
Ekonomicky neaktivní*	465	762	1227	20,5	34,1	27,3	31,8	50,7	41,5
Celkem**	2263	2237	4500	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Pozn.: * Ekonomicky neaktivní obyvatelstvo zahrnuje studenty, důchodce, dlouhodobě nemocné nebo invalidní osoby, osoby na rodičovské dovolené. ** Jedná se o celkový počet respondentů, nejdříve se o součet uvedených kategorií (někteří respondenti uvedli kategorii „jiné“ nebo údaje neuvedli vůbec). *** Data ČSÚ zahrnují všechny osoby starší 15 let.

Tabulka 7: Charakteristika zaměstnání respondentů výběrového souboru

Zaměstnání	CS 2008					
	Absolutní hodnoty			Relativní zastoupení (v %)		
	muži	ženy	celkem	muži	ženy	celkem
Zaměstnanecký poměr	1204	1176	2380	53,2	52,6	52,9
OSVČ, živnostník	364	154	518	16,1	6,9	11,5
Zaměstnanecký poměr a zároveň OSVČ	92	61	153	4,1	2,7	3,4
Důchodce	128	209	337	5,7	9,3	7,5
Invalidní důchodce	94	95	189	4,2	4,2	4,2
Student	233	248	481	10,3	11,1	10,7
V domácnosti	6	39	45	0,3	1,7	1,0
Na rodičovské dovolené	4	171	175	0,2	7,6	3,9
Nezaměstnaný – registrace na ÚP	112	63	175	5,0	2,8	3,9
Nezaměstnaný – bez registrace na ÚP	22	17	39	1,0	0,8	0,9
Jiné	3	3	6	0,1	0,1	0,1
Celkem	2262	2236	4498	100,0	100,0	100,0

Téměř 11 % respondentů uvedlo, že nemají žádný měsíční příjem, jedná se nejčastěji o studenty. Celkem 26 % respondentů uvedlo měsíční příjem nižší než 10 000 Kč, dalších 26 % osob mělo příjem v rozmezí 10 000–15 000 Kč. Pouze 5 % dotázaných uvedlo vyšší příjem než 30 000 Kč měsíčně (tabulka 8). Průměrně vyšší čistý měsíční příjem uváděli muži, ženy častěji uváděly příjem do 10 000 Kč měsíčně. Jeden z dotázaných na otázku ohledně příjmu neodpověděl.

Tabulka 8: Čistý měsíční příjem respondentů výběrového souboru

Měsíční příjem	CS 2008					
	Absolutní hodnoty			Relativní zastoupení (v %)		
	muži	ženy	celkem	muži	ženy	celkem
Nemám	225	263	488	9,9	11,8	10,8
Do 5 000 Kč	93	116	209	4,1	5,2	4,6
5 001–10 000 Kč	308	656	964	13,6	29,3	21,4
10 001–15 000 Kč	532	639	1171	23,5	28,6	26,0
15 001–20 000 Kč	559	331	890	24,7	14,8	19,8
20 001–30 000 Kč	376	169	545	16,6	7,6	12,1
Nad 30 000 Kč	169	63	232	7,5	2,8	5,2
Celkem	2262	2237	4499	100,0	100,0	100,0

3 / 5

Geografické rozložení

Vzhledem k tomu, jakým způsobem byl konstruován výběrový soubor, se regionální rozložení respondentů studie neliší od regionální distribuce obecné populace ČR. Nejčastěji jsou ve výběrovém souboru zastoupeni respondenti z Moravskoslezského kraje, Prahy, Středočeského a Jihomoravského kraje (tabulka 9). Výběrový soubor je považován za reprezentativní z hlediska krajů.

Tabulka 9: Struktura výběrového souboru podle regionů ve srovnání se základním souborem populace ČR (ČSÚ, 2009a)

Kraj	CS 2008		ČSÚ 2008
	Absolutní hodnoty	Relativní zastoupení (v %)	Relativní zastoupení (v %)
Hl. m. Praha	526	11,7	11,8
Středočeský kraj	513	11,4	11,5
Jihočeský kraj	275	6,1	6,1
Plzeňský kraj	242	5,4	5,4
Karlovarský kraj	135	3,0	3,0
Ústecký kraj	363	8,1	8,1
Liberecký kraj	190	4,2	4,2
Královéhradecký kraj	237	5,3	5,2
Pardubický kraj	220	4,9	4,9
Výsočina	221	4,9	4,9
Jihomoravský kraj	493	10,9	10,9
Olomoucký kraj	279	6,2	6,2
Zlínský kraj	256	5,7	5,7
Moravskoslezský kraj	550	12,2	12,1
Celkem	4500	100,0	100,0



LEGÁLNÍ NÁVYKOVÉ LÁTKY

Užívání a zejména nadužívání legálních návykových látek muže vést k významným zdravotním komplikacím, jako jsou např. onemocnění oběhové soustavy, rakovina plic, nádorová onemocnění dalších lokalizací a řada dalších. Proto byl v celopopulačním šetření zjišťován rozsah užívání legálních návykových látek v populaci 15–64 let. Mezi tyto látky byl zařazen tabák, alkohol a léky, a to sedativa a tišící léky.

Podle výsledků této studie dosahovala celoživotní prevalence užívání tabáku v České republice 82 %, u alkoholu a léků nebyla celoživotní prevalence zjištěvána. Alkohol v posledních 12 měsících (roční prevalence) užilo téměř 91 % respondentů, tišící léky nebo sedativa 34 % osob. V posledních 30 dnech (měsíční prevalence) užilo tabák více než 47 %, alkohol 80 % a sedativa nebo tišící léky 23 % respondentů. Zatímco u alkoholu, tabáku a nelegálních drog (viz dále) je prevalence užití zpravidla vyšší u mužů než u žen, u sedativ a tišících léků je tomu naopak a v posledním měsíci užilo tyto léky 29 % žen oproti 17 % mužů (tabulka 10).

Tabulka 10: Prevalence užití legálních návykových a psychoaktivních látek v populaci 15–64 let (v %)

Návyková látka	Celý život			12 měsíců			30 dní		
	muži	ženy	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy	celkem
Tabák	88,0	76,2	82,1	–	–	–	57,0	37,5	47,3
Alkohol	–	–	–	94,4	86,6	90,5	87,9	71,4	79,7
Léky ⁴	–	–	–	27,0	40,7	33,8	16,9	28,9	22,9

4 / 1 Tabák

V šetření byla respondentům nejdříve položena otázka, zda někdy během svého života kouřili tabák ve formě cigaret, doutníků, dýmky nebo vodní dýmky, a dále byla zjištěvána frekvence užívání tabáku. Téměř 18 % respondentů nikdy během svého života nekouřilo tabák (12 % mužů a téměř 24 % žen), více než 31 % osob během svého života tabák vyzkoušelo, necelých 14 % někdy kouřilo příležitostně, téměř 9 % pravidelně a 29 % bylo někdy v životě denními kuřáky (36 % mužů a 21 % žen). Celoživotní prevalence užití tabáku v obecné populaci byla tedy 82 % (88 % mužů a 76 % žen). Nejvyšší podíl denních kuřáků byl mezi respondenty ve věku 35–44 let, a to více než 31 %, mezi pravidelnými a příležitostnými kuřáky bylo nejvíce respondentů ve věku 15–24 let (více než 11 % u pravidelných kuřáků, 16 % u příležitostních). V této věkové kategorii bylo nejnižší podíl osob, které nikdy v životě nekouřily (necelých 12 %) (tabulka 11).

Dále bylo u respondentů ve věku 15–64 let zjištováno, zda kouřili tabák v průběhu posledních 30 dnů a zda jej užívali příležitostně, pravidelně či denně. V průběhu posledního měsíce nekouřilo téměř 53 % dotázaných osob, naproti tomu k dennímu kouření se přihlásilo 26 %

Tabulka 11: Celoživotní prevalence užití tabáku podle pohlaví a věku (v %)

Frékvence užití	Věková skupina					Celkem
	15–24	25–34	35–44	45–54	55–64	
Celkem						
Ano, denně	26,5	26,4	31,2	30,2	29,5	28,7
Ano, pravidelně	11,3	8,0	8,8	7,4	7,1	8,5
Ano, příležitostně	16,0	15,2	12,1	13,8	11,1	13,7
Ano, vyzkoušel/a jsem	34,5	33,9	29,2	30,6	27,8	31,3
Ne	11,6	16,5	18,7	18,1	24,5	17,9
Muži						
Ano, denně	31,6	33,0	38,8	38,2	41,1	36,4
Ano, pravidelně	11,6	8,1	10,6	8,5	9,6	9,6
Ano, příležitostně	15,3	15,8	13,5	14,5	10,1	14,0
Ano, vyzkoušel/a jsem	31,8	30,4	25,1	28,3	24,3	28,1
Ne	9,7	12,8	12,0	10,6	14,9	12,0
Ženy						
Ano, denně	21,3	19,5	23,3	22,1	18,9	20,9
Ano, pravidelně	10,9	7,9	6,8	6,2	4,8	7,3
Ano, příležitostně	16,6	14,6	10,6	13,1	12,1	13,4
Ano, vyzkoušel/a jsem	37,5	37,6	33,6	33,1	30,9	34,6
Ne	13,6	20,4	25,6	25,5	33,3	23,8

respondentů (33 % mužů a 19 % žen). Pravidelné (ale ne denní) kouření uvedlo 7 %, příležitostné více než 14 % respondentů. V posledním měsíci tedy tabák kouřilo denně či pravidelně 33 % osob.

Užívání tabáku se lišilo podle věku. V nejmladší věkové skupině 15–24 let byl nejnižší podíl nekuřáků, pouze 41 % velmi mladých dospělých v posledním měsíci nekouřilo, v ostatních věkových skupinách byl podíl nekuřáků nadpoloviční. V této nejmladší kategorii byl také nejvyšší podíl pravidelných (10 %) a příležitostních kuřáků (22 %). Nejvíce denních kuřáků se ovšem nacházelo ve věkové kategorii 35–44 let, kde kouřila každý den téměř třetina osob (29 %). Nejméně kouřili respondenti ve věku 55–64 let (62 % nekuřáků a 24 % kuřáků).

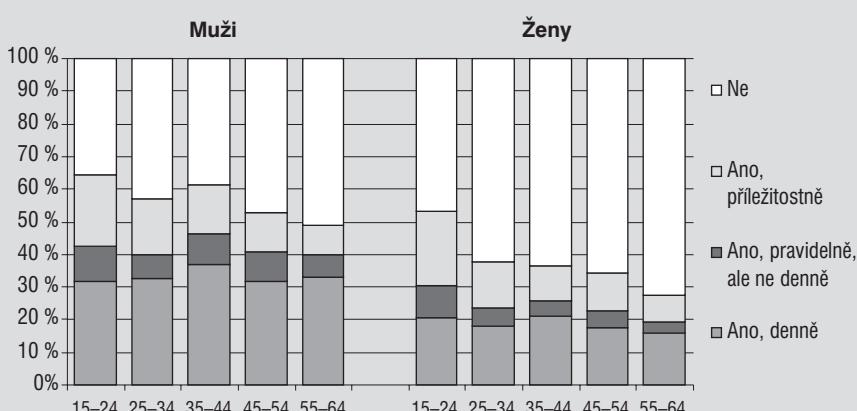
Nejvíce kuřáček, které kouřily denně, pravidelně či alespoň příležitostně, bylo v nejmladší věkové kategorii 15–24 let. Ženy starší 25 let ve srovnání s nejmladší věkovou kategorii kouřily výrazně méně (53 % kuřáček ve věku 15–24 let, 38 % kuřáček ve věku 25–34 let). Naopak muži kouřili nejintenzivněji mezi 35. a 44. rokem života. Intenzita kouření ve starších věkových kategoriích již byla nižší u obou pohlaví.

Při srovnání vzorců kouření tabáku podle pohlaví a věku je patrné, že mezi ženami bylo více nekuřáček (62 % žen, 43 % mužů), a to ve všech věkových kategoriích. Podíl příležitostného kouření byl nejvyrovnanější pro obě pohlaví (15 % mužů a 13 % žen) (tabulka 12, graf 1).

Tabulka 12: Užití tabáku v posledních 30 dnech podle pohlaví a věku (v %)

Frekvence užití	Věková skupina					Celkem
	15–24	25–34	35–44	45–54	55–64	
Celkem						
Ano, denně	26,2	25,6	29,1	24,7	24,2	26,0
Ano, pravidelně, ale ne denně	10,4	6,2	7,3	7,0	4,9	7,1
Ano, příležitostně	22,2	15,8	12,9	11,9	8,6	14,3
Ne	41,1	52,3	50,7	56,4	62,3	52,7
Muži						
Ano, denně	31,6	32,7	37,0	31,9	33,1	33,2
Ano, pravidelně, ale ne denně	10,9	7,2	9,4	8,9	6,9	8,6
Ano, příležitostně	21,7	17,3	14,9	12,1	9,1	15,1
Ne	35,8	42,8	38,6	47,2	50,9	43,0
Ženy						
Ano, denně	20,6	18,2	20,9	17,6	16,1	18,6
Ano, pravidelně, ale ne denně	9,8	5,2	5,0	5,1	3,1	5,5
Ano, příležitostně	22,8	14,4	10,7	11,7	8,1	13,4
Ne	46,8	62,2	63,4	65,6	72,8	62,5

Graf 1: Rozložení respondentů z hlediska frekvence užívání tabáku podle pohlaví a věku (v %)



4 / 2

Alkohol

Ve výběrové studii byla respondentům položena otázka, zda pili v průběhu posledních 12 měsíců nějaký alkohol, a to pivo, víno, destilát či míchané nápoje, a pokud ano, tak jak často alkohol konzumovali. Přibližně 10 % respondentů uvedlo, že v posledním roce abstinovali (téměř 6 % mužů a více než 13 % žen) (tabulka 13). Nejvyšší podíl abstinentů byl ve věkové kategorii 55–64 let (13 %) a nejméně v kategorii velmi mladých dospělých 15–24 let (7 %). Opakována konzumace alkoholu v posledním roce byla nejčastější ve věkové kategorii 35–44 let (88 %).

Tabulka 13: Prevalence užití alkoholu v průběhu posledních 12 měsíců podle pohlaví a věku (v %)

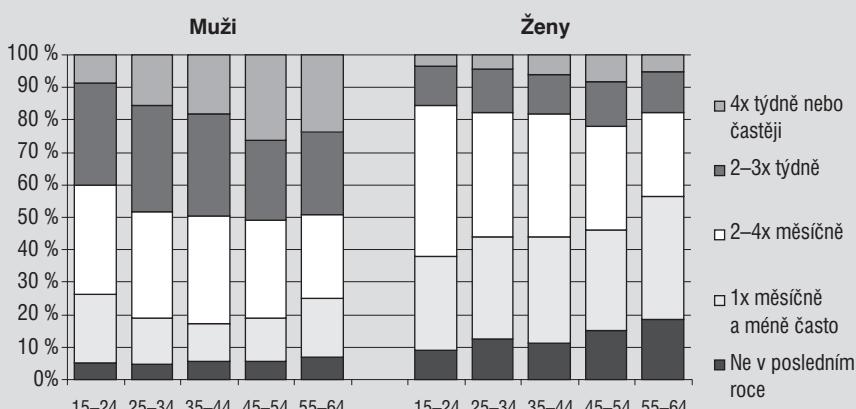
Frekvence užití	Věková skupina					Celkem
	15–24	25–34	35–44	45–54	55–64	
Celkem						
Ano, vícekrát	87,0	86,7	88,4	84,5	80,0	85,4
Ano, jednou	5,9	4,7	3,4	5,2	6,9	5,2
Ne	7,1	8,6	8,2	10,4	13,2	9,5
Muži						
Ano, vícekrát	89,2	92,3	93,0	91,2	88,2	90,9
Ano, jednou	5,7	2,8	1,6	3,2	4,6	3,5
Ne	5,2	5,0	5,4	5,5	7,2	5,6
Ženy						
Ano, vícekrát	84,6	80,9	83,9	77,8	72,3	79,8
Ano, jednou	6,2	6,7	5,2	7,1	9,0	6,9
Ne	9,2	12,3	10,9	15,1	18,7	13,3

Čtyřikrát týdně nebo častěji pilo alkohol v posledním roce 12 % dotázaných respondentů starších 15 let, u mužů tento podíl dosahoval více než 18 %, u žen pouze 5 %. Nejvíce intenzivních pijáků bylo ve věkové kategorii 45–54 let (26 % u mužů a 8 % u žen), nejméně jich potom bylo mezi mladými lidmi v kategorii 15–24 let (9 % mužů a 3 % žen). Nejbežnější frekvence pití alkoholu v posledním roce byla konzumace dvakrát až čtyřikrát měsíčně (té-měř 34 %) a šlo zároveň o nejvyrovnanější kategorii z hlediska pohlaví (31 % mužů a 36 % žen). Pití jedenkrát měsíčně a méně bylo častější u žen (32 % žen, 15 % mužů). Frekvence pití alkoholu u obou pohlaví se zvyšovala do 54 let a poté mírně klesla. Zároveň se zvyšujícím se věkem se lehce zvyšoval i počet abstinentů, tzn. těch, kteří nepili v posledním roce. Lidé ve věku 55–64 let pili nejčastěji jen jednou měsíčně nebo méně často (tabulka 14, graf 2).

Tabulka 14: Frekvence pití alkoholu v průběhu posledních 12 měsíců podle věku a pohlaví (v %)

Frekvence užití	Věková skupina					Celkem
	15–24	25–34	35–44	45–54	55–64	
Celkem						
4x týdně nebo častěji	6,1	9,9	12,2	17,1	14,0	11,8
2–3x týdně	22,0	23,3	21,8	19,3	18,6	21,1
2–4x měsíčně	39,9	35,6	35,8	31,1	25,9	33,7
1x měsíčně a méně často	24,8	22,7	22,0	22,1	28,3	23,9
Ne v posledním roce	7,1	8,6	8,2	10,4	13,2	9,5
Muži						
4x týdně nebo častěji	8,8	15,5	18,2	26,2	23,9	18,4
2–3x týdně	31,2	32,7	31,3	24,6	25,2	29,2
2–4x měsíčně	33,6	32,7	33,3	30,3	26,1	31,3
1x měsíčně a méně často	21,2	14,2	11,7	13,3	17,7	15,5
Ne v posledním roce	5,2	4,9	5,5	5,5	7,1	5,6
Ženy						
4x týdně nebo častěji	3,3	4,1	5,9	8,0	5,0	5,3
2–3x týdně	12,3	13,4	12,0	14,0	12,6	12,9
2–4x měsíčně	46,6	38,7	38,3	31,9	25,7	36,1
1x měsíčně a méně často	28,6	31,5	32,8	30,8	37,9	32,4
Ne v posledním roce	9,2	12,4	11,0	15,2	18,7	13,4

Graf 2: Rozložení respondentů z hlediska frekvence užívání alkoholu podle pohlaví a věku (v %)



Dále bylo v šetření zjišťováno, jak často pijí respondenti šest nebo více sklenic alkoholického nápoje při jedné příležitosti, sklenicí alkoholu je méněno 0,5 l alkoholického piva, 2 dcl vína nebo 4 cl destilátu. Toto rizikové pití alkoholu nebylo v posledním roce zjištěno u 40 % populace mezi 15–64 roky, u 30 % osob bylo evidováno méně často než jednou týdně, u 15 % alespoň jednou týdně a u dalších 15 % několikrát týdně nebo každý den (tabulka 15).

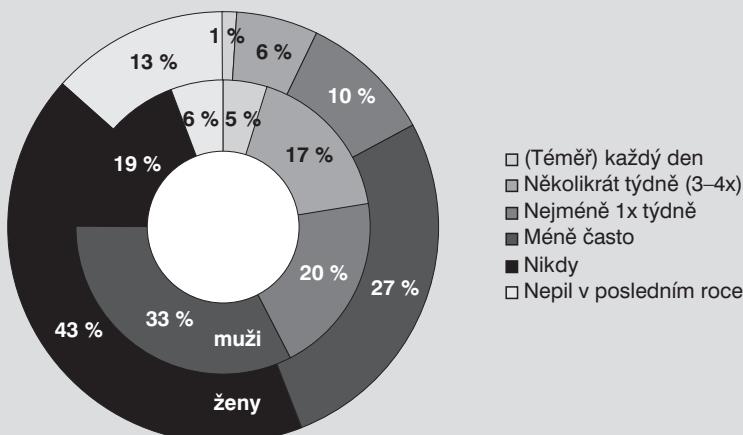
Tabulka 15: Frekvence pití 6 a více sklenic alkoholu při jedné příležitosti v průběhu posledních 12 měsíců podle pohlaví a věku (v %)

Frekvence užití	Věková skupina					Celkem
	15–24	25–34	35–44	45–54	55–64	
Celkem						
(Téměř) každý den	1,7	2,5	3,2	4,9	3,3	3,1
Několikrát týdně (3–4x)	14,5	13,9	12,2	9,6	8,3	11,8
Nejméně 1× týdně	19,8	16,5	15,0	12,4	11,0	15,0
Méně často	31,2	31,8	32,2	29,5	24,5	29,9
Nikdy	25,7	26,8	29,2	33,1	39,8	30,8
Nepil v posledním roce	7,1	8,6	8,2	10,4	13,2	9,5
Muži						
(Téměř) každý den	3,3	4,3	4,8	7,1	5,6	5,0
Několikrát týdně (3–4x)	19,7	20,5	19,1	15,0	11,8	17,4
Nejméně 1× týdně	24,3	22,3	18,2	18,1	16,1	19,9
Méně často	28,5	33,6	35,2	34,1	33,2	33,0
Nikdy	19,0	14,4	17,1	20,2	26,1	19,1
Nepil v posledním roce	5,2	4,9	5,5	5,5	7,1	5,6
Ženy						
(Téměř) každý den	0,0	0,5	1,4	2,8	1,1	1,2
Několikrát týdně (3–4x)	9,1	7,1	5,0	4,2	5,1	6,1
Nejméně 1× týdně	15,0	10,3	11,7	6,8	6,4	9,9
Méně často	34,0	29,9	29,1	24,9	16,4	26,8
Nikdy	32,7	39,8	41,9	46,0	52,3	42,7
Nepil v posledním roce	9,2	12,4	11	15,2	18,7	13,4

Z hlediska frekvence rizikového pití podle věkových skupin byla jako nejzatíženější potvrzena věková kategorie 45–54 let, kde se pití šesti a více sklenic při jedné příležitosti objevuje jako každodenní vzorec u 5 % osob. Denně až několikrát týdně toto rizikové množství alkoholu pišli relativně často také velmi mladí dospělí ve věku 15–24 let, tedy částečně ve věku, kdy je konzumace alkoholu nelegální (16 %). Další věkovou skupinou s vysokým podílem rizikové konzumace byli mladí dospělí (25–34 let), a to 16 % (tabulka 15).

Zajímavé je i rozložení rizikového pití mezi muži a ženami. Zatímco 6 a více sklenic alkoholického nápoje při jedné příležitosti pilo každý den nebo téměř každý den 1 % žen, u mužů to bylo 5 % respondentů. Toto každodenní rizikové pití bylo nejvíce zastoupeno u mužů v kategorii 45–54 let (7 %), ve stejné věkové kategorii bylo nejčastější i u žen (3 %). Alespoň jednou týdně vypilo 6 a více sklenic alkoholického nápoje při jedné příležitosti přibližně 17 % žen, stejná frekvence rizikového pití se objevovala u 42 % mužů (graf 3).

Graf 3: Porovnání frekvence pití 6 a více sklenic alkoholu při jedné příležitosti v průběhu posledních 12 měsíců podle pohlaví



Následující tabulka uvádí rozdíly ve vzorcích užívání alkoholu podle vzdělání. Šest a více sklenic alkoholického nápoje vypilo při jedné příležitosti denně 4 % osob se základním vzděláním, u vysokoškoláků se rizikové pití objevuje nejméně často (2 %). Se vzrůstajícím vzděláním se snižovala frekvence takto rizikového pití. Téměř 40 % vysokoškoláků oproti 28 % osobám se základním vzděláním uvedlo, že v posledním roce nevypili 6 a více sklenic alkoholu při jedné příležitosti. Mezi vysokoškoláky byl ovšem relativně nejmenší počet těch, co v posledním roce abstinovali (8 % VŠ oproti 10 % ZŠ) (tabulka 16).

Tabulka 16: Frekvence pití 6 a více sklenic alkoholu při jedné příležitosti v průběhu posledních 12 měsíců podle vzdělání (v %)

Frekvence užití	Vzdělání			Celkem
	základní nebo střední odborné	střední s maturitou nebo vyšší odborné	vysokoškolské	
(Téměř) každý den	4,0	1,8	1,7	3,1
Několikrát týdně (3–4x)	13,6	9,0	9,7	11,8
Nejméně 1x týdně	16,5	13,6	9,8	15,0
Méně často	28,3	32,4	31,8	29,9
Nikdy	27,4	34,4	39,6	30,8
Nepil v posledním roce	10,1	8,9	7,5	9,5

Kromě užívání alkoholu v průběhu posledního roku, bylo zjištováno také užívání v průběhu posledních 30 dnů a jeho frekvence. V průběhu posledního měsíce pilo alkohol 80 % respondentů ve věku 15–64 let, nejvyšší prevalence dosahuje pití alkoholu ve věkové kategorii 15–24 let. Podíl mužů, kteří pili v posledních 30 dnech, byl vyšší než žen (88 % oproti 71 %), nejmenší rozdíl v pití v posledních 30 dnech byl ve věkové kategorii 15–24 let (87 % mužů a 80 % žen). V dalších věkových skupinách se rozdíl pohyboval v rozmezí 15–22 % (tabulka 17).

Tabulka 17: Prevalence pití alkoholu v posledních 30 dnech podle pohlaví a věku (v %)

Pohlaví	Věková skupina					Celkem
	15–24	25–34	35–44	45–54	55–64	
Muž	87,4	89,8	89,1	87,5	84,8	87,9
Ženy	79,6	72,8	74,4	68,4	62,8	71,4
Celkem	83,6	81,5	81,9	77,9	73,3	79,7

Z těch respondentů, kteří uvedli konzumaci alkoholu v posledním měsíci, 40 % konzumovalo alkohol méně často než jednou týdně, 32 % alespoň jednou týdně, téměř 20 % respondentů konzumovalo alkohol několikrát týdně a více než 8 % respondentů uvedlo, že alkohol konzumovali téměř každý den (tabulka 18).

S ohledem na skutečnost, že je dostupnost alkoholu omezena věkovou hranicí 18 let, byly vyhodnoceny některé otázky v souvislosti s frekvencí jeho nelegální konzumace ve věkové kategorii 15–17 let. V posledním roce vyzkoušelo alkohol 84 % mladistvých ve věku 15–17 let (tedy pouze 16 % skutečně abstinovalo), téměř 17 % mladistvých pilo alkohol hned několikrát týdně, 32 % několikrát měsíčně a jen 35 % méně často než jednou měsíčně.

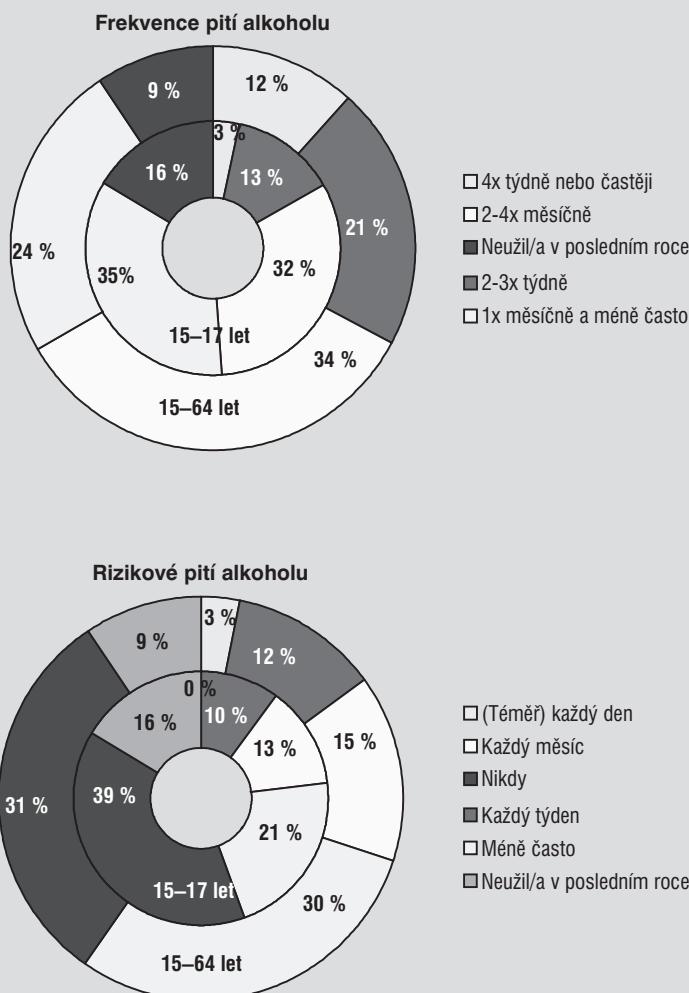
Pokud jde o pití šesti a více nápojů při jedné příležitosti, mezi mladistvými se sice nevyskytovalo každý den, nicméně alespoň jednou za týden pilo šest a více sklenic alkoholu 10 % mla-

distvých v porovnání s 12 % v obecné populaci a každý měsíc potom 13 % mladistvých v porovnání s 15 % v obecné populaci (graf 4).

Tabulka 18: Frekvence pití alkoholu v posledních 30 dnech podle pohlaví a věku (v %)

Frekvence užití	Věková skupina					Celkem
	15–24	25–34	35–44	45–54	55–64	
Celkem						
(Téměř) každý den	2,9	5,9	8,1	14,1	11,2	8,3
Několikrát týdně (3–4x)	17,8	20,1	20,7	19,6	21,1	19,9
Nejméně 1× týdně	36,1	34,6	31,4	30,3	25,6	31,8
Méně často než 1× týdně	43,1	39,4	39,8	36,1	42,1	40,0
Muži						
(Téměř) každý den	4,6	8,8	11,5	20,4	16,8	12,2
Několikrát týdně (3–4x)	24,8	28,1	30,2	25,9	27,4	27,4
Nejméně 1× týdně	37,3	36,1	32,0	28,6	27,1	32,5
Méně často než 1× týdně	33,2	26,9	26,3	25,1	28,8	28,0
Ženy						
(Téměř) každý den	0,9	2,1	3,8	6,1	4,2	3,3
Několikrát týdně (3–4x)	9,8	9,8	8,9	11,5	13,3	10,6
Nejméně 1× týdně	34,7	32,6	30,7	32,4	23,9	31,0
Méně často než 1× týdně	54,6	55,4	56,5	50,0	58,6	55,0

Graf 4: Frekvence pití a rizikového pití 6 a více sklenic alkoholu ve věkové kategorii 15–17 let a v obecné populaci (v %)



4 / 3 Sedativa a tišící prostředky

Dalšími legálními návykovými látkami, které byly součástí sledování, byly léky s obsahem omamných a psychotropních látek, konkrétně sedativa a tišící prostředky⁵. Zjištováno bylo užívání těchto léků respondenty v průběhu posledních 12 měsíců, v průběhu posledního měsíce a frekvence jejich užívání.

V průběhu posledního roku užilo sedativa nebo tišící léky 34 % osob v populaci 15–64 let, z toho většina (27 %) je užila opakovaně. Nejvyšší prevalence vícenásobného užití sedativ nebo tišících léků byla u osob v nejstarší věkové kategorii 55–64 let (41 %), prevalence jednorázového užití v posledním roce byla však relativně vyrovnaná mezi věkovými kategoriemi, a to v rozmezí 6–7 %.

Užívání sedativ a tišících léků během posledních 12 měsíců bylo na rozdíl od všech ostatních legálních i nelegálních drog významně častější u žen (41 % oproti 27 % mužů), ve věkové kategorii 55–64 let to bylo téměř 55 % žen oproti 41 % mužů. S věkem se zvyšoval podíl zejména opakovaného užití léků, a to zejména u žen (tabulka 19).

Prevalence užití sedativ nebo tišících léků v posledním měsíci byla v populaci 15–64 let téměř 23 % (u 29 % žen a 17 % u mužů). Míra užití léků byla relativně vyšší u žen ve všech sledovaných věkových kategoriích a s postupujícím věkem rostla. Zatímco u žen narůstala zkušenosť v posledních 30 dnech plynule se zvyšujícím se věkem (v průměru o 6–7 %), u mužů se v nižším věku zvyšovala jen mírně a relativně nejvyšší nárůst (o 10 procentních bodů) nastal až ve věkové kategorii 55–64 let (tabulka 20).

Osoby, které užily sedativa v posledních 30 dnech (23 % respondentů), je z nadpoloviční většiny užívaly jednou týdně a vícekrát (13 % respondentů). U mužů i u žen rostla frekvence užívání s postupně se zvyšujícím věkem. Ve věkové kategorii 45–54 let užívalo sedativa alespoň jednou týdně 13 % mužů, ve věku 55–64 let téměř 21 % mužů. Podobně tomu bylo u žen, kde nejintenzivněji užívaly sedativa ženy ve věkové kategorii 55–64 let, nejméně jednou týdně užívalo v tomto věku sedativa 29 % žen a několikrát týdně téměř 18 % žen (tabulka 21, graf 5).

5 Příklady léků patřících do uvedených skupin, jež byly v dotazníku uvedeny:

Sedativa: benzodiazepiny (Diazepam, Oxazepam, Apaurin, Neurol, Xanax, Pivotril, Lexaurin, Rohypnol, Nitrazepam, Dormicum, Halcinon, Defobin), barbituráty (Amytal, Nembutal, Seconal) a jiné (Quaalude, Doriden, Equanil, Placidyl, Valmid, Hypnogen, Stilnox, Melipramin, Anafranil, Amitriptylin, Prothiadiden, Ludomil, Deprex, Deprenon), jiná antidepresiva (Fluxonil, Seropram, Citalac, Zoloft, Lerivon, Wellbutrin, Efectin, Ixel),

Prostředky tišící bolest: pouze opioidní analgetika (tedy typicky Tramal, Tramadol, Tramabene, Mabron, Kodein, Korylan, Dafalgan, Morfin, Slovalgyn, Doltard, Vental, Oxycontin, Dolsin, Fortral, Temgesic).

Tabulka 19: Prevalence užití sedativ nebo tišících prostředků v průběhu posledních 12 měsíců podle pohlaví a věku (v %)

Frekvence užití	Věková skupina					Celkem
	15–24	25–34	35–44	45–54	55–64	
Celkem						
Ano, vícekrát	15,5	21,2	25,6	32,9	41,4	27,2
Ano, jedenkrát	6,1	6,6	6,7	7,0	6,7	6,6
Ne	78,5	72,2	67,7	60,1	52	66,2
Muži						
Ano, vícekrát	12,4	16,0	19,2	26,9	34,4	21,4
Ano, jedenkrát	5,2	4,7	5,8	5,7	6,4	5,5
Ne	82,4	79,4	75,0	67,4	59,1	73,1
Ženy						
Ano, vícekrát	18,7	26,7	32,3	38,9	47,7	32,9
Ano, jedenkrát	7,0	8,7	7,6	8,3	6,9	7,7
Ne	74,4	64,6	60,2	52,8	45,4	59,3

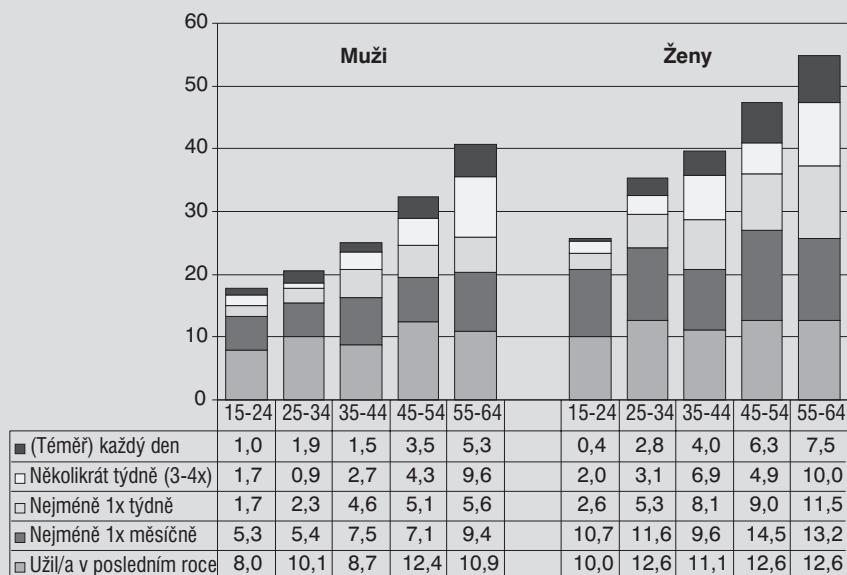
Tabulka 20: Prevalence užití sedativ nebo tišících prostředků v posledních 30 dnech (v %)

Pohlaví	Věková skupina					Celkem
	15–24	25–34	35–44	45–54	55–64	
Muži	9,6	10,5	16,3	20,2	29,9	16,9
Ženy	15,7	22,7	28,8	34,6	42,0	28,9
Celkem	12,6	16,5	22,4	27,4	36,2	22,9

Tabulka 21: Frekvence užití sedativ nebo tišících léků podle věku (v %)

Frekvence užití	Věková skupina					Celkem
	15–24	25–34	35–44	45–54	55–64	
(Téměř) každý den	0,7	2,3	2,7	4,9	6,4	3,4
Několikrát týdně (3–4x)	1,8	2,0	4,8	4,6	9,8	4,5
Nejméně 1× týdně	2,1	3,8	6,3	7,0	8,7	5,5
Nejméně 1× měsíčně	7,9	8,4	8,5	10,8	11,4	9,4
Užil/a v posledním roce	8,9	11,3	9,8	12,5	11,8	10,9
Neužil/a v posledním roce	78,5	72,2	67,9	60,2	52,0	66,3

Graf 5: Frekvence užívání sedativ a tišících léků podle pohlaví a věku (v %)



Zjištován byl také způsob obstarání sedativ a tišících léků při posledním užití. Respondenti si nejčastěji obstarávali tyto léky pomocí lékařského předpisu (63 %), čtvrtinu léků nakoupili respondenti jako volně prodejná a 7 % získali přes známého nebo kamaráda. Způsoby obstarávání mimo lékařský předpis byly nejčastější v nejmladší věkové skupině 15–24 let, jinak než na předpis léky získalo 54 % respondentů v této věkové kategorii (tabulka 22).

Tabulka 22: Způsob obstarání sedativ nebo tišících léků podle věku (v %)

Způsob obstarání léků	Věková skupina					Celkem
	15–24	25–34	35–44	45–54	55–64	
Lékařský předpis	46,0	55,6	58,9	64,9	77,9	63,3
Bez předpisu v lékárně	35,9	31,5	30,6	22,4	16,2	25,5
Od známého	8,3	9,0	8,0	8,3	4,9	7,4
Jinak	9,9	3,8	2,6	4,4	1,0	3,7

5

NELEGÁLNÍ NÁVYKOVÉ LÁTKY

Také užívání nelegálních návykových látek, zejména dlouhodobé, je faktorem vysoce poškozujícím zdravotní stav, proto byly součástí výběrového šetření také otázky zaměřené na užívání nelegálních drog, z nichž byly samostatně sledovány konopné drogy, extáze, pervitin nebo amfetaminy, kokain, heroin, LSD a halucinogenní houby (lysohlávky). U každé sledované drogy byli respondenti dotazováni na to, zda znají osobně někoho, kdo užívá sledovanou drogu, zda jí sami vyzkoušeli a v jakém věku, zda danou drogu užili v průběhu posledních 12 měsíců či v průběhu posledních 30 dnů a pokud ano, tak jak často drogu užili.

5 / 1 Prevalence užití nelegálních drog podle pohlaví a věku

V šetření bylo zjištěno, že některou ze sledovaných nelegálních drog alespoň jednou v životě zkusilo 37 % obyvatel České republiky ve věku 15–64 let. V posledním roce ji užilo 17 % osob a v posledním měsíci 9 % osob. Většina z těchto osob užila konopnou drogu, a to 34 % alespoň jednou v životě, 15 % v posledním roce a 9 % v posledním měsíci. Jinou než konopnou drogu někdy v životě vyzkoušelo téměř 17 % respondentů, více než 7 % ji užilo v posledním roce a 3 % v posledním měsíci. Konopí je tak nejrozšířenější nelegální drogou v České republice (tabulka 23, graf 6).

Zkušenosť s nelegální drogou byla relativně častější u mužů. Nelegální drogu někdy v životě zkusilo 45 % mužů oproti 28 % žen, jinou drogu než konopí vyzkoušelo 22 % mužů a 12 % žen a konopnou drogu 43 % mužů a 26 % žen. V posledním roce užilo nelegální drogu téměř dvakrát více mužů než žen (22 % mužů a 12 % žen), stejně jako konopnou drogu (20 % mužů a 10 % žen) nebo jinou než konopnou drogu (10 % mužů a 5 % žen). Z hlediska užití v posledním měsíci, které lze považovat za indikátor současného užívání, byl rozdíl ještě výraznější, a to 14 % mužů oproti 5 % žen u jakékoli nelegální drogy, 13 % mužů oproti 5 % žen u konopí. U jiných než konopných drog byl poměr mužů k ženám užívání v posledním měsíci 2 : 1 (4 % mužů a 2 % žen).

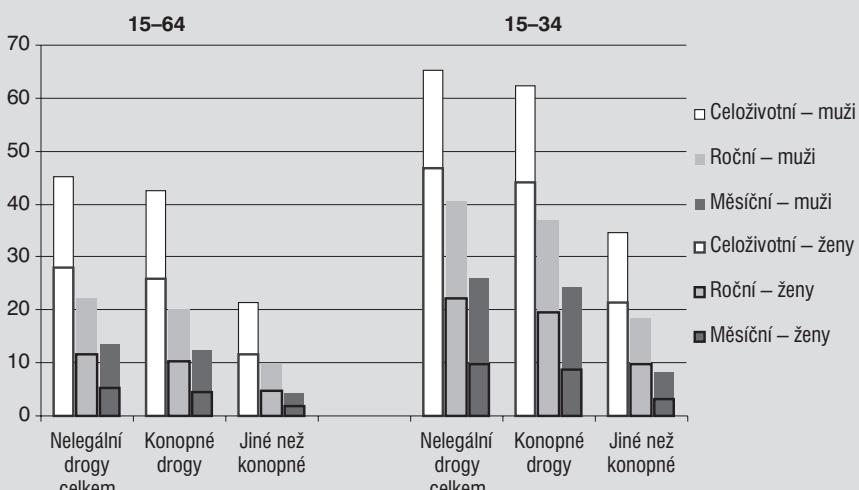
Prevalence užití návykových látek byla také sledována u mladých dospělých, tedy ve věkové skupině 15–34 let, jelikož mladí lidé představují nejrizikovější skupinu pro užívání nelegálních drog. V posledním roce užilo nelegální drogu téměř 32 % respondentů v tomto věku, což je o více než 14 procentních bodů více než v obecné populaci. Alespoň jednou v životě zkusilo nelegální drogu 56 % mladých dospělých (37 % u populace ve věku 15–64 let) a v posledním měsíci ji užilo 18 % těchto respondentů (více než 9 % v obecné populaci). V případě České republiky je významný rozdíl v celoživotní prevalenci u mladých dospělých způsoben historickým vývojem, kdy věkové skupiny, které dospívaly před r. 1989, měly k nelegálním drogám omezený přístup.

Konopnou drogu užilo někdy v životě téměř 54 % mladých dospělých (34 % u populace ve věku 15–64 let), 28 % v posledním roce a necelých 17 % v posledním měsíci. Jiné nelegální drogy užilo někdy v životě 28 % mladých dospělých, 14 % je užilo v posledním roce a téměř 6 % v posledním měsíci. Rozdíly v prevalenci mezi muži a ženami popsány v obecné populaci jsou v populaci mladých dospělých zachovány (tabulka 23, graf 6).

Tabulka 23: Prevalence užití jakékoliv nelegální drogy, jiné drogy než konopí a konopné drogy v obecné populaci a u mladých dospělých podle pohlaví (v %)

Drogy a míry prevalence	Věková skupina					
	15–64			15–34		
	muži	ženy	celkem	muži	ženy	celkem
Nelegální drogy celkem						
Celoživotní prevalence	45,2	28,0	36,7	65,2	46,7	56,2
V posledním roce	22,3	11,7	17,1	40,3	22,2	31,5
V posledním měsíci	13,5	5,2	9,4	25,9	9,8	18,0
Konopné drogy						
Celoživotní prevalence	42,5	26,0	34,3	62,3	44,0	53,4
V posledním roce	20,2	10,3	15,3	36,9	19,5	28,4
V posledním měsíci	12,5	4,6	8,6	24,4	8,8	16,8
Jiné než konopné drogy						
Celoživotní prevalence	21,5	11,7	16,6	34,7	21,4	28,2
V posledním roce	9,9	4,8	7,4	18,6	9,8	14,3
V posledním měsíci	4,2	1,8	3,0	8,1	3,3	5,8

Graf 6: Porovnání prevalence užití jakékoliv nelegální drogy, jiné drogy než konopí a konopné drogy v obecné populaci a u mladých dospělých podle pohlaví (v %)



Pokud jde o užití jednotlivých nelegálních drog v obecné populaci z hlediska celoživotní prevalence, následuje za konopím (34 %) extáze (10 %), halucinogenní houby (9 %), dále potom LSD (6 %), pervitin (4 %), kokain (2 %) a nakonec heroin, který v životě vyzkoušelo 1 % respondentů ve věku 15–64 let. Užití nelegální drogy v posledním roce klesá u všech drog přibližně na polovinu (konopí 15 %, extáze 4 %). Pořadí prevalencí užití jednotlivých drog zůstává zachováno jak v posledním roce, tak v posledním měsíci, kde je prevalence užití konopných drog opět přibližně poloviční (9 %), přes 1 % se dostala prevalence užití extáze a halucinogenních hub⁶.

Také v případě jednotlivých nelegálních drog je prevalence užití u mladých dospělých vyšší, a to přibližně 2x u všech sledovaných drog jak z hlediska celoživotní prevalence, tak i roční a měsíční. Užívání konopných bylo u celoživotní prevalence 1,6x vyšší, u roční a měsíční přibližně je užívání mladými dospělými cca 1,9x vyšší (tabulka 24).

S ohledem na věkovou strukturu je vzorec užívání v prevalečných indikátorech jednoznačný. Věková skupina 15–24 let dosahovala nejvyšší míry celoživotní prevalence užití nelegální drogy (62 %), konopné drogy (59 %) a jiné drogy než konopí (32 %), stejně jako prevalence užití v posledním roce i v posledním měsíci. S rostoucím věkem se pak zkušenosť s jakoukoliv nelegální drogou a její užití v posledním roce i užití v posledním měsíci výrazně snižovala (tabulka 25).

Z hlediska rozdílů mezi muži a ženami ve věkových kategoriích lze pozorovat, že u žen klesá prevalence užívání návykových látek s věkem výrazněji než u mužů. Například roční prevalence užití nelegální drogy u velmi mladých dospělých žen (15–24 let) je ve srovnání s ženami ve věku 25–34 let více než dvojnásobná (32 % a 14 %), u mužů nejsou rozdíly mezi těmito věkovými skupinami tak výrazné (49 % a 34 %). Podobně je tomu i u věkových skupin 35–44 let a 45–54 let v případě celoživotní prevalence užití nelegální drogy, kdy je tato prevalence nižší u žen téměř o dvě třetiny a u mužů o necelou polovinu (tabulka 25).

I při konstrukci podrobnějších věkových skupin do 40 let, které lépe vyjadřují psychosociální vývoj v oblasti užívání návykových látek, lze pozorovat, že nejvyšší roční a měsíční prevalence užití jakékoli nelegální drogy byla u nejmladších věkových skupin 15–18 let a 19–24 let. Zcela nejvyšší ale byla u nejmladší skupiny 15–18 let, která vzhledem ke svému mladému věku a tudíž i menším zkušenostem zaostává za skupinou osob ve věku 19–24 let pouze v celoživotní prevenci; vysvětlením je to, že životní zkušenosť s užitím nelegální drogy v této věkové skupině se nejčastěji odehrála v horizontu posledního roku. Nejvyšších úrovní prevalence tato nejmladší skupina dosáhla u jakékoli nelegální drogy užité v posledním roce (45 % respondentů ve věku 15–18 let, 30 % ve věku 19–24 let), a tedy i u konopí (42 % proti 35 %).

⁶ V případě nelegálních drog s vyšší společenskou nebezpečností, jako je pervitin nebo heroin, jsou počty aktuálních problémových uživatelů odhadovány jinými (nepřímými) metodami než průlezovou dotazníkovou studií na vzorku obecné populace, v ČR např. každoročně multiplikáční metodou za použití dat z nízkoprahových zařízení. Problémové uživatele drog, tedy injekční uživatele a/nebo dlouhodobé a/nebo pravidelné uživatele opiáti/opioïdů, drog amfetaminového typu (amfetaminu, metamfetaminu, kokainu/cracku) je zpravidla obtížné zachytit ve vzorku obecné populace. Metodika studie CS 2008 nicméně nevyžadovala trvalý pobyt respondentů na navštívených adresách, čímž mohl být jejich záchyt oproti jiným výběrovým metodám (např. s využitím registru obyvatel) usnadněn.

Tabulka 24: Prevalence užití vybraných nelegálních drog v obecné populaci a u mladých dospělých podle pohlaví (v %)

Drogy a míry prevalence	Věková skupina					
	15–64			15–34		
	muži	ženy	celkem	muži	ženy	celkem
Celoživotní prevalence						
Konopné drogy	42,5	26,0	34,3	62,3	44,0	53,4
Extáze	11,9	7,3	9,6	21,8	14,9	18,5
Pervitin nebo amfetaminy	5,7	3,0	4,3	10,0	5,4	7,8
Kokain	2,9	1,2	2,0	5,0	2,1	3,6
Heroin	1,7	0,5	1,1	2,8	1,2	2,0
LSD	7,8	3,4	5,6	14,3	6,1	10,3
Halucinogenní houby	12,4	5,0	8,7	19,6	8,3	14,1
Prevalence v posledním roce						
Konopné drogy	20,2	10,3	15,3	36,9	19,5	28,4
Extáze	4,8	2,6	3,7	9,7	5,7	7,7
Pervitin nebo amfetaminy	2,3	1,1	1,7	4,5	1,9	3,2
Kokain	1,2	0,3	0,7	2,6	0,6	1,6
Heroin	0,7	0,3	0,5	1,3	0,6	1,0
LSD	2,8	1,3	2,1	5,9	2,7	4,3
Halucinogenní houby	4,5	1,8	3,2	8,1	3,5	5,9
Prevalence v posledním měsíci						
Konopné drogy	12,5	4,6	8,6	24,4	8,8	16,8
Extáze	1,5	0,9	1,2	3,2	1,9	2,6
Pervitin nebo amfetaminy	0,9	0,5	0,7	2,0	0,8	1,4
Kokain	0,7	0,1	0,4	1,3	0,3	0,8
Heroin	0,3	0,0	0,1	0,5	0,1	0,3
LSD	0,9	0,6	0,7	2,1	1,1	1,6
Halucinogenní houby	1,9	0,4	1,1	3,3	0,8	2,1

Tabulka 25: Prevalence užití jakékoliv nelegální drogy, jiné drogy než konopí a konopné drogy podle věku a pohlaví (v %)

Drogy a míry prevalence	Věková skupina					Celkem
	15–24	25–34	35–44	45–54	55–64	
Celkem						
Nelegální drogy celkem						
Celoživotní prevalence	62,0	51,7	35,5	21,2	10,7	36,7
V posledním roce	40,9	24,1	10,9	6,1	2,9	17,1
V posledním měsíci	23,5	13,8	6,1	2,0	1,3	9,4
Konopné drogy						
Celoživotní prevalence	58,7	49,3	32,6	19,4	9,5	34,3
V posledním roce	37,4	21,4	9,8	5,1	2,4	15,3
V posledním měsíci	22,4	12,4	5,2	1,6	1,1	8,6
Jiné než konopné drogy						
Celoživotní prevalence	31,5	25,6	14,0	7,4	3,2	16,6
V posledním roce	19,4	10,3	4,6	1,5	0,8	7,3
V posledním měsíci	7,1	4,7	2,1	0,5	0,1	3,0
Muži						
Nelegální drogy celkem						
Celoživotní prevalence	69,4	62,0	42,6	31,1	16,0	45,2
V posledním roce	49,0	33,5	14,3	8,0	3,8	22,3
V posledním měsíci	31,5	21,4	8,1	2,7	1,9	13,5
Z toho konopné drogy						
Celoživotní prevalence	65,7	59,7	38,7	28,8	14,7	42,5
V posledním roce	45,6	30,2	12,7	6,8	3,3	20,2
V posledním měsíci	31,1	19,1	6,8	2,2	1,7	12,5
Z toho jiné než konopné drogy						
Celoživotní prevalence	38,0	32,1	17,5	12,2	4,8	21,5
V posledním roce	23,7	14,7	6,2	2,4	1,1	9,9
V posledním měsíci	9,4	7,2	2,4	0,7	0,3	4,1

Drogy a míry prevalence	Věková skupina					Celkem	
	15–24	25–34	35–44	45–54	55–64		
Ženy							
Nelegální drogy celkem							
Celoživotní prevalence	54,2	40,9	28,1	11,2	5,9	28,0	
V posledním roce	32,4	14,1	7,2	4,1	2,1	11,7	
V posledním měsíci	15,0	5,8	4,0	1,3	0,6	5,2	
Z toho konopné drogy							
Celoživotní prevalence	51,2	38,3	26,2	10,1	4,7	26,0	
V posledním roce	28,7	12,3	6,7	3,5	1,6	10,3	
V posledním měsíci	13,3	5,3	3,5	1,0	0,6	4,6	
Z toho jiné než konopné drogy							
Celoživotní prevalence	24,7	18,9	10,3	2,7	1,8	11,7	
V posledním roce	15,0	5,8	2,8	0,6	0,5	4,8	
V posledním měsíci	4,7	2,1	1,8	0,3	0,0	1,7	

Tabulka 26: Prevalence užití jakékoliv nelegální drogy, jiné drogy než konopí a konopné drogy podle věku – podrobnější věkové kategorie (v %)

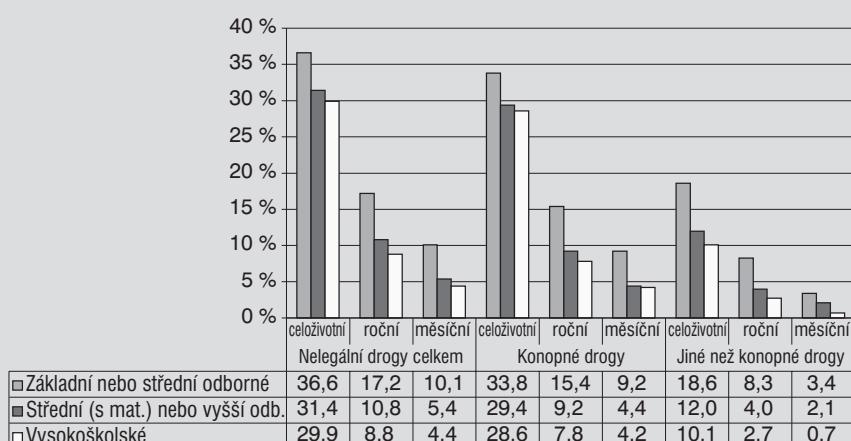
Drogy a míry prevalence	Věková skupina					Celkem
	15–18	19–24	25–29	30–39	40–64	
Nelegální drogy celkem						
Celoživotní prevalence	55,6	65,6	57,0	43,3	19,2	36,7
V posledním roce	44,9	38,7	28,0	17,7	5,1	17,1
V posledním měsíci	24,4	22,9	16,7	9,9	2,1	9,4
Konopné drogy						
Celoživotní prevalence	52,7	62,0	54,2	40,5	17,5	34,3
V posledním roce	42,1	34,7	24,8	15,7	4,4	15,3
V posledním měsíci	23,2	22,0	15,0	8,7	1,7	8,6
Jiné než konopné drogy						
Celoživotní prevalence	26,2	34,5	30,2	19,6	6,3	16,6
V posledním roce	19,2	19,5	12,2	7,6	1,5	7,4
V posledním měsíci	6,5	7,4	6,4	3,1	0,5	3,0

Srovnatelné s věkovou skupinou 19–24 let byly roční a měsíční prevalence i u jiných než konopných drog (obě cca 19 %, respektive 7 %), se kterými přicházejí uživatelé do styku pravděpodobně až ve vyšším věku (tabulka 26). Následující kapitoly zachovávají základní rozdělení na desetileté věkové kategorie.

5 / 2 Prevalenční indikátory podle dalších sociodemografických charakteristik

Vzorce užívání nelegálních drog v populaci se lišily podle některých sociodemografických charakteristik. Z hlediska vzdělání byla patrná vyšší míra užívání nelegálních drog v populaci se základním nebo středním vzděláním bez maturity, nejvýraznější rozdíly byly u užívání v posledním roce a posledním měsíci. Nelegální drogu tak v posledních 30 dnech užilo 10 % osob se základním nebo středním vzděláním bez maturity oproti 5 % osob s úplným středoškolským vzděláním ukončeným maturitou a 4 % respondentů s vysokoškolským vzděláním. Méně významné již byly rozdíly v celoživotních prevalencích (graf 7).

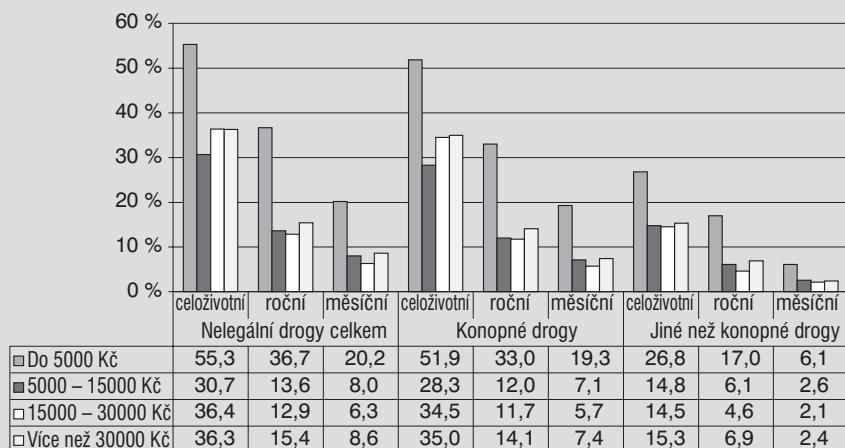
Graf 7: Prevalence užití nelegálních drog podle vzdělání v populaci 15–64 let bez aktuálních studentů (N = 4039) (v %)



Z hlediska vztahu užívání nelegálních drog a příjmu lze vysledovat výrazně vyšší prevalence užívání návykových látek v nízkopříjmových kategoriích (žádný příjem nebo příjem do 5000 Kč, po vyloučení studentů). V kategorii příjmu do 5000 Kč tak byla celoživotní prevalence užití nelegální drogy 55 % oproti 34 % v obecné populaci bez aktuálních studentů. S rostoucím příjmem potom prevalenční indikátory klesaly, aby ve vyšších příjmových kategoriích opět

stoupaly (13 % respondentů s příjmem mezi 15 000 a 30 000 Kč užilo nelegální drogu v posledním roce oproti 15 % respondentů s příjmy nad 30 000 Kč). Uvedená distribuce byla v případě aktuálního užívání výraznější u konopných drog než u jiných nelegálních drog (graf 8).

Graf 8: Prevalence užití nelegálních drog podle příjmu v populaci 15–64 let bez aktuálních studentů (N = 4039) (v %)



Z hlediska vztahu mezi aktuálním užíváním návykových látek a hlavním zaměstnáním dosahovali ve všech sledovaných kategoriích nelegálních látek nejvyšších prevalencí nezaměstnaní respondenti, míry prevalence v této skupině respondentů byly ve srovnání s obecnou populací někdy více než trojnásobné. Další významnou skupinou byli studenti s dvojnásobnou prevalencí užití nelegální drogy oproti průměru celého souboru (v tomto případě ovšem hráje roli také věk studentů). Mezi zaměstnanci a OSVČ nebyly významné rozdíly, prevalence byly nejnižší u kategorie důchodců, u kterých se velmi pravděpodobně projevil vliv vyššího věku (tabulka 27).

Další sociodemografickou charakteristikou, která ovlivňovala prevalenci užívání nelegálních drog, byl rodinný a partnerský stav. Svobodní, rozvedení nebo vdovci měli několikanásobně vyšší prevalence užití nelegálních drog ve všech kategoriích než ti, kteří byli sezdaní nebo žili s partnerem. V životě pak zkusilo nelegální drogu 48 % osob bez partnera, 25 % osob žijících v partnerském vztahu. Rozdíl byl ještě významnější u aktuálního užívání, kdy v posledním měsíci užilo nelegální drogu 16 % svobodných, ale pouze 3 % ženatých a vdaných (tabulka 28). Pro správnou interpretaci dat však nelze opomenout významný vliv věku jak na rodinný stav, tak na prevalenci užití nelegálních drog.

Tabulka 27: Prevalence užití nelegálních drog podle zaměstnání respondentů (v %)

Drogy a míry prevalence	Zaměstnání						Celkem
	student	zaměstnanec	OSVČ, živnostník	v domácnosti	neza-městnaný	důchodce	
Nelegální drogy celkem							
Celoživotní prevalence	56,8	35,8	36,0	29,4	65,3	5,2	36,6
V posledním roce	40,1	14,8	14,0	7,0	43,7	2,2	17,1
V posledním měsíci	20,9	8,4	6,4	3,1	30,1	0,9	9,4
Konopné drogy							
Celoživotní prevalence	54,4	33,7	33,9	26,5	59,7	3,6	34,3
V posledním roce	37,2	13,3	12,6	5,5	37,0	1,7	15,3
V posledním měsíci	20,3	7,6	5,1	2,5	27,1	0,9	8,6
Jiné než konopné drogy							
Celoživotní prevalence	25,0	15,7	15,1	11,5	45,1	2,1	16,6

Tabulka 28: Užívání nelegálních drog podle rodinného stavu respondentů (v %)

Drogy a míry prevalence	Rodinný stav		Celkem
	svobodný(á), rozvedený(á), vdovec/vdová	ženatý/vdaná, druh/družka	
Nelegální drogy celkem			
Celoživotní prevalence	48,3	24,6	36,6
V posledním roce	27,8	5,8	17,1
V posledním měsíci	16,0	2,5	9,4
Konopné drogy			
Celoživotní prevalence	45,2	22,9	34,3
V posledním roce	25,0	5,2	15,3
V posledním měsíci	14,8	2,1	8,6
Jiné než konopné drogy			
Celoživotní prevalence	24,4	8,5	16,6
V posledním roce	12,4	2,1	7,4
V posledním měsíci	4,9	1,0	3,0

Tabulka 29: Prevalence užívání nelegálních drog podle kraje (v %)

Drogy a míry prevalence	Kraj										Celkem			
	PHÅ	STČ	JHČ	PLZ	KRL	UST	LIB	HKA	PAR	VYS	JHM	OLC	ZLK	MSK
Nelegální drogy celkem														
Celoživotní prevalence	37,3	41,2	32,7	30,6	38,0	38,4	36,7	37,6	50,2	32,0	34,0	37,8	28,0	36,9
V posledním roce	17,4	19,0	15,6	12,4	15,3	18,1	18,4	21,5	20,8	15,1	16,9	13,8	15,4	17,0
V posledním měsíci	10,1	10,6	8,3	6,4	5,0	8,8	12,5	13,8	11,2	9,9	9,1	7,6	7,5	9,1
Konopné drogy														
Celoživotní prevalence	35,5	39,1	32,0	27,5	36,0	37,2	33,0	35,7	46,2	25,6	31,0	36,5	26,0	34,8
V posledním roce	15,7	17,9	15,2	11,8	14,7	16,9	16,4	20,8	18,1	11,2	14,8	11,7	13,0	14,0
V posledním měsíci	9,5	9,7	8,3	6,3	4,3	8,8	11,5	13,5	11,0	6,2	7,9	6,8	7,1	7,6
Jiné než konopné drogy														
Celoživotní prevalence	17,7	16,9	13,9	11,4	14,3	14,2	18,4	15,8	24,4	19,7	17,7	14,4	11,7	19,0
V posledním roce	8,5	7,2	5,8	3,1	6,4	6,0	6,5	6,9	10,4	8,9	8,4	6,7	7,0	8,4
V posledním měsíci	3,4	3,0	3,7	0,3	2,6	1,5	3,4	1,0	4,1	5,5	3,2	1,9	3,1	3,8

Pozn.: Pro zkratky krajů viz Seznam použitých zkrátek

Výběrový soubor celopopulační studie byl konstruován tak, aby zastoupení respondentů v jednotlivých krajích odpovídalo zastoupení obyvatelstva v krajích ČR. Regionální srovnání rozsahu užívání drog v krajích je však do značné míry omezené relativně nízkým počtem respondentů v jednotlivých krajích. Zjištěné rozdíly mezi kraji tak nejsou statisticky významné a dále uvedené regionální srovnání je tedy pouze orientační.

Celoživotní prevalence užití jakékoliv nelegální drogy se v jednotlivých krajích pohybuje mezi 28 % (Zlínský kraj) a 50 % (Pardubický kraj). Nejvyšší celoživotní prevalence užití jakékoliv nelegální drogy byla zjištěna ve Středočeském kraji, následoval kraj Karlovarský, Ústecký, Olomoucký a Královéhradecký a teprve po nich následovala Praha spolu s Moravskoslezským krajem. Prevalence užití jakékoliv nelegální drogy v posledních 12 měsících dosahovala 12 % až 21 % a prevalence užití v posledních 30 dnech se pohybovala od 5 % do 14 %.

Rozdíly v užití konopných drog jsou obdobné, a to proto, že konopné drogy tvoří většinu z užitých nelegálních drog v České republice. Míra prevalence užití konopných drog v životě se pohybovala mezi 26 % (Zlínský kraj a Kraj Vysočina) a 46 % v Pardubickém kraji. Častější užití konopných drog v posledním měsíci uváděli respondenti v Královéhradeckém a Libereckém kraji. Pokud jde o drogy jiné než konopné, nejčastěji uváděli jejich užití v životě respondenti v Pardubickém kraji a na Vysočině (20–24 %), nejméně pak respondenti v Plzeňském a Zlínském kraji (11–12 %) (tabulka 29).

5 / 3 Věk prvního užití nelegálních návykových látek

V šetření byl u uživatelů drog také zjišťován věk, ve kterém poprvé vyzkoušeli danou drogu. Průměrný věk prvního užití marihuany byl v obecné populaci 20 let, stejně jako u pervitinu, LSD nebo halucinogenních hub, nižší (19 let) byl u extáze a vyšší u heroinu (21 let), respektive kokainu (22 let). Skutečný věk prvního užití drogy byl však zpravidla nižší. Polovina respondentů, kteří někdy danou drogu vyzkoušeli, vyzkoušela marihuanu, extázi, pervitin, LSD a houby do osmnácti let, heroin do 20 let a kokain do 21 let. Nejvyšší věk prvního užití drogy byl 61 let v případě marihuany nebo 60 let u halucinogenních hub. První zkušenosť s drogami respondenti uváděli v šesti letech (marihuana) a v osmi letech (kokain), jednalo se však o jednotlivé případy nesvědčící o rozšířeném vzorci užívání (tabulka 30).

Do patnácti let vyzkoušelo marihuanu téměř 19 % těch, kteří ji vůbec někdy vyzkoušeli (tabulka 31). Nejpozději uživatel vyzkoušeli kokain a heroin, se kterými mělo do jednadvaceti let zkušenosť téměř 54 %, respektive 66 % z těch, kteří jej někdy v životě vyzkoušeli. Ve 21 letech věku měli respondenti nejvíce zkušenosť s extází (81 % z těch, kteří jej někdy vyzkoušeli) a pervitinem (78 %).

Tabulka 30: Věk prvního užití drogy (mezi respondenty, kteří ji někdy vyzkoušeli) v obecné populaci a mezi mladými dospělými

Droga	Průměr		Střední hodnota		Minimum		Maximum	
	15–64 let	15–34 let	15–64 let	15–34 let	15–64 let	15–34 let	15–64 let	15–34 let
Konopné drogy	20,0	17,1	18	17	6	6	61	34
Extáze	19,1	18,1	18	17	11	11	48	28
Pervitin	20,0	18,1	18	18	11	11	55	25
Kokain	22,3	20,4	21	20	8	8	50	30
Heroin	21,2	19,0	20	18	14	14	45	30
LSD	19,5	18,4	18	18	11	11	46	32
Halucinogenní houby	20,2	18,4	18	17	11	11	60	34

Tabulka 31: Podíl respondentů, kteří drogu vyzkoušeli do 15, 18 a 21 let (v %)

Věk	Konopné drogy	Extáze	Pervitin	Kokain	Heroin	LSD	Halucinogenní houby
Do 15 let	18,8	10,2	11,1	4,7	9,9	9,3	12,7
Do 18 let	57,2	59,1	50,8	24,7	40,0	51,4	54,5
Do 21 let	74,4	81,4	78,4	53,8	65,7	77,7	73,7

5 / 4

Frekvence užití nelegálních drog

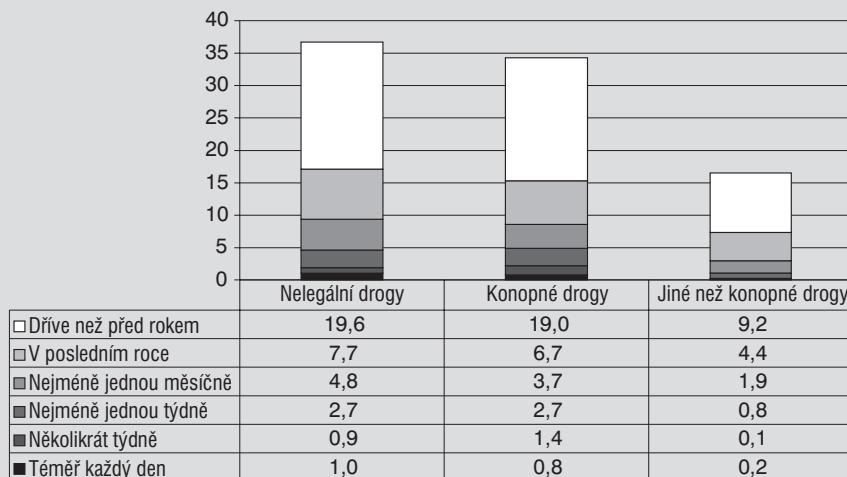
Rozdíly mezi vzorcí užívání jednotlivých návykových látek můžeme pozorovat i z hlediska frekvence užití drogy v posledním roce. U konopných drog převažovalo opakované užití nad užitím jednorázovým, tzn. že dvě třetiny z těch, kteří v posledním roce konopí užili, jej užili hned několikrát. V případě všech dalších drog to bylo již méně často. Z těch, kteří drogu v minulém roce vyzkoušeli, ji opakovaně užila přibližně polovina u pervitinu (53 %), více než 40 % u extáze a kokainu, 38 % u LSD a 34 % u halucinogenních hub. Heroin opakovaně užilo 25 % těch, kteří uvedli jeho užití v posledním roce (tabulka 32).

Tabulka 32: Užití podle jednotlivých nelegálních drog (v %)

Frekvence užití	Nelegální drogy						
	konopné drogy	extáze	pervitin	kokain	heroin	LSD	halucino-genní houby
V posledním roce vícekrát	10,1	1,6	0,9	0,3	0,1	0,8	1,1
V posledním roce jednou	5,2	2,0	0,8	0,4	0,3	1,3	2,1
Vyzkoušel/a před více než rokem	19,0	5,9	2,6	1,3	0,6	3,5	5,5
Nikdy v životě	65,7	90,4	95,7	98,0	98,9	94,4	91,3

Nelegální drogu užilo v posledním roce 17,1 % respondentů ve věku 15–64 let. Nejméně jednou měsíčně ji užilo 9,4 % a alespoň jednou týdně 4,6 % respondentů. Konopné drogy užilo alespoň jednou během posledního roku 15,3 %, během posledního měsíce 8,6 % a během posledního týdne 4,9 % respondentů. V případě nelegálních drog bez konopí byla frekvence užívání nižší, 7,4 % respondentů užilo jinou než konopnou drogu v minulém roce, nejméně jednou měsíčně 3,0 % a alespoň jednou týdně 1,1 % (graf 9).

Graf 9: Frekvence užití nelegálních drog (v %)



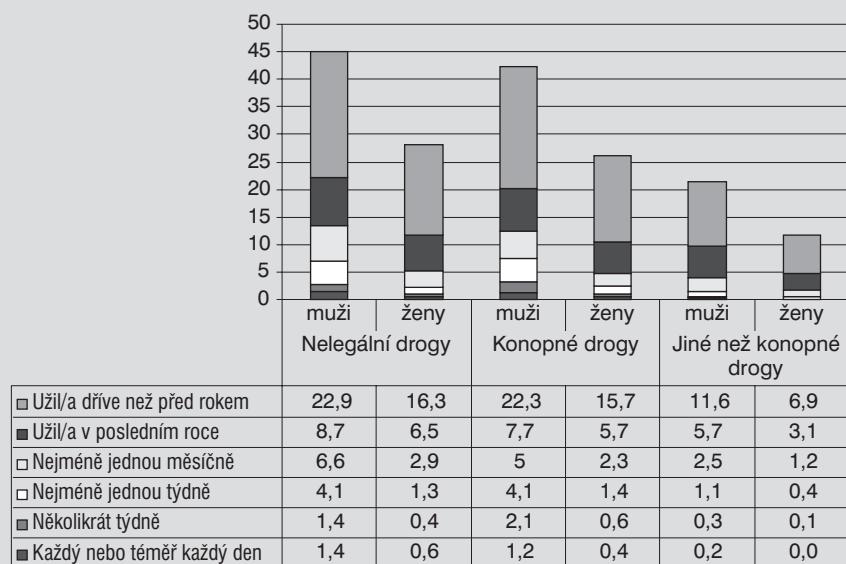
V posledním roce užilo nějakou nelegální drogu téměř dvakrát více mužů než žen (22,2 % mužů a 11,7 % žen), podobně na tom byla i prevalence užití konopných drog (20,1 % mužů a 10,4 % žen) i jiných drog než konopí (9,8 % mužů a 4,8 % žen). Ženy, které nelegální drogy užily, je užívaly výrazně méně často než muži. Se zvyšující se frekvencí se rozdíl mezi muži

a ženami ještě zvětšoval a nejméně jednou týdně tak užívalo nelegální drogy již třikrát více mužů než žen (6,9 % mužů a 2,3 % žen), podobně jako konopné drogy (7,4 % mužů a 2,4 % žen) či jiné než konopné drogy (1,6 % mužů a 0,5 % žen) (tabulka 33).

Tabulka 33: Frekvence užití nelegální drogy podle pohlaví (v %)

Frekvence užití	Nelegální droga		Konopné drogy		Jiné než konopné drogy	
	muži	ženy	muži	ženy	muži	ženy
Každý nebo téměř každý den	1,4	0,6	1,2	0,4	0,2	0,0
Několikrát týdně	1,4	0,4	2,1	0,6	0,3	0,1
Nejméně jednou týdně	4,1	1,3	4,1	1,4	1,1	0,4
Nejméně jednou měsíčně	6,6	2,9	5,0	2,3	2,5	1,2
Užil/a v posledním roce	8,7	6,5	7,7	5,7	5,7	3,1
Užil/a dříve než před rokem	22,9	16,3	22,3	15,7	11,6	6,9
Nikdy neužil/a	54,8	72,0	57,5	74,0	78,5	88,3

Graf 10: Frekvence užití nelegální drogy podle pohlaví (v %)

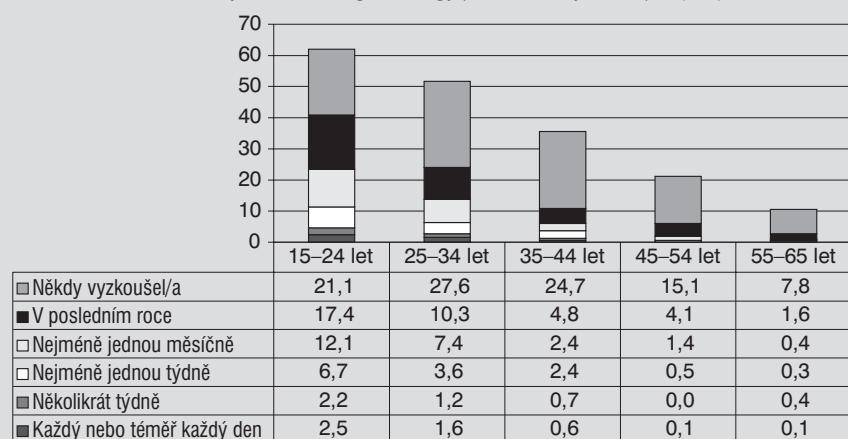


Frekvence užití nelegální drogy v posledním roce (obdobně i prevalence) byla nejvyšší v nejmladší věkové skupině, tedy ve věkové skupině 15–24 let. V této věkové skupině bylo i nejvíce každodenních uživatelů nelegálních drog (2,5 %), stejně tak ve skupině osob ve věku 25–34 let (1,6 %). Ve starších věkových kategoriích bylo již užívání drog spíše sporadicke. Nejméně jednou týdně užívalo nelegální drogy 11,4 % velmi mladých dospělých (15–24 let), což je téměř dvakrát více než v následující věkové skupině 25–34 let (6,4 %) a třikrát více než u osob ve věku 35–44 let (3,7 %). Ve věku 45–54 let nějakou nelegální drogu alespoň jednou měsíčně užila 2,0 % respondentů a ve věku 55–64 let 1,3 %, zatímco v nejnižší věkové skupině to bylo téměř 24 % a ve věku 25–34 let necelých 14 % osob. K obdobným, ale menším rozdílům ve věkovém srovnání docházelo u celoživotní prevalence, kde starší ročníky drogu opakovaně neužívaly, ale během života ji vyzkoušely (tabulka 34, graf 11).

Tabulka 34: Frekvence užití jakékoli nelegální drogy podle věkových skupin (v %)

Frekvence užití	Věková skupina					Celkem
	15–24	25–34	35–44	45–54	55–64	
Každý nebo téměř každý den	2,5	1,6	0,6	0,1	0,1	1,0
Několikrát týdně	2,2	1,2	0,7	0,0	0,4	0,9
Nejméně jednou týdně	6,7	3,6	2,4	0,5	0,3	2,7
Nejméně jednou měsíčně	12,1	7,4	2,4	1,4	0,4	4,8
Užil/a v posledním roce	17,4	10,3	4,8	4,1	1,6	7,7
Užil/a dříve než před rokem	21,1	27,6	24,7	15,1	7,8	19,6
Nikdy neužil/a	38,0	48,3	64,5	78,8	89,3	63,3

Graf 11: Frekvence užití jakékoli nelegální drogy podle věkových skupin (v %)



Při porovnání frekvence užití všech sledovaných nelegálních drog je patrné, že konopné drogy byly v průměru užívány s vyšší frekvencí než ostatní drogy. Několikrát týdně užilo konopnou drogu 2,2 % osob a jinou než konopnou drogu 0,4 % populace, nejméně jednou týdně to

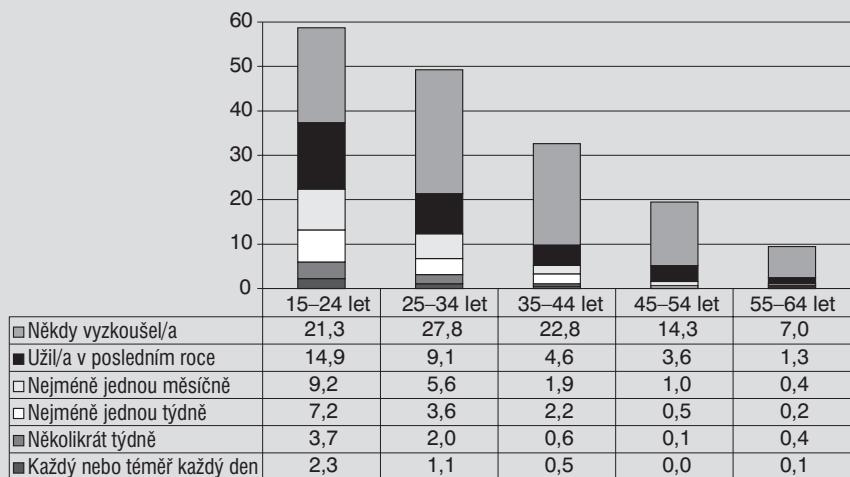
bylo 4,9 % a 1,2 % osob. Třetina těch, kteří užili konopnou drogu v posledním roce (15,3 % respondentů), ji užila jednou týdně nebo častěji (tabulka 35, graf 12).

V případě konopných drog byla frekvence každodenního užívání ve věkové kategorii 25–34 let (1,1 %) o polovinu nižší než ve věkové kategorii 15–24 let (2,3 %). Podobně tomu bylo i u následující věkové kategorie, která užívala konopné drogy s ještě nižší frekvencí, ve věku 35–44 let užívalo konopné drogy denně 0,5 % populace. Nejméně jednou týdně kouřilo či jinak užívalo konopí 13,2 % osob z nejnižší věkové skupiny 15–24 let. Ve věkové kategorii 25–34 let to bylo 6,7 % a u osob ve věku 35–44 let již jen 3,3 %. Vzorce užívání konopných drog byly podobné vzorcům užívání nelegálních drog obecně, jelikož konopí celé skupině nelegálních drog dominuje (tabulka 35, graf 12).

Tabulka 35: Frekvence užití konopné drogy podle věkových skupin (v %)

Frekvence užití	Věková skupina					Celkem
	15–24	25–34	35–44	45–54	55–64	
Každý nebo téměř každý den	2,3	1,1	0,5	0,0	0,1	0,8
Několikrát týdně	3,7	2,0	0,6	0,1	0,4	1,4
Nejméně jednou týdně	7,2	3,6	2,2	0,5	0,2	2,7
Nejméně jednou měsíčně	9,2	5,7	1,9	1,0	0,4	3,7
Užil/a posledním roce	14,9	9,0	4,6	3,5	1,3	6,7
Užil/a dříve než před rokem	21,3	27,9	22,8	14,3	7,1	19,0
Nikdy neužil/a	41,3	50,7	67,4	80,6	90,5	65,7

Graf 12: Frekvence užití konopné drogy podle věkových skupin (v %)



Na rozdíl od frekvence užití jakékoli nelegální drogy, na které se značnou částí podílejí konopné drogy, vykazuje frekvence užití jiné než konopné drogy mírně odlišné vzorce užívání. Zde nejvyšší intenzitu užívání vykázaly osoby ve věkové skupině 25–34 let, ve které několikrát týdně užilo jiné než konopné drogy 0,7 % osob, dále ve věkové skupině 35–44 let a 15–24 let (obě 0,4 %). Nicméně skupina velmi mladých dospělých (15–24 let) dosáhla nejvyšších hodnot v užívání s frekvencí alespoň jednou měsíčně. Nejméně jednou měsíčně užilo jinou než konopnou drogu 7,1 % respondentů této věkové kategorie ve srovnání s 4,8 % ve věkové kategorii 25–34 let a v posledním roce to bylo již 19,4 % osob v nejmladší věkové skupině a ve věku 25–34 let pouze 10,3 % respondentů. Počet uživatelů jiných než konopných drog s věhem klesal a ve věkových skupinách nad 45 let byly již míry prevalence užívání ve vyšších frekvencích velmi nízké, a proto nejsou uvedeny v následující tabulce.

Tabulka 36: Frekvence užití jiné než konopné drogy v posledním roce podle věkových skupin (v %)

Frekvence užití	Věková skupina			Celkem
	15–24	25–34	35–44	
Každý nebo téměř každý den	0,1	0,4	0,1	0,2
Několikrát týdně	0,3	0,3	0,3	0,2
Nejméně jednou týdně	1,6	1,2	0,8	0,8
Nejméně jednou měsíčně	5,1	2,9	0,9	1,9
Užil/a v posledním roce	12,3	5,6	2,5	4,3
Užil/a dříve než před rokem	12,1	15,3	9,4	9,3
Nikdy neužil/a	68,5	74,4	86,1	83,4

Pokud se jedná o rozdíly ve frekvenci užívání nelegálních drog podle vzdělání, nejvyšší míry častého užívání konopných drog se vyskytovaly u osob se základním nebo středním odborným vzděláním. Nejméně jednou týdně užívalo nějakou nelegální drogu 5,4 % respondentů se základním vzděláním oproti 1,1 % respondentů s vysokoškolským vzděláním. Několikrát týdně nelegální drogu užívalo 2,1 % osob se základním či středním odborným vzděláním oproti 0,3 % osob s vysokoškolským vzděláním. Zkušenosti s konopnými drogami byly obdobné. U jiných než konopných drog nebyla v případě vysokoškoláků frekvence užívání jednou týdně a častěji téměř zaznamenána (tabulka 37).

Z hlediska vzorců užívání drog byl kromě frekvence užití nelegální drogy sledován také způsob její aplikace, a to u pervitinu a heroinu. Ti, kteří danou drogu někdy v životě užili (4 % obecné populace u pervitinu a 1 % u heroinu), nejčastěji uváděli, že si drogu injekčně neaplikovali (68 % respondentů v případě pervitinu a 57 % v případě heroinu). Více než pětina uživatelů pervitinu a třetina uživatelů heroinu ji aplikovala injekčně před více než dvanácti měsíci. V posledním měsíci si aplikovali injekčně více než 4 % těch, kteří pervitin někdy užili, a necelých 9 % těch, kteří někdy užili heroin, tedy celkem 0,2 % obecné populace ve věku 15–64 let v případě pervitinu a 0,1 % v případě heroinu (tabulka 38).

Tabulka 37: Frekvence užití nelegální drogy v obecné populaci podle vzdělání, bez aktuálních studentů (N = 4039) (v %)

Frekvence užití	Nelegální droga			Konopné drogy			Jiné než konopné drogy		
	základní nebo střední odborné	střední nebo vyšší odborné	vysokoškolské	základní nebo střední odborné	střední nebo vyšší odborné	vysokoškolské	základní nebo střední odborné	střední nebo vyšší odborné	vysokoškolské
Každý nebo téměř každý den	1,1	0,6	0,0	0,9	0,4	0,0	0,2	0,1	0,0
Několikrát týdně	2,1	1,0	0,3	2,5	1,0	0,3	0,4	0,2	0,0
Nejméně jednou týdně	5,4	2,0	1,1	5,7	2,1	1,1	1,5	0,4	0,0
Nejméně jednou měsíčně	10,1	5,4	4,4	9,2	4,4	4,2	3,4	2,1	0,7
Užil/a v posledním roce	17,2	10,8	8,8	15,4	9,2	7,8	8,3	4,0	2,7
Někdy v životě vyzkoušel/a	36,6	31,4	29,9	33,8	29,4	28,6	18,6	12,0	10,1

Tabulka 38: Injekční užití drogy u osob, které někdy v životě užily pervitin nebo heroin (v %)

Injekční užití drogy	Pervitin	Heroin
Nikdy	67,5	57,2
Před více než 12 měsíci	21,5	34,3
Během posledních 12 měsíců, ale ne v posledních 30 dnech	6,7	0,0
V posledních 30 dnech	4,4	8,5

5 / 5**Odhady počtu uživatelů drog**

Při extrapolaci počtu respondentů, kteří uvedli, že užili danou drogu v posledním měsíci alespoň jednou týdně na celou populaci České republiky ve věku 15–64 let, zjistíme, že v ČR bylo přibližně 360 tisíc pravidelných uživatelů konopných drog, 37 tisíc uživatelů pervitinu, 36 tisíc uživatelů extáze a 31 tisíc uživatelů halucinogenních hub. Nejvyššího počtu dosahují uživatelé sedativ a tišících léků, kterých je v populaci pravděpodobně něco okolo 990 tisíc. Odhad počtu uživatelů LSD, kokainu a heroinu je vzhledem k relativně nízké prevalenci užívání těchto drog pouze orientační (tabulka 39).

Tabulka 39: Odhad počtu obyvatel ČR ve věku 15–64 let, kteří danou drogu užli alespoň jednou týdně

Návyková látka	Užití drogy alespoň jednou týdně (v %)	Interval spolehlivosti (95% CI)	Odhad počtu uživatelů	Interval spolehlivosti
Sedativa a tišící léky	13,4	12,4–14,4	989 200	915 700 – 1 062 800
Konopná droga	4,9	4,3–5,5	361 500	314 900 – 408 000
Pervitin	0,5	0,3–0,7	37 400	22 100 – 52 700
Extáze	0,5	0,3–0,7	35 700	20 700 – 50 700
Halucinogenní houby	0,4	0,2–0,6	31 200	17 200 – 45 200
LSD	0,3	0,1–0,5	22 500	10 600 – 34 400
Kokain	0,2	0,1–0,3	13 900	4 600 – 23 300
Heroin	0,1	0,0–0,2	7 400	550 – 14 200

Stejnou metodou, ale na jiném časovém horizontu, lze dojít k odhadu, že v posledním měsíci pilo alkohol 5,9 milionů obyvatel České republiky, tabák kouřilo 3,5 milionu a léky v posledním měsíci užilo 1,7 milionu obyvatel ve věku 15–64 let. Konopí v posledním měsíci vyzkoušelo přibližně 630 tisíc osob, extázi 86 tisíc a halucinogenní houby 84 tisíc osob (tabulka 40).

Tabulka 40: Odhad počtu obyvatel ČR ve věku 15–64 let, kteří danou drogu užili v posledním měsíci

Návyková látka	Užití drogy v posledním měsíci (v %)	Interval spolehlivosti (95% CI)	Odhad počtu uživatelů	Interval spolehlivosti
Alkohol	79,7	78,5–80,9	5 890 000	5 803 000 – 5 976 900
Tabák	47,3	45,9–48,8	3 497 400	3 389 500 – 3 605 200
Sedativa	22,9	21,6–24,1	1 690 100	1 599 300 – 1 780 800
Konopná droga	8,5	7,7–9,4	631 100	570 700 – 691 400
Extáze	1,2	0,9–1,5	86 500	63 200 – 109 700
Halucinogenní houby	1,1	0,8–1,4	83 800	60 900 – 106 700
Pervitin	0,7	0,5–1,0	53 400	35 100 – 71 700
LSD	0,7	0,5–1,0	54 600	36 100 – 73 100
Kokain	0,4	0,2–0,5	26 200	13 400 – 39 000
Heroin	0,1	0,0–0,3	10 700	2 500 – 18 900

5 / 6 Polyvalentní užívání drog

Nelegální drogy jsou často užívány v různých kombinacích. Při sledování těchto kombinací byla nalezena nejvyšší korelace mezi užitím LSD a pervitinu a užitím LSD a halucinogenních hub (zde se jedná o srovnatelnou účinnou látku). Druhá nejsilnější korelace ale byla mezi užitím extáze a pervitinu a extáze s LSD a s halucinogenními houbami. Marihuana byla nejčas-

Tabulka 41: Korelace mezi užitím různých nelegálních drog v posledním roce

Droga	Konopné drogy	Extáze	Pervitin	Kokain	Heroin	LSD	Halucino- genní houby
Konopné drogy	1,0000						
Extáze	0,3787*	1,0000					
Pervitin	0,2849*	0,3984*	1,0000				
Kokain	0,1711*	0,2655*	0,2761*	1,0000			
Heroin	0,1258*	0,1825*	0,1974*	0,1697*	1,0000		
LSD	0,3087*	0,3872*	0,4453*	0,2639*	0,1438*	1,0000	
Halucinogenní houby	0,3680*	0,3626*	0,3539*	0,1961*	0,1610*	0,4300*	1,0000

Pozn.: * korelace je na daném vzorku signifikantní (na 95% hladině významnosti)

těj užívána spolu s extází, halucinogenními houbami. Užití heroinu v posledním roce bylo nejméně závislé na užití jiných drog ze všech (tabulka 41). Fakt, že nebyly nalezeny žádné negativní korelace, ukazuje, že neexistuje droga jejíž užívání by znamenalo, že respondent jinou drogu užíval méně.

5 / 7

Intenzivní užívání konopných drog

Respondenti, kteří užili marihuanu v posledním roce (15,3 %), odpovídali na sadu šesti otázek speciálního modulu zaměřeného na identifikaci intenzivního, problémového nebo vysoko rizikového užívání konopných drog, tzv. Cannabis Abuse Screening Test (CAST). Jedná se o krátký screeningový dotazník⁷, který prostřednictvím šesti otázek sleduje užívání konopných drog před poledнем, o samotě, problémy v souvislosti s užíváním konopí (např. hádka, rvačka, nehoda nebo problémy ve škole), problémy s pamětí, ale také to, zda bylo respondenti doporučeno užívání konopí omezit a zda se o omezení užívání konopí pokusil.

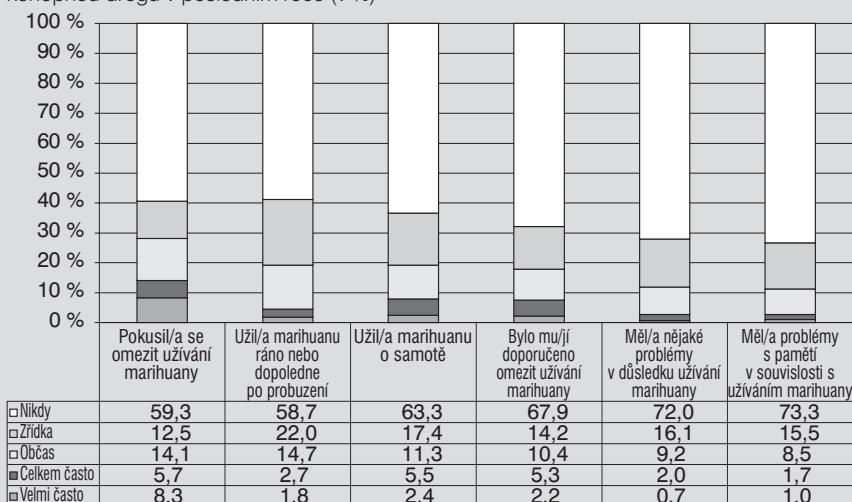
Z respondentů, kteří užili konopnou drogu v posledním roce, jich přibližně jedna třetina užila marihuanu pouze jednou, druhá třetina několikrát a třetí ji užívala jednou týdně nebo častěji. Přibližně dvě třetiny respondentů také podle jejich vlastního vyjádření nikdy nepocitily některé z problematických jevů, na které byli dotazováni. Téměř 59 % těch, co užili marihuanu v posledním roce, ji nikdy neužilo před poledнем, 63 % ji neužilo o samotě, 73 % nemělo žádné problémy s pamětí, 68 % respondentů nikdo nedoporučoval, že by měli omezit užívání marihuany, 60 % se o to ani nepokoušelo a 72 % nezaznamenalo v souvislosti s užíváním marihuany žádné problémy (graf 13).

Nejčastějším jevem spojeným s užíváním marihuany byl pokus užívání omezit – 14 % respondentů, co marihuanu v posledním roce užili, se o to pokoušelo celkem nebo velmi často, necelých 8 % se setkalo s tím, že jim omezení někdo často doporučoval. Relativně více respondentů kouřilo marihuanu někdy o samotě nebo po probuzení (37 %, respektive 41 %), než kolik jich uvádělo nějaké problémy v důsledku užívání marihuany (28 %) nebo problémy s pamětí (27 %) (graf 13).

Z hlediska rozdílných vzorců intenzivního užívání marihuany mezi pohlavími lze pozorovat výrazné rozdíly mezi muži a ženami v pokusech přestat užívat marihuanu. Často se pokoušelo přestat 16 % žen, ale pouze 13 % mužů, 3 % žen uváděla, že jim bylo velmi často doporučováno přestat užívat marihuanu, oproti 2 % mužů. Jevy vyjadřující intenzitu užívání, jako bylo užití marihuany o samotě nebo po probuzení, se u mužů vyskytovaly častěji, stejně jako problémy s užíváním, které neuvedla žádná žena ve vzorku respondentů (tabulka 42).

7 V průběhu přípravy české verze dotazníku došlo k chybě, kdy byla vypuštěna část jedné otázky, což znemožňuje výpočet skóre jednotlivých otázek modulu tak, jak byl původně konstruován. Modul má tedy pouze omezenou vypořádací hodnotu a umožňuje jen rámcový odhad počtu osob, které jsou ve velkém riziku v souvislosti s užíváním konopných látek. Původní otázka byla formulována ve smyslu, zda se respondent pokusil užívání konopí omezit, ale neúspěšně – tato podmínka z finální verze dotazníku vypadla a odpovědi na otázku jsou tak do určité míry zkreslené.

Graf 13: Struktura problémových jevů v souvislosti s užíváním marihuany u osob, které užily konopnou drogu v posledním roce (v %)



Tabulka 42: Výskyt problémových jevů v souvislosti s užíváním marihuany u osob, které užily konopnou drogu v posledním roce, podle pohlaví (v %)

Frekvence	Užil/a marihuanu ráno nebo dopoledne po probuzení		Užil/a marihuanu o samotě		Měl/a problémy s pamětí v souvislosti s užíváním marihuany		Bylo mu/jí doporučeno omezit užívání marihuany		Pokusil/a se omezit užívání marihuany		Měl/a nějaké problémy v důsledku užívání marihuany	
	muži	ženy	muži	ženy	muži	ženy	muži	ženy	muži	ženy	muži	ženy
Velmi často	2,0	1,4	3,1	1,0	1,0	0,8	1,8	3,0	8,0	8,8	1,1	0,0
Celkem často	2,9	2,3	7,1	2,4	2,1	0,8	6,4	3,1	4,9	7,5	2,4	1,1
Občas	17,4	9,4	12,5	9,0	9,2	6,9	11,6	8,1	14,3	13,7	10,5	6,7
Zřídka	25,0	16,2	20,3	11,8	16,4	13,7	17,0	8,6	15,2	7,2	17,9	12,6
Nikdy	52,7	70,8	57,1	75,8	71,2	77,7	63,2	77,2	57,6	62,8	68,2	79,5

Podle metodiky EMCDDA slouží tyto otázky k měření závažnosti užívání konopí. Popisují kontext užívání konopí a některé problémy, které mohou v souvislosti s jeho užíváním nastat. Na základě pozitivních odpovědí na jednotlivé otázky, jejich transformace a součtu všech šesti proměnných je zkonstruována škála CAST, která nabývá hodnot od 0 do 6 bodů. Počet bodů pak určuje míru rizikovosti užívání konopí. V tomto případě počítáme, že jeden a žádný bod značí malé riziko, 2–3 body střední riziko a 4 a více bodů vysoké riziko užívání konopných látek, které již vyžaduje odbornou intervenci (tabulka 43).

Ve skupině, které bylo přiřazeno vysoké riziko problémového užívání konopí v posledním roce, bylo 13,5 % respondentů, nejriskovější byla věková kategorie 25–34 let (15 % osob oproti 13 % ve věkové kategorii 15–24 let), což může být dáno tím, že tito konzumenti mají s konopím již dlouhodobější zkušenost. Z hlediska pohlaví byli tradičně rizikovější skupinou muži s 15 % uživateli s rizikovým chováním oproti ženám s 10 %. Ještě výraznější byl tento rozdíl při srovnání podílu uživatelů konopných drog, kteří nevykazují žádné znaky rizikového užívání (56 % mužů oproti téměř třem čtvrtinám žen) (tabulka 43).

Tabulka 43: Míra rizika užívání marihuany u osob, které užily konopnou drogu v posledním roce, podle pohlaví a věku (v %)

Stupeň rizika	Věková skupina			Pohlaví		Celkem
	15–24	25–34	35–44	muži	ženy	
Malé nebo žádné riziko	61,1	55,9	67,1	56,4	72,7	61,8
Střední riziko	25,5	29,3	19,5	28,5	17,2	24,7
Vysoké riziko	13,4	14,9	13,4	15,1	10,1	13,5

5/8 Trh s konopnými drogami

Respondenti, kteří v posledním roce užili konopné drogy, a to marihuanu či hašiš (15 % respondentů), byli dále dotazováni na způsob získávání konopí pro vlastní spotřebu, jeho zdroj, místo získání, druh a původ konopí, jeho množství a další tržní charakteristiky (otázky viz doazník v příloze, část IV. Modul konopné trhy).

Výsledky jsou v následujícím přehledu prezentovány odděleně pro ty, kteří užívali konopné drogy v posledním roce méně často než jednou týdně (tzv. příležitostní uživatelé, N = 493), a zvlášť pro ty, kteří je užili v posledním roce jednou týdně nebo častěji (tzv. pravidelní uživatelé, N = 241). Ukázalo se, že celkem 72 % uživatelů konopných drog je získalo zdarma nebo je sdílely ve skupině osob⁸. Pravidelní uživatelé častěji konopné drogy kupovali (28 % pravidelných oproti 12 % příležitostních uživatelů) či pěstovali (15 % pravidelných oproti 5 % příležitostních). Pro příležitostné uživatele je typická menší aktivita v obstarávání si konopných drog, převládá tak sdílení drogy ve skupině s ostatními (58 % příležitostních uživatelů oproti 32 % pravidelných) či získávání zdarma (24 % proti 19 %) (tabulka 44).

⁸ V této studii byli respondenti dotazováni na způsob získání marihuany nejprve ve standardizovaném modulu EMCDDA o dostupnosti nelegálních drog a posléze ve zvláštním modulu konopných trhů. V prvním modulu byla v dotazu na získání drogy nejprve nabídnuta možnost získání konopných drog zdarma a teprve pak možnost jejího sdílení; ve druhém modulu byly otázky položeny v opačném pořadí. Poměr mezi jednotlivými odpověďmi (zdarma a získat sdílením) se obracel podle toho, která možnost byla položena jako první a celkový výsledek se lišil v řádu procentních bodů. Prezentovány jsou výsledky pro modul konopných trhů, které byly vyhodnoceny jako validnější.

Tabulka 44: Způsob získání konopné drogy, která byla užita naposledy, mezi respondenty, kteří užili konopnou drogu v posledním roce (v %)

Způsob získání konopné drogy	Příležitostní uživatelé	Pravidelní uživatelé (jednou týdně či častěji)	Celkem
Koupil/a	12,0	27,9	17,2
Dostal/a zadarmo	24,2	19,2	22,5
Sdílel/a s ostatními	58,1	31,7	49,5
Vypěstoval/a sám/a	4,7	15,4	8,2
Jinak	1,0	5,8	2,6

Většina těch, kteří konopnou drogu (marihuany či hašiš) užili v posledním roce, ji získala od kamaráda, příbuzného nebo partnera (62 %) nebo od známého (20 %). Jen 9 % všech získaných konopných drog bylo od neznámé osoby nebo dealera. Pravidelní nebo intenzivní uživatelé těchto drog měli odlišné způsoby jejich získávání než ti, kteří konopné drogy užívali spíše příležitostně. Od dealera si je opatřovalo 13 % pravidelných uživatelů, u příležitostních uživatelů to bylo pouze 7 %. Přes kamarády a známé získávali konopné drogy spíše příležitostní uživatelé (86 %) (tabulka 45).

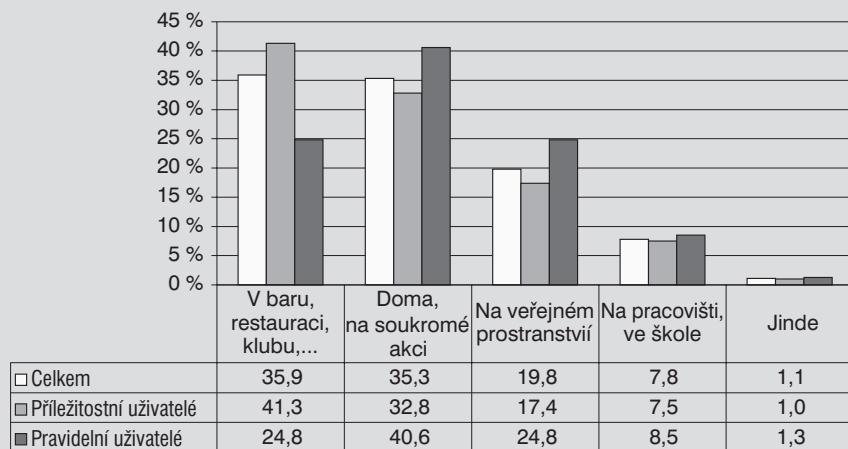
Tabulka 45: Zdroj konopné drogy, která byla užita naposledy, mezi respondenty, kteří užili konopnou drogu v posledním roce (v %)

Zdroj konopné drogy	Příležitostní uživatelé	Pravidelní uživatelé (jednou týdně či častěji)	Celkem
Kamarád, příbuzný, partner	66,0	52,9	61,8
Známý/á	20,1	19,3	19,9
Neznámá osoba, dealer	7,4	13,0	9,3
Jinak	6,4	14,7	9,1

Respondenti získávali konopné drogy nejčastěji v barech, restauracích nebo klubech (36 %) a v domácím prostředí, a to u sebe doma, na soukromé akci nebo u prodeje doma (35 %). Na veřejných prostranstvích se odehrála jen pětina transakcí a přibližně v 8 % případů došlo k předání na pracovišti nebo ve škole. Zatímco příležitostní uživatelé získali konopné drogy nejčastěji v barech, restauracích nebo klubech (41 %), pravidelní uživatelé měli za častější způsob opatřování domácí prostředí (témař 41 %). Získání na pracovišti či ve škole bylo témař vyrovnané (graf 14).

Mezi uživateli konopných drog se nejčastěji vyskytovalo konopí vypěstované pod umělým osvětlením, tzv. indoor, které užilo 36 % uživatelů konopných drog. Venku vypěstované konopí, tzv. outdoor, užilo 25 % těch, kteří konopné drogy (marihuany či hašiš) vyzkoušeli v posledním roce. Necelých 38 % respondentů na otázku druhu konopné drogy nedokázalo jednoznačně odpovědět, protože nevěděli, o jaký typ se jednalo.

Graf 14: Místo získání konopné drogy, která byla užita naposledy, mezi respondenty, kteří užili konopnou drogu v posledním roce (v %)



U pravidelných konzumentů převládalo při posledním užití indoor vypěstované konopí (49 %) nad outdoor vypěstovaným, tedy venkovním konopím (26 %). Také u příležitostních konzumentů převládalo indoor konopí (29 %) nad venkovním konopím (23 %). Asi 22 % pravidelných uživatelů nevědělo, jaký druh konopné drogy užilo naposledy, příležitostní konzumenti měli o typu konopné drogy ještě menší povědomí, její původ neznalo téměř 46 % uživatelů. Hašiš byl relativně málo častý – naposledy ho užila 2 % příležitostních konzumentů a 3 % pravidelných uživatelů konopných drog (tabulka 46).

Tabulka 46: Druh konopné drogy, která byla užita naposledy, mezi respondenty, kteří užili konopnou drogu v posledním roce (v %)

Druh konopné drogy	Příležitostní uživatelé	Pravidelní uživatelé (jednou týdně či častěji)	Celkem
Indoor	29,3	48,8	35,7
Outdoor	23,4	26,3	24,3
Hašiš	1,8	3,3	2,3
Nevím	45,5	21,7	37,7

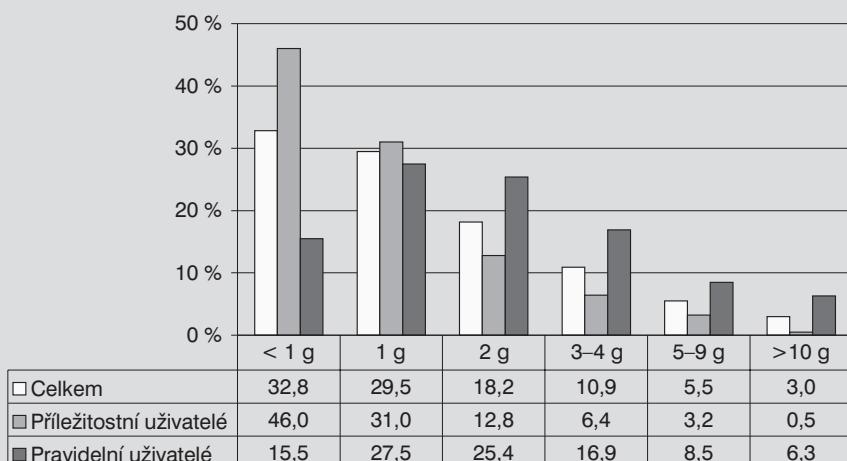
Více než polovina (57 %) konopných drog, které respondenti naposledy užili, pocházela z České republiky, jen 9 % respondentů označilo za jejich původ zahraničí a 34 % nevědělo, odkud konopná droga, kterou užili, pocházela. Pravidelní konzumenti konopných drog měli relativně lepší povědomí o jejich původu, nejistotu vyjádřila pouze čtvrtina, oproti 41 % příležitostních konzumentů. Více než 64 % pravidelných uživatelů uvádělo, že konopná droga, kterou užili, pocházela z České republiky a 10 % uvedlo zahraniční původ (tabulka 47).

Tabulka 47: Původ konopné drogy, která byla užita naposledy, mezi respondenty, kteří užili konopnou drogu v posledním roce (v %)

Původ konopné drogy	Příležitostní uživatelé	Pravidelní uživatelé (jednou týdně či častěji)	Celkem
Z České republiky	51,3	64,2	57,0
Ze zahraničí	7,9	10,1	8,9
Nevím	40,7	25,7	34,1

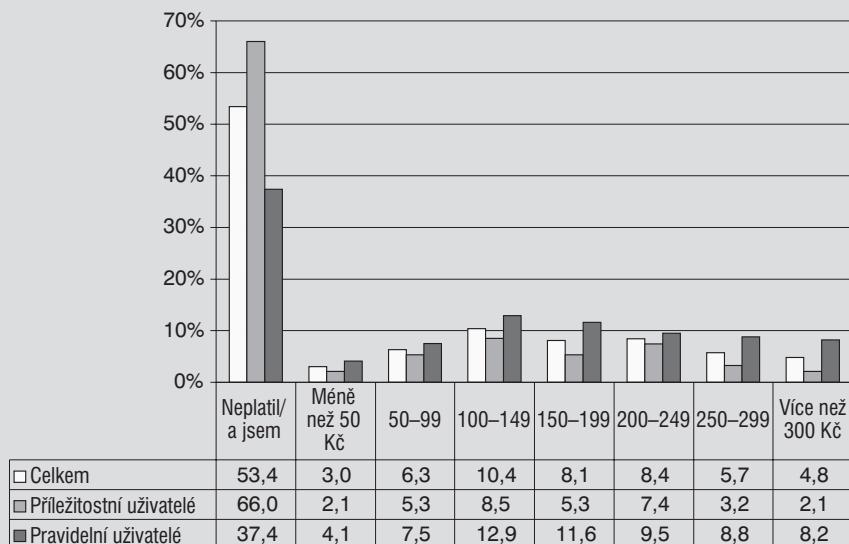
Pokud jde o velikost uskutečněných nákupů, třetina všech respondentů naposledy získala méně než 1 gram konopné drogy (33 %), popřípadě 1 gram (30 %), jen minimum respondentů kupilo množství větší než 10 gramů (3 %). Malé množství konopné drogy (do jednoho gramu včetně) získávali především příležitostní uživatelé konopí (77 % z nich), na rozdíl od pravidelných konzumentů, kteří zpravidla kupovali 2 gramy a více (57 % z nich). Deset a více gramů získalo 6 % pravidelných uživatelů, kteří tak mohli získávat lepší cenu od prodejce pro svou spotřebu nebo pro další prodej (graf 15).

Graf 15: Množství konopné drogy, která byla získána naposledy, mezi respondenty, kteří užili konopnou drogu v posledním roce (v %)



Z hlediska ceny konopných drog (marihuany či hašiše) bylo významným jevem jejich získání zdarma. V průměru se vyskytovalo u více než poloviny těch, kteří konopnou drogu užili v posledním roce. Za konopí neplatily při posledním získání dvě třetiny příležitostních uživatelů a 37 % pravidelných konzumentů. Ti, kteří za konopnou drogu platili, zaplatili nejčastěji 100–149 korun za 1 gram (10 % všech respondentů). Z výsledků studie je však patrné, že pravidelní konzumenti platili za 1 gram konopí o něco více než příležitostní uživatelé (graf 16).

Graf 16: Cena 1 gramu konopné drogy, která byla užita naposledy, mezi respondenty, kteří užili konopnou drogu v posledním roce (v %)



Při pohledu na vzorce užívání a sdílení konopných drog je patrné, že v průměru jen asi čtvrtina respondentů (27 %) užila konopnou drogu sama, více než dvě třetiny (70 %) se o ni dělily s ostatními a 6 % pravidelných uživatelů konopí ji rozdali nebo prodali (tabulka 48).

Tabulka 48: Způsob naložení s konopnou drogou, která byla získána naposledy, mezi respondenty, kteří užili konopnou drogu v posledním roce (v %)

Způsob naložení s konopnou drogou	Příležitostní uživatelé	Pravidelní uživatelé (jednou týdně či častěji)	Celkem
Užil/a sám/a	29,1	25,2	27,4
Užil/a s dalšími lidmi	70,9	68,7	69,9
Daroval/a nebo prodal/a	0,0	6,1	2,7

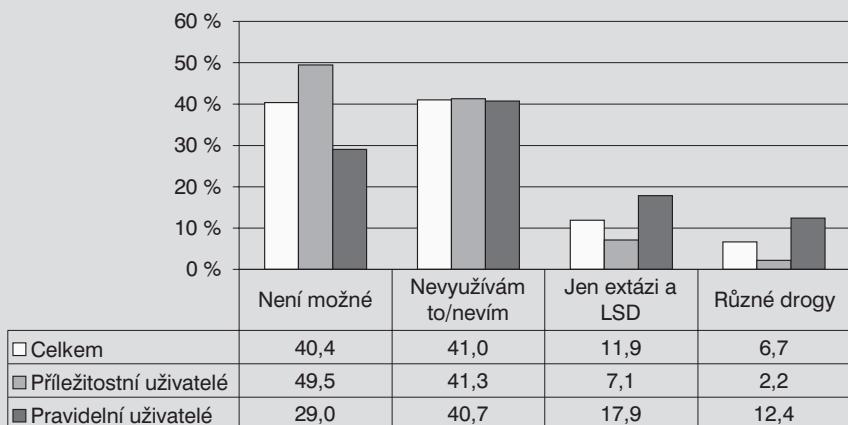
Ti, kteří v posledním roce konopnou drogu (marihuanu či hašiš) kupili či obdrželi, byli dotazováni na způsob iniciace kontaktu posledního předání či nákupu. Podíl všech sledovaných způsobů předání drogy byl přibližně stejný. Třetina respondentů uvedla, že je kontaktoval prodejce nebo známý, třetina ho sama vyhledala a podle třetiny nebylo možné rozhodnout, kdo kontakt inicioval. U příležitostních uživatelů bylo ovšem častější, že kontakt vyvolal prodejce či známý (40 % případů), popřípadě nešlo určit, kdo kontakt inicioval (37 %). Pravidelní uživatelé naopak častěji prodejce či svého známého sami vyhledali (46 % případů) (tabulka 49).

Tabulka 49: Způsob předání konopné drogy, která byla získána naposledy, mezi respondenty, kteří užili konopnou drogu v posledním roce (v %)

Způsob předání konopné drogy	Příležitostní uživatelé	Pravidelní uživatelé (jednou týdně či častěji)	Celkem
Kontaktoval mě prodejce/známý	39,8	26,4	33,9
Vyhledal/a jsem prodejce/známého	23,1	45,8	33,0
Nelze určit iniciátora	37,1	27,8	33,0

Nakonec byli respondenti, kteří v posledním roce kupili či obdrželi konopnou drogu, dotazováni na to, zda je možné od stejněho prodejce či známého získat i jiné drogy. Více než 81 % respondentů uvedlo, že u prodejce či známého není možnost získat jiné drogy než konopné nebo o této možnosti nevěděl či ji sami nevyužívají. Téměř 12 % respondentů uvedlo, že je od prodejce či známého možné získat kromě konopných drog i extázi či halucinogeny (LSD či halucinogenní houby) a 7 % respondentů mělo možnost od prodejce či známého získat i další drogy. Možnost získat i jiné drogy byla vyšší u pravidelných než u příležitostních uživatelů konopí, 18 % z pravidelných uživatelů vědělo o možnosti získání extáze nebo LSD a více než 12 % také o možnosti získat další drogy (graf 17).

Graf 17: Možnost získání dalších drog od uvedeného zdroje mezi respondenty, kteří užili konopnou drogu v posledním roce (v %)



Pozn.: Jedná se o odpověď na otázku „Je možné získat od prodejce či známého i jiné drogy než marihuanu?“

6

POSTOJE K UŽÍVÁNÍ
NÁVKOVÝCH LÁTEK

V kategorii postojů byly respondentům představeny různé vzorce užívání legálních i nelegálních drog a respondenti k nim vyjadřovali svůj názor. Bylo zjišťováno stanovisko k těmto aktivitám: 1. vyzkoušení extáze jednou nebo dvakrát za život, 2. vyzkoušení heroinu jednou nebo dvakrát za život, 3. kouření 10 nebo více cigaret denně, 4. pití jednoho nebo dvou alkoholických nápojů několikrát týdně a 5. příležitostné kouření marihuany nebo hašiše. Respondenti si mohli vybrat z nabízených odpovědí: nic proti tomu nenamítám, neschvaluji, zásadně neschvaluji a nevím. Dále bylo respondenty posuzováno chování či jednání z hlediska jeho rizikovosti, a to u těchto aktivit: 1. kouření jednoho či více balíčků cigaret denně, 2. pití pěti či více alkoholických nápojů každý víkend, 3. vyzkoušení marihuany jednou nebo dvakrát za život, 4. pravidelné kouření marihuany nebo hašiše, 5. vyzkoušení extáze jednou nebo dvakrát za život, 6. vyzkoušení pervitinu jednou nebo dvakrát za život a 7. vyzkoušení kokainu jednou nebo dvakrát za život.

6 / 1 Tolerance k užívání legálních a nelegálních drog

Nejméně tolerantní byli respondenti k jednorázovému vyzkoušení heroinu (pouze 12 % respondentů proti tomu nic nenamítá). Druhým nejméně tolerovaným jednáním bylo příležitostné kouření marihuany nebo hašiše (33 % osob proti tomu nic nenamítalo), dále vyzkoušení extáze (34 %) a kouření 10 a více cigaret denně (40 %). Téměř 62 % populace nemělo nic proti pití jednoho nebo dvou alkoholických nápojů několikrát týdně (tabulka 50).

Výrazný rozdíl v toleranci, a to ať už legálních či nelegálních látek, byl patrný také mezi muži a ženami. Muži byli ve srovnání se ženami výrazně tolerantnější. Například proti příležitostnému kouření hašiše či marihuany nic nenamítalo 42 % mužů a pouze 25 % žen, zásadně jej neschvalovalo necelých 17 % mužů a více než 28 % žen (tabulka 50).

Postoje mladých dospělých (15–34 let) se ve srovnání s obecnou populací (15–64 let) nejméně liší u pití jednoho nebo dvou alkoholických nápojů několikrát týdně a u kouření deseti a více cigaret denně, naopak mnohem tolerantnější jsou mladí dospělí v názorech na užívání nelegálních drog, např. příležitostné kouření marihuany zásadně neschvaluje pouze 13 % mladých dospělých, v obecné populaci to bylo více než 22 % (tabulka 51).

Tolerance k užití nelegální drogy byla několikanásobně vyšší u osob, které samy užily jakoukoliv nelegální drogu v posledním roce. Zatímco proti vyzkoušení extáze nic nenamítalo více než 34 % osob z celé populace, v podskupině těch, kteří drogu sami užili, proti vyzkoušení nic nenamítalo 79 % (obdobně 33 % a 85 % u marihuany, 12 % a 29 % u heroinu). Podíl těch, kteří zásadně neschvalovali užití nelegální drogy, byl u těch, kteří ji v posledním roce užili, až několikanásobně nižší než u obecné populace (tabulka 52).

Tabulka 50: Stanovisko k užívání návykových látek podle pohlaví (v %)

Stanovisko	Vyzkoušení extáze jednou nebo dvakrát za život	Vyzkoušení heroinu jednou nebo dvakrát za život	Kouření 10 nebo více cigaret denně	Pítí jednoho nebo dvou alkoholických nápojů několikrát týdně	Příležitostné kouření marihuany nebo hašiše
Celkem					
Nevím	9,7	6,5	4,3	5,2	7,2
Zásadně neschvaluji	22,7	46,1	19,0	7,4	22,3
Neschvaluji	33,2	35,3	37,1	25,8	37,1
Nic nenamítám	34,3	12,1	39,6	61,6	33,4
Muži					
Nevím	10,4	7,4	4,2	4,6	7,3
Zásadně neschvaluji	17,0	38,9	14,7	4,4	16,5
Neschvaluji	31,0	38,0	33,0	18,0	34,4
Nic nenamítám	41,6	15,7	48,2	73,0	41,7
Ženy					
Nevím	8,9	5,7	4,4	5,8	7,0
Zásadně neschvaluji	28,6	53,4	23,4	10,3	28,2
Neschvaluji	35,5	32,4	41,3	33,7	39,9
Nic nenamítám	27,0	8,5	31,0	50,2	24,9

Tabulka 51: Postoje k užívání návykových látek v obecné populaci a v populaci mladých do-splýlých (v %)

Stanovisko	Vyzkoušení extáze jednou nebo dvakrát za život		Vyzkoušení heroinu jednou nebo dvakrát za život		Kouření 10 nebo více cigaret denně		Pítí jednoho nebo dvou alkoholických nápojů několikrát týdně		Příležitostné kouření marihuany nebo hašiše	
	15–64 let	15–34 let	15–64 let	15–34 let	15–64 let	15–34 let	15–64 let	15–34 let	15–64 let	15–34 let
Nevím	9,7	8,3	6,5	6,9	4,3	4,7	5,2	6,0	7,2	6,4
Zásadně neschvaluji	22,7	13,2	46,1	38,5	19,0	15,0	7,4	5,7	22,3	13,0
Neschvaluji	33,2	27,7	35,3	38,3	37,1	35,6	25,8	23,6	37,1	31,1
Nic nenamítám	34,3	50,8	12,1	16,4	39,6	44,7	61,6	64,7	33,4	49,4

Tabulka 52: Postoje k užívání návykových látek v obecné populaci a v podskupině těch, co v posledním roce užili nelegální drogu (v %)

Stanovisko	Vyzkoušení extáze jednou nebo dvakrát za život		Vyzkoušení heroinu jednou nebo dvakrát za život		Kouření 10 nebo více cigaret denně		Pití jednoho nebo dvou alkoholických nápojů několikrát týdně		Příležitostné kouření marihuany nebo hašiše	
	obecná populace	uživatelé drog	obecná populace	uživatelé drog	obecná populace	uživatelé drog	obecná populace	uživatelé drog	obecná populace	uživatelé drog
Nevím	9,7	5,6	6,5	7,9	4,3	4,4	5,2	4,4	7,2	4,4
Zásadně neschvaluji	22,7	3,9	46,1	20,7	19,0	7,4	7,4	1,7	22,3	2,0
Neschvaluji	33,2	11,4	35,3	42,8	37,1	25,5	25,8	11,8	37,1	8,3
Nic nenamítám	34,3	79,0	12,1	28,6	39,6	62,8	61,6	82,0	33,4	85,3

6 / 2

Rizika spojená s užíváním návykových látek

Za nejrizikovější chování lze podle respondentů ve věku 15–64 let považovat kouření jednoho nebo více balíčků cigaret denně (jen 2,9 % respondentů nevidělo žádné riziko). Za druhou nejrizikovější aktivitu bylo považováno pravidelné kouření marihuany nebo hašiše (bez rizika podle 3,1 % respondentů). Další návykové látky byly dotazovány v rovině experimentů, které jsou podle respondentů méně rizikové než pravidelné aktivity. Nejmenší riziko respondenti spatřovali ve vyzkoušení marihuany (30,5 % respondentů nevidělo žádné riziko) nebo extáze (18,0 %). Pravidelné pití alkoholických nápojů považovalo za bezrizikové 10,1 % respondentů a poměrně velkou toleranci k alkoholu ukazuje také skutečnost, že velké riziko v pravidelném pití alkoholu vidělo pouze 17,0 % respondentů. Podobně viděli respondenti i vyzkoušení marihuany, ve kterém vidělo velké riziko 16,4 % respondentů (tabulka 53).

Jak v postojích, tak v názorech na rizika spojená s užíváním návykových látek jsou patrné rozdíly mezi muži a ženami. Muži byli ke všem navrženým vzorcům užívání tolerantnější než ženy a tyto rozdíly zůstávaly zachovány jak pro legální, tak i nelegální návykové látky. Jako bezrizikové vnímalo nabízené aktivity přibližně dvakrát více mužů než žen, s výjimkou vyzkoušení marihuany jednou nebo dvakrát za život, kde byl rozdíl mezi muži a ženami nižší. Nejvíce se ženy a muži shodovali v hodnocení pervitinu a kokainu jako velmi rizikového. Naopak nejméně se shodovali v názorech na rizikovost pití pěti alkoholických nápojů každý víkend. Muži jej jako bezrizikové vnímali téměř 2,5krát častěji než ženy, současně ženy viděly v takovémto pití alkoholu dvakrát častěji velké riziko než muži (tabulka 53).

Tabulka 53: Názory na rizika spojená s užíváním návykových látek podle pohlaví (v %)

Riziko	Vykouřit jeden či více balíčků cigaret denně	Pít přeti či více alkoholických nápojů každý víkend	Zkusit jednou nebo dvakrát za život marihuanu	Pravidelně kouřit marihuanu nebo hašiš	Zkusit jednou nebo dvakrát za život extázi	Zkusit jednou nebo dvakrát za život pervitin	Zkusit jednou nebo dvakrát za život kokain
Celkem							
Žádné	2,8	10,1	30,5	3,1	18,0	7,9	7,0
Malé	14,7	33,9	32,7	16,0	31,1	16,9	14,0
Středně velké	32,4	38,2	20,4	30,2	25,6	29,3	25,4
Velké	50,1	17,9	16,4	50,7	25,2	45,9	53,6
Muži							
Žádné	3,8	14,3	36,7	3,9	22,6	10,7	9,2
Malé	19,4	40,0	32,9	21,0	33,2	19,3	16,9
Středně velké	33,8	33,7	17,5	32,8	23,5	29,6	26,0
Velké	43,0	11,9	12,8	42,2	20,6	40,4	47,9
Ženy							
Žádné	2,2	5,8	24,3	1,7	13,4	5,2	4,7
Malé	11,0	27,6	32,4	10,0	29,0	14,5	11,1
Středně velké	27,6	42,7	23,3	30,9	27,7	28,9	24,8
Velké	59,3	23,9	20,0	57,4	29,9	51,4	59,3

Vnímání rizika bylo rozdílné také podle věku. Mladí dospělí ve věku 15–34 let se od zbytku populace lišili zejména vnímáním rizik ve spojení s vyzkoušením marihuany, ve kterém neviděli žádné riziko v téměř 43 %, zatímco v celém souboru respondentů ve věku 15–64 let byl tento názor rozšířen mezi více než 30 % respondentů a podobně tomu bylo i v případě vyzkoušení extáze (26 % mladých dospělých, 18 % v celé populaci). V pohledu na rizikovost pravidelného kouření marihuany se mladí dospělí od obecné populace příliš nelišili, za bezrizikové je považovala více než 4 % mladých dospělých, respektive 3 % respondentů obecné populace, naopak za velmi rizikové je považovalo více než 39 % mladých dospělých a polovina celé populace. Podobně jako v toleranci, tak i v názorech na rizikovost se mladí dospělí od obecné populace nelišili tolík v pohledu na užívání legálních návykových látek, ale rozcházel se právě v pohledu na užívání látek nelegálních (tabulka 54).

Ti, kteří užili v posledním roce nějakou nelegální drogu, spatřovali ve všech příkladech užívání návykových látek nebo experimentování s nimi menší riziko. Podíl těch, kteří v uvedeném jednání nespatřovali žádné riziko, byl 2–3krát vyšší mezi respondenty, kteří měli s drogou nějakou zkušenosť. V případě pravidelného užívání marihuany a vyzkoušení pervitinu byl

Tabulka 54: Názory na rizika spojená s užíváním návykových látek v obecné populaci a v populaci mladých dospělých (v %)

Riziko	Vykouřit jeden či více balíčků cigaret denně	Pít pět či více alkoholických nápojů každý víkend	Zkusit jednou nebo dvakrát za život marihuanu	Pravidelně kouřit marihuanu nebo hašš	Zkusit jednou nebo dvakrát za život extázi	Zkusit jednou nebo dvakrát za život perwitin	Zkusit jednou nebo dvakrát za život perwitin	Zkusit jednou nebo dvakrát za život kokain
15-64 let	15-34 let	15-64 let	15-64 let	15-64 let	15-64 let	15-64 let	15-64 let	15-64 let
Žádné	2,8	3,0	10,1	11,1	30,5	42,8	3,1	4,4
Malé	14,7	16,2	33,9	37,9	32,7	33,7	16,0	22,9
Středně velké	32,4	34,8	38,2	36,9	20,4	15,0	30,2	33,3
Velké	50,1	46,0	17,9	14,1	16,4	8,4	50,7	39,4
							25,2	16,3
							45,9	45,9
							38,8	38,8
							53,6	53,6
							46,9	46,9

Tabulka 55: Názory na rizika spojená s užíváním návykových látek podle toho, zda respondent užil či neužil v posledním roce nelegální drogu (v %)

Riziko	Vykouřit jeden či více balíčků cigaret denně	Pít pět či více alkoholických nápojů každý víkend	Zkusit jednou nebo dvakrát za život marihuanu	Pravidelně kouřit marihuanu nebo hašš	Zkusit jednou nebo dvakrát za život extázi	Zkusit jednou nebo dvakrát za život perwitin	Zkusit jednou nebo dvakrát za život perwitin	Zkusit jednou nebo dvakrát za život kokain
obecná populace	obecná populace	obecná populace	obecná populace	obecná populace	obecná populace	obecná populace	obecná populace	obecná populace
žádné	2,8	5,3	10,1	18,5	30,5	69,3	3,1	10,3
malé	14,7	26,3	33,9	47,8	32,7	26,0	16,0	39,7
středně velké	32,4	38,8	38,2	28,0	20,4	4,0	30,2	35,6
velké	50,1	29,6	17,9	5,7	16,4	0,7	50,7	14,5
							25,2	25,2
							45,9	45,9
							21,8	21,8
							53,6	53,6
							29,5	29,5

u uživatelů drog podíl těch, kteří toto chování jako rizikové nevnímali, přibližně třikrát větší ve srovnání s celým souborem. Nižší míra subjektivního vnímání rizikovosti byla mezi uživateli drog patrná u pravidelného užívání alkoholu a vyzkoušení marihuany či extáze (tabulka 55).



DOSTUPNOST NELEGÁLNÍCH DROG

Do dotazníku Celopopulační studie užívání návykových látek a postojů k němu v České republice v roce 2008 byl zahrnut také speciální modul zaměřený na dostupnost nelegálních drog. Jedná se o modul, který je nepovinnou součástí Evropského modelového dotazníku doporučovaného EMCDDA (EMQ). Kromě subjektivního hodnocení dostupnosti sledovaných drog bylo u respondentů, kteří uvedli užití vybrané drogy v posledním roce, mimo jiné zjištěno, jakým způsobem a od koho drogu získali.

7 / 1 Subjektivně vnímaná dostupnost nelegálních drog

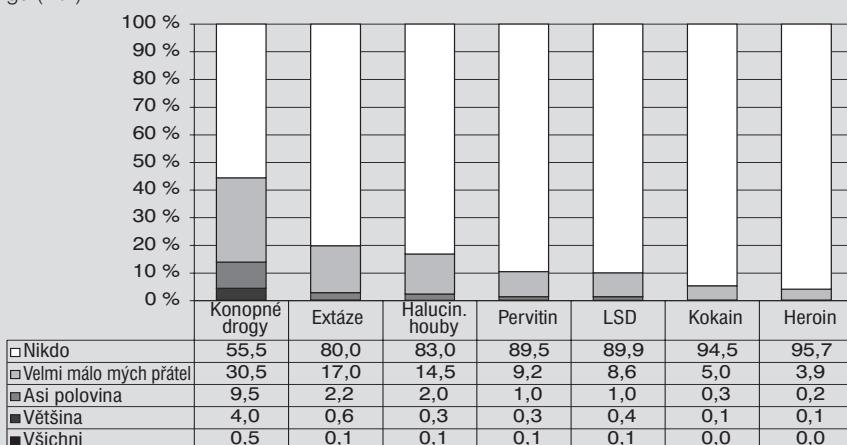
Subjektivně vnímanou dostupnost nelegálních drog lze posuzovat na základě otázky, zda respondenti znají ve svém okolí někoho, kdo danou drogu užívá. Více než 52 % respondentů ve věku 15–64 let zná uživatele marihuany, 23 % zná někoho, kdo užívá halucinogenní houby, téměř 22 % někoho, kdo užívá extázi, necelých 18 % pervitin, více než 14 % LSD a 8 % kokain a stejně tak i heroin (tabulka 56).

Tabulka 56: Podíl respondentů, kteří znají někoho, kdo užívá drogu (v %)

	Konopné drogy	Extáze	Pervitin	Kokain	Heroin	LSD	Halucinogenní houby
Ano	52,4	21,5	17,7	8,3	8,0	14,3	23,3
Ne	47,6	78,5	82,3	91,7	92,0	85,7	76,7

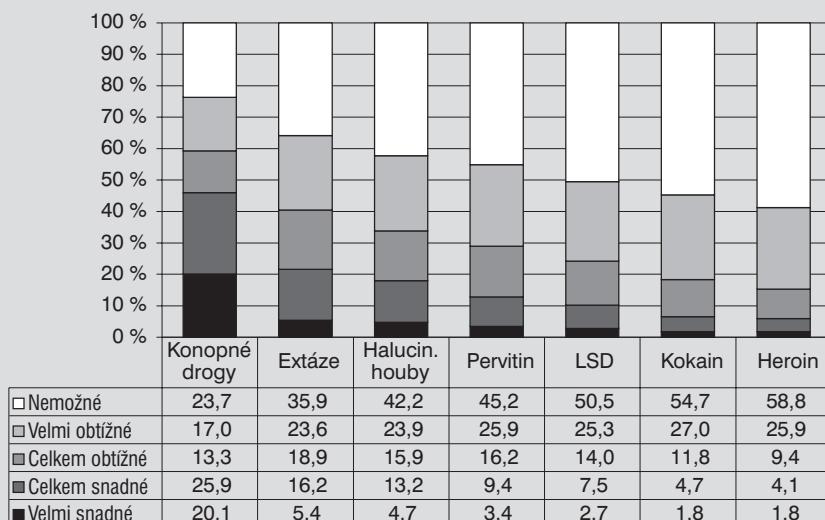
Při dotazu na bližší přátele bylo zjištěno, že téměř 56 % respondentů se domnívá, že nemá v okruhu svých přátel nikoho, kdo užívá konopné drogy, a přibližně 95 % nikoho, kdo užívá heroin či kokain. Jen u menšiny respondentů představovali uživatelé drog větší část nebo všechny přátele, nejvyšší byl jejich podíl u marihuany (téměř 5 %) (graf 18).

Graf 18: Struktura přátel, kteří podle odhadu respondentů užívají některou sledovanou drogu (v %)



Pokud jde o samotnou dostupnost nelegálních drog, téměř čtvrtina populace považuje získání konopné drogy do 24 hodin za nemožné. Pro pětinu respondentů je naopak získání konopných drog velmi snadné, a marihuana je tak považována za nejdostupnější drogu v České republice. Dostupnost extáze převyšuje dostupnost volně rostoucích halucinogenních hub, pro 22 % populace bylo velmi a celkem snadné získat extázi, pro 18 % populace bylo snadné získání halucinogenních hub. Při porovnání s prevalencí užití drogy v posledním roce je užití LSD sice častější než užití pervitinu, pervitin je ovšem vnímán jako dostupnější (13 % u pervitinu, 10 % u LSD). Jako nejméně dostupná droga je v České republice vnímán heroin, jeho získání je nemožné pro 59 % populace, velmi a celkem snadné pouze pro necelých 6 % populace (graf 19).

Graf 19: Obtížnost opatřit si drogu do 24 hodin (v %)



7 / 2

Nabídka drog

Nejčastěji nabízenou drogou bylo konopí, které bylo někdy v životě nabídnuto téměř polovině populace ve věku 15–64 let (někdy v životě jej užilo 34 % osob), 34 % respondentů byla konopná droga nabídnuta opakovaně, tedy více než dvakrát, a 8 % populace byla nabídnuta 40 a vícekrát. Extáze byla někdy nabídnuta 22 % populace (10 % ji někdy užilo), halucinogenní houby 18 % (9 % užilo), LSD bylo nabídnuto 13 % respondentů stejně jako pervitin (LSD přitom vyzkoušelo 6 % a pervitin 4 % populace), kokain 8 % (užilo 2 %) a heroin téměř 7 % (užilo 1 %) (tabulka 57 a 58). Podíl těch, kteří byla droga nabídnuta, je vzhledem k podílu těch, kteří drogu užili, relativně vyšší u drog s vyšší společenskou a zdravotní nebezpečností, které vyzkoušel relativně nižší podíl osob.

Tabulka 57: Nabídka drog během života zdarma či ke koupi (v %)

Nabídka drogy	Konopné drogy	Extáze	Pervitin	Kokain	Heroin	LSD	Halucinogenní houby
40 a vícekrát	7,7	1,0	1,0	0,4	0,4	0,8	0,9
10–39krát	11,0	2,6	1,5	0,5	0,5	1,5	2,4
3–9krát	15,2	7,5	3,4	1,7	1,6	4,3	5,4
1–2krát	15,4	11,1	7,0	5,3	4,0	6,6	9,4
Ani jednou	50,7	77,8	86,9	92,2	93,5	86,8	81,8

V posledních dvanácti měsících byla konopná droga nabídnuta 26 % respondentům, extáze 9 % a halucinogenní houby 7 % respondentům. Nejméně často se respondenti v posledním roce setkali s nabídkou heroinu a kokainu, které byly nabídnuty více než 2 %, respektive necelým 3 % respondentů.

S ohledem na charakter užívání a výrobu drogy je nutno brát v úvahu, že nemusí jít vždy o tržní nabídku. Pouze 54 % těch, kterým byla v posledním roce nabídnuta konopná droga (tzn. 14 % všech respondentů), uvedlo, že se setkali s nabídkou ke koupi. Naopak v případě heroinu šlo o tržní nabídku v 91 % případů, což znamená, že s tržní nabídkou heroinu se celkem setkala 2 % všech respondentů. Kokain byl zdarma nabídnut pouze ve 14 % případů a pervitin v 16 % nabídek. Zhruba pětina respondentů, z těch, kterým byla droga nabídnuta v posledním roce, se vůbec nesetkala s tržní nabídkou LSD, halucinogenních hub ani extáze.

Tabulka 58: Nabídka drog během života a v posledních 12 měsících, z toho zdarma či ke koupi (v %)

Nabídka drogy		Konopné drogy	Extáze	Pervitin	Kokain	Heroin	LSD	Halucinogenní houby
Nabídnuta alespoň jednou v životě		49,3	22,2	13,1	7,8	6,5	13,2	18,2
Nabídnuta v posledních 12 měsících		26,3	8,9	5,6	2,7	2,2	5,1	7,2
z toho	zdarma	12,1	1,6	0,9	0,4	0,2	1,0	1,4
	min. jedenkrát ke koupi	14,2	7,2	4,7	2,3	2,0	4,1	5,7

Z hlediska místa, kde došlo k nabídnutí drogy, se od sebe jednotlivé látky lišily podle toho, zda k němu došlo na veřejnosti nebo v soukromí. Drogy obecně byly nejčastěji získávány v baru, restauraci, klubu či na koncertě, a to téměř v polovině všech nabídek. Druhým nejčastějším místem pak byl domov či soukromá akce, kde proběhlo téměř 29 % všech nabídek, dále pak veřejné prostranství (15 %).

V baru bylo nejčastěji získávano drogou konopí, těsně následováno extází (15 %, respektive 13 % ze všech nabídek drog), dále LSD (6 %) a pervitin (5 %). Domov byl nejčastějším místem získání ko-

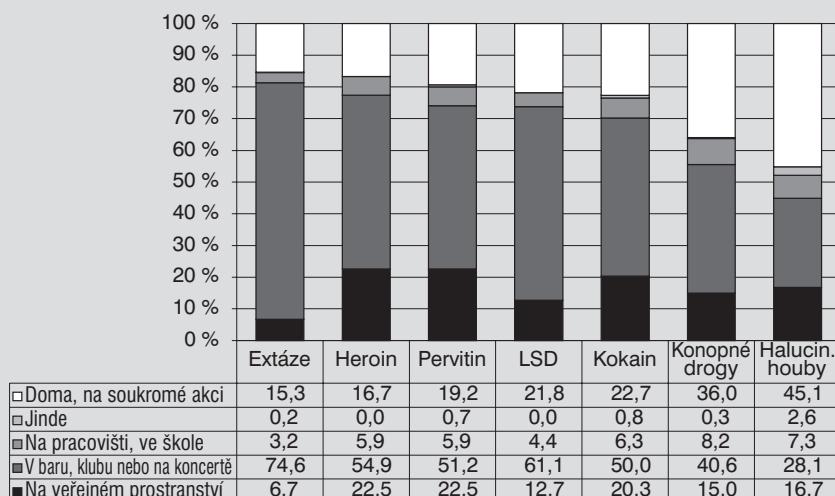
nopí (14 % všech nabídek), halucinogenních hub (6 %) a extáze (téměř 3 %). Konopí vzhledem ke své rozšířenosti, bylo často nabízeno i na veřejném prostranství (6 % nabídek), násleoval pervitin a halucinogenní houby (víc než 2 %). Ostatní drogy (extáze, kokain, heroin a LSD) pak byly na veřejném prostranství nabízeny přibližně v jednom procentu nabídek (tabulka 59).

Tabulka 59: Podíl nabídek drog podle místa a druhu drogy (v %)

Místo	Konopné drogy	Extáze	Pervitin	Kokain	Heroin	LSD	Halucinogenní houby	Jakákoli droga
Na veřejném prostranství	5,7	1,1	2,3	1,2	1,1	1,3	2,3	15,0
V baru, klubu, na koncertě	15,4	12,7	5,1	3,0	2,7	6,2	3,9	49,1
Na pracovišti, ve škole	3,1	0,5	0,6	0,4	0,3	0,4	1,0	6,4
Doma, na soukromé akci	13,6	2,6	1,9	1,4	0,8	2,2	6,3	28,9
Jinde	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,4	0,6
Celkem	37,9	16,9	10,0	6,0	4,9	10,1	13,9	100,0

Co se týká prostředí typického pro jednotlivé drogy, a to zejména pervitin, kokain a heroin, byly přibližně v pětině všech jejich nabídek nabízeny na veřejném prostranství a přibližně polovina nabídek daných drog proběhla v baru či klubu. Extáze byla nejčastěji nabízena v baru či klubu, kde proběhlo 75 % všech nabídek této drogy. Halucinogenní houby byly nejčastěji nabízeny doma či na soukromé akci (45 % jejich nabídek). Konopí bylo nejčastěji nabízeno v baru či klubu (41 % nabídek) a doma (36 % nabídek konopí) (graf 20).

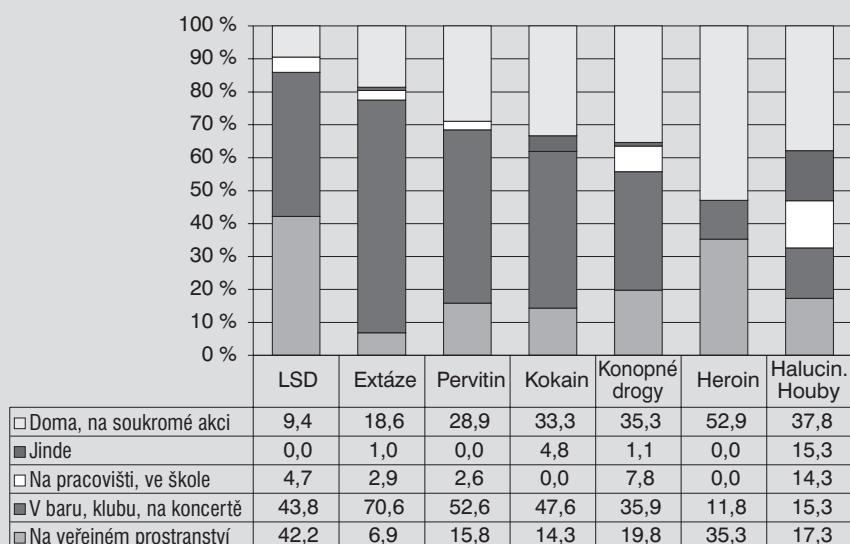
Graf 20: Struktura nabídek jednotlivých drog podle místa (v %)



Zatímco graf 20 ukazuje, kde byly drogy nabízeny, bez ohledu na to, zda je respondent měl zájem získat nebo ne, graf 21 představuje, kde byly drogy skutečně získány těmi, kteří je v posledním roce užili.

Konopné drogy byly nejčastěji získány (obdobně jako nabízeny) v baru či klubu a doma (ve 35 % transakcí), LSD bylo nejčastěji získáno v baru (44 %) a na veřejném prostranství (ve 42 % všech jeho uskutečněných transakcí). Bary a kluby byly typické zejména pro transakce extáze, kde došlo k 71 % jejich uskutečněných transakcí a pervitinu (53 % jeho transakcí). Je tedy patrné, že pervitin je nabízen a užíván zejména v prostředí zábavy. Na soukromých akcích či doma byl nejčastěji získáván heroin (až v 53 % případů), halucinogenní houby, konopné drogy a kokain. Zajímavý je vysoký podíl získání konopných drog a hub na pracovišti a ve škole, což vypovídá o jejich větší akceptovatelnosti okolím. Halucinogenní houby mají vysoký podíl zastoupení jiného způsobu získání, v tomto případě se bude pravděpodobně jednat o jejich sběr v přírodě (graf 21).

Graf 21: Místo, kde byla získána naposledy užitá droga, mezi respondenty, kteří užili danou drogu v posledním roce (v %)



Respondenti byli také dotazováni na to, od koho danou nelegální drogu získali. Marihuana byla nejčastěji získávána od nejbližších, tj. kamarádů, přátel nebo od partnera (témaž 63 % všech transakcí). Podobně na tom byl i heroin, který byl od nejbližších získáván v 59 % případů. Nejméně transakcí přes blízkou osobu bylo provedeno v případě pervitinu (pouze 34 % uživatelů ho naposledy kupilo od kamaráda, příbuzného nebo partnera). Pervitin a LSD byly nejčastěji získávány od známého (42 % případů). Pouze asi pětina transakcí jednotlivých drog proběhla mezi osobami, které se navzájem neznaly. U halucinogenních hub byl výrazný „jiný“ způsob opatřování, i v tomto případě zřejmě spojený se získáváním v přírodě, to v té-měř pětině případů. Překvapivý je i vysoký podíl získání heroinu od kamarádů (podle slov res-

pondentů), příbuzných či partnerů (téměř 59 %), který pravděpodobně souvisí právě s vysokým podílem získávání heroinu doma či na soukromé akci (tabulka 60).

Tabulka 60: Zdroj drogy, která byla užita naposledy, mezi respondenty, kteří užili drogu v posledním roce (v %)

Zdroj drogy	Konopné drogy	Extáze	Pervitin	Kokain	Heroin	LSD	Halucinogenní houby
Kamarád, příbuzný, partner	62,6	51,0	34,2	47,6	58,8	39,1	52,0
Známý	21,4	28,4	42,1	33,3	17,6	42,2	24,5
Neznámá osoba nebo dealer	10,3	18,6	18,4	14,3	23,5	15,6	4,1
Jiný	5,8	2,0	5,3	4,8	0,0	3,1	19,4

Z hlediska získání nelegálních drog je zajímavé, že zdaleka ne všechna získání drogy byla spojena s tržní transakcí. Halucinogenní houby koupilo pouze 8 % těch, kteří je v loňském roce užili, marihuanu 17 %, a to i přesto, že nabídek ke koupi měli mnohem více (viz výše). Nejvyšší podíl komerčního trhu byl patrný u heroinu (polovina uživatelů jej v loňském roce koupila), a dále potom u pervitinu a kokainu (shodně 42 %). U halucinogenních hub, marihuany a pervitinu byl relevantní také další způsob opatřování, a to sbírání v přírodě (3 % u hub), pěstování (8 % u marihuany) a výroba (5 % u pervitinu). V neposlední řadě docházelo relativně často k předávání drogy zdarma, což představovalo například u heroinu 46 % transakcí, předání zdarma a sdílení s ostatními představovalo u marihuany 72 % transakcí a u halucinogenních hub až 89 % všech situací spojených se získáním drogy (tabulka 61).

Tabulka 61: Způsob získání drogy, která byla užita naposledy, mezi respondenty, kteří užili drogu v posledním roce (v %)

Způsob získání drogy	Konopné drogy	Extáze	Pervitin	Kokain	Heroin	LSD	Halucinogenní houby
Koupil/a	17,2	39,2	41,5	41,7	50,0	35,9	7,9
Dostal/a zadarmo	22,5	59,7	51,2	58,3	45,8	56,3	56,3
Sdílel/a	49,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	33,1
Vypěstoval/a, vyrobil/a, sesbíral/a	8,2	0,0	4,9	0,0	0,0	0,0	2,6
Jinak	2,6	1,1	2,4	0,0	4,2	7,8	0,0



TRENDY A SROVNÁNÍ

8 / 1

Vývoj v čase

Srovnání prevalence užívání drog v České republice vychází z výsledků Celopopulační studie užívání návykových látek a postojů k němu v České republice v roce 2008 (CS 2008) a výsledků dvou předcházejících studií, a to s Gender, Alcohol and Culture: An International Study (GENACIS 2002) a Výběrovým šetřením o zdravotním stavu a životním stylu obyvatel ČR zaměřeným na zneužívání drog (CS 2004). I když se dotazník jednotlivých studií měnil a jiný byl i vzorek respondentů, lze prevalence užívání návykových látek alespoň orientačně porovnat.

Studie GENACIS 2002 byla rozsáhlou lékařsko-sociologickou studií, které se účastnila řada zemí Evropské unie a některé z asociovaných zemí. V České republice řešilo projekt Psychiatrické centrum Praha (PCP) při 3. lékařské fakultě Univerzity Karlovy ve spolupráci s Lékařským informačním centrem. Výzkum byl zaměřen na problematiku konzumace alkoholu v dospělé populaci, a to v širším sociálním kontextu vzorce konzumace alkoholu. problémy spojené s jeho pitím a srovnání konzumních zvyklostí a kontextu chování mezi muži a ženami. Cílem mezinárodního projektu bylo také srovnání zvyklostí v jednotlivých zemích. Do dotazníku byly zahrnutы také otázky týkající se kouření cigaret, užívání léků a užívání nelegálních drog, dále také otázky na práci a pracovní vypětí nebo problematiku násilí v souvislosti s konzumací alkoholu. V ČR byl dotazován reprezentativní vzorek 2550 respondentů ve věku 18–64 let (Psychiatrické centrum Praha, 2002).

V r. 2004 realizoval Ústav zdravotnických informací a statistiky (ÚZIS ČR) ve spolupráci s agenturou INRES-SONES Výběrové šetření o zdravotním stavu a životním stylu obyvatel České republiky zaměřené na zneužívání drog. Šetření se uskutečnilo dotazníkovou formou, která byla založena na dobrovolnosti všech respondentů a zároveň byla plně anonymní. Po-zornost byla věnována zkušenostem obecné populace s nejběžněji dostupnými drogami a prevalenci jejich užívání, ať již celoživotní, v posledním roce či měsíci. Cílem výzkumu bylo vymezení problematických oblastí z hlediska rizik spojených s abúzem drog, objasnění souvislostí mezi modely užívání legálních a nelegálních návykových látek a mezi znaky obecné populace a subpopulace uživatelů drog. Výběrový průzkum zaměřený na problematiku užívání drog vycházel z Evropského modelového dotazníku EMCDDA, který zajišťuje vysokou míru srovnatelnosti průzkumů v různých zemích. Výběrový soubor odpovídal struktuře základního souboru (tj. populaci ČR) z hlediska krajů, pohlaví, věku a jako doprovodný znak byla zvolena výše dosaženého vzdělání. Výběr respondentů zahrnoval osoby s trvalým bydlištěm v České republice ve věku 18–64 let v době šetření (tj. narození v roce 1940–1986). Sběr dat byl proveden metodou strukturovaných rozhovorů tazatele s respondentem (face-to-face), při níž byl vyplňován papírový dotazník. Míra respondence činila 68,2 %, z celkového počtu 5433 kontaktovaných a oslovených respondentů nebylo uskutečněno 1726 rozhovorů (Ústav zdravotnických informací a statistiky, 2006).

Srovnání výsledků celoživotní, roční a měsíční prevalence v obecné populaci mezi studiemi z r. 2002, 2004 a 2008 uvádí tabulka 62, podrobnější přehled o vývoji těchto indikátorů podle věkových skupin představují tabulky v příloze (Příloha 4 – Příloha 12).

Mezi r. 2002, 2004 a 2008 docházelo k nárůstu celoživotní prevalence u všech drog v obecné populaci. U některých drog dochází k přibližně dvojnásobnému nárůstu, a to zejména u konopí (z 21,1 % v r. 2002 na 34,3 % v r. 2008) a u pervitinu (z 2,3 % na 4,3 %). U extáze byl nárůst více než dvojnásobný (ze 4,0 % na 9,6 %). Více než 2,5násobný nárůst mezi r. 2002 a 2008 (z 2,2 % na 5,6 %) byl u LSD, a to i přesto, že mezi r. 2002 a 2004 došlo k poklesu celoživotní prevalence (z 2,2 % na 1,4 %). Stejně vysoký nárůst byl i u halucinogenních hub, které byly ale sledovány pouze v r. 2004 a 2008.

Užití jakékoliv nelegální drogy v posledních 12 měsících se zvýšilo z 10,4 % v r. 2004 na 17,1 % respondentů v r. 2008, tj. přibližně dvoutřetinový nárůst, indikátor z r. 2002 není k dispozici. Na tomto zvýšení se velkou měrou podílelo užívání konopných drog, které v těchto letech vzrostlo z 9,3 % na 15,3 % (mezi r. 2002 a 2004 přitom došlo k poklesu z 10,9 % na 9,3 %). Také u pervitinu roční prevalence mezi r. 2002 a 2004 klesla z 1,1 % na 0,7 %, v r. 2008 opětovně vzrostla na 1,7 %. U LSD kleslo užívání v letech 2002 a 2004 z 1,0 % na 0,4 %, následně došlo k nárůstu na 2,1 % v r. 2008. Užívání kokainu, který se v r. 2002 nesledoval, vzrostlo mezi lety 2004 a 2008 více než trojnásobně (z 0,2 % na 0,7 %). U extáze mezi r. 2002 a 2004 vzrostlo užívání z 2,5 % na 3,5 % a v r. 2008 ji užilo 3,7 % respondentů, v porovnání s r. 2004 nešlo o výrazný nárůst na rozdíl od celoživotní prevalence, která vzrostla mezi r. 2004 a 2008 více než dvakrát, což je v souladu s trendy užívání extáze i z jiných zdrojů, které zaznamenávají pokles či stabilitu v jejím aktuálním užívání.

Indikátor užití nelegálních drog v posledních 30 dnech byl sledován pouze v letech 2004 a 2008. Prevalence užití jakékoliv nelegální drogy v posledním měsíci se zvýšila téměř na dvojnásobek (z 5,3 % na 9,4 %), stejně vysoký nárůst byl i u konopných drog. Prevalence užití extáze zůstala nezměněna, u halucinogenních hub a LSD byl několikanásobný nárůst, užití kokainu nebylo v r. 2004 v posledních 30 dnech zjištěno, v r. 2008 dosahovalo 0,4 % (tabulka 62, graf 22).

Tabulka 62: Prevalence užití nelegálních drog v obecné populaci (v %)

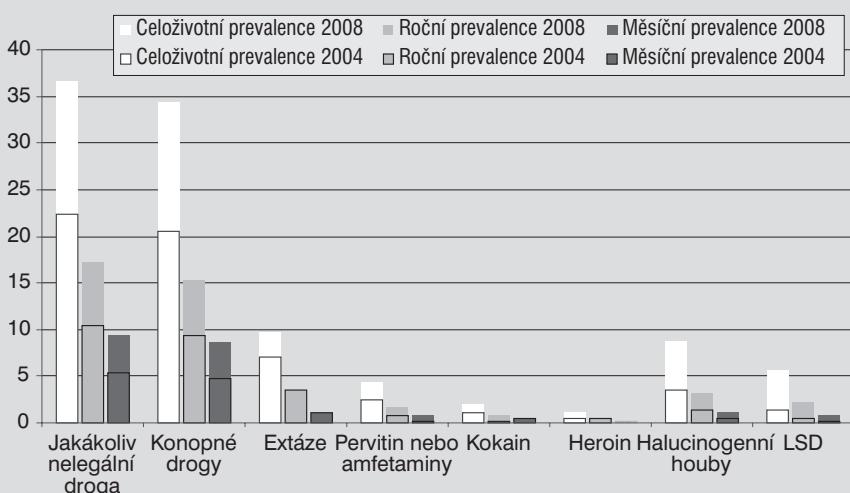
Droga	GENACIS 2002			CS 2004			CS 2008		
	(18–64 let)			(18–64 let)			(15–64 let)		
	muži	ženy	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy	celkem
Celoživotní prevalence									
Jakákoliv nelegální droga	–	–	–	28,3	16,4	22,3	45,2	28,0	36,7
Konopné drogy	26,3	16,1	21,1	26,0	15,2	20,6	42,5	26,0	34,3
Extáze	5,5	2,5	4,0	9,2	4,8	7,1	11,9	7,3	9,6
Pervitin nebo amfetaminy	3,5	1,1	2,3	3,6	1,5	2,5	5,7	3,0	4,3
Kokain	–	–	–	1,4	0,9	1,1	2,9	1,2	2,0
Heroin	1,2	0,0	0,7	0,8	0,2	0,5	1,7	0,5	1,1
Halucinogenní houby	–	–	–	5,1	1,9	3,5	12,4	5,0	8,7
LSD	3,6	0,8	2,2	2,2	0,8	1,4	7,8	3,4	5,6

Droga	GENACIS 2002			CS 2004			CS 2008		
	(18–64 let)			(18–64 let)			(15–64 let)		
	muži	ženy	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy	celkem
Prevalence v posledních 12 měsících									
Jakákoliv nelegální droga	–	–	–	13,9	6,8	10,4	22,3	11,7	17,1
Konopné drogy	14,4	7,5	10,9	12,5	6,1	9,3	20,2	10,3	15,3
Extáze	3,1	1,9	2,5	4,6	2,3	3,5	4,8	2,6	3,7
Pervitin nebo amfetaminy	1,8	0,5	1,1	1,2	0,4	0,7	2,3	1,1	1,7
Kokain	–	–	–	0,3	0,2	0,2	1,2	0,3	0,7
Heroin	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,7	0,3	0,5
Halucinogenní houby	–	–	–	2,2	0,6	1,4	4,5	1,8	3,2
LSD	1,9	0,0	1,0	0,7	0,2	0,4	2,8	1,3	2,1
Prevalence v posledních 30 dnech									
Jakákoliv nelegální droga	–	–	–	7,8	2,8	5,3	13,5	5,2	9,4
Konopné drogy	–	–	–	7,1	2,6	4,8	12,5	4,6	8,6
Extáze	–	–	–	1,5	0,7	1,1	1,5	0,9	1,2
Pervitin nebo amfetaminy	–	–	–	0,4	0,1	0,2	0,9	0,5	0,7
Kokain	–	–	–	0,1	0,0	0,0	0,6	0,1	0,4
Heroin	–	–	–	0,0	0,0	0,0	0,3	0,0	0,1
Halucinogenní houby	–	–	–	0,8	0,1	0,5	1,9	0,4	1,1
LSD	–	–	–	0,2	0,0	0,1	0,9	0,6	0,7

Mezi mladými dospělými, tj. ve věku do 34 let, byl relativní nárůst většiny prevalenčních indikátorů nepatrně nižší než v obecné populaci. Užívání drog tedy mezi r. 2002 a 2008 nevzrostlo relativně také u mladé generace jako ve vyšších věkových kategoriích, ale absolutní nárůst byl ve všech třech časových horizontech vyšší u prevalencí v populaci mladých dospělých.

Celoživotní prevalence užívání nelegálních drog v České republice mezi mladými dospělými vzrostla mezi r. 2004 a 2008 ze 41,6 % na 56,2 %. Více než dvakrát vzrostlo mezi r. 2002 a 2008 užívání LSD, extáze a halucinogenních hub, kokain vzrostl mezi lety 2004 a 2008 dvakrát (v r. 2002 se nesledoval). Z hlediska nárůstů podle pohlaví byl relativní nárůst vyšší

Graf 22: Prevalence užití nelegálních drog v obecné populaci v r. 2004 a 2008 (v %)



u žen než u mužů u všech sledovaných návykových látek kromě kokainu. Nejvyšší rozdíl byl u heroinu, kde je ale s ohledem na nízký počet respondentů statisticky nevýznamný.

Prevalence užití nelegální drogy v populaci mladých dospělých byla v posledním sledovaném roce 31,5 % a jednalo se přibližně o 1,5násobný nárůst oproti r. 2004. Nejvyšší nárůst byl evidován u užívání kokainu, a to 4násobný, více než dvakrát vzrostlo užívání halucinogenních hub a 2krát užívání heroinu. Nárůst roční prevalence byl téměř stejný u mužů i žen s výjimkou kokainu, u kterého se na nárůstu prevalence jeho užití podíleli především muži.

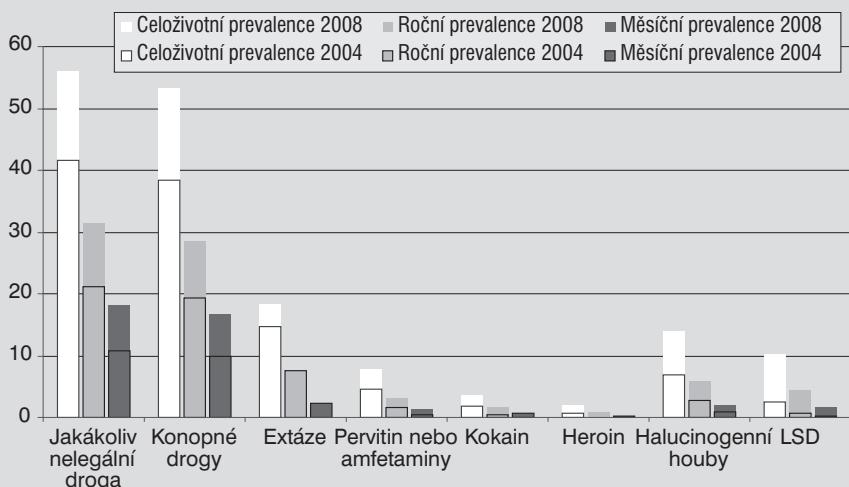
V posledních 30 dnech užilo v r. 2008 nelegální drogu 18,1 % mladých dospělých oproti 10,7 % v r. 2004. Největší podíl mělo užívání konopných drog, které vzrostlo z 9,8 % v r. 2004 na 16,8 % v r. 2008, k nárůstu prevalenci došlo u všech drog (tabulka 63, graf 23).

Tabulka 63: Prevalence užití nelegální drogy v populaci mladých dospělých (v %)

Droga	GENACIS 2002			CS 2004			CS 2008		
	(18–34 let)			(18–34 let)			(15–34 let)		
	muži	ženy	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy	celkem
Celoživotní prevalence									
Jakákoliv nelegální droga	–	–	–	50,4	32,7	41,6	65,2	46,7	56,2
Konopné drogy	46,8	29,5	38,0	46,1	30,4	38,3	62,3	44,0	53,4
Extáze	12,3	5,4	8,8	18,5	10,7	14,6	21,8	14,9	18,5
Pervitin nebo amfetaminy	6,2	2,4	4,3	6,2	3,1	4,7	10,0	5,4	7,8
Kokain	–	–	–	2,4	1,1	1,8	5,0	2,1	3,6
Heroin	2,6	0,0	1,4	1,3	0,1	0,8	2,8	1,2	2,0
Halucinogenní houby	–	–	–	9,9	3,7	6,8	19,6	8,3	14,1
LSD	7,7	1,8	4,7	3,9	1,1	2,5	14,3	6,1	10,3
Prevalence v posledních 12 měsících									
Jakákoliv nelegální droga	–	–	–	27,7	14,6	21,2	40,3	22,2	31,5
Konopné drogy	28,7	15,8	22,1	25,5	13,1	19,3	36,9	19,5	28,4
Extáze	7,4	4,6	5,9	9,9	5,5	7,7	9,7	5,7	7,7
Pervitin nebo amfetaminy	3,4	1,2	2,3	2,1	0,9	1,5	4,5	1,9	3,2
Kokain	–	–	–	0,4	0,3	0,4	2,6	0,6	1,6
Heroin	0,8	0,0	0,5	0,1	0,0	0,1	1,3	0,6	1,0
Halucinogenní houby	–	–	–	4,4	1,3	2,8	8,1	3,5	5,9
LSD	4,4	0,6	2,5	1,3	0,4	0,8	5,9	2,7	4,3

Droga	GENACIS 2002			CS 2004			CS 2008		
	(18–34 let)			(18–34 let)			(15–34 let)		
	muži	ženy	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy	celkem
Prevalence v posledních 30 dnech									
Jakákoliv nelegální droga	–	–	–	15,5	6,0	10,7	25,8	9,8	18,1
Konopné drogy	–	–	–	14,2	5,4	9,8	24,4	8,8	16,8
Extáze	–	–	–	3,1	1,6	2,3	3,2	1,9	2,6
Pervitin nebo amfetaminy	–	–	–	0,8	0,1	0,5	2,0	0,8	1,4
Kokain	–	–	–	0,1	0,0	0,1	1,3	0,3	0,8
Heroin	–	–	–	0,0	0,0	0,0	0,5	0,1	0,3
Halucinogenní houby	–	–	–	1,6	0,3	0,9	3,3	0,8	2,1
LSD	–	–	–	0,4	0,0	0,2	2,1	1,1	1,6

Graf 23: Prevalence užívání nelegálních drog v populaci mladých dospělých v r. 2004 a 2008 (v %)



Srovnáme-li vývoj užívání nelegálních drog v obecné populaci a v populaci mladých dospělých mezi r. 2004 a 2008, můžeme pozorovat nárůst těchto sledovaných ukazatelů u obou věkových skupinách, s výjimkou užívání extáze v posledním roce u žen (pokles z 3,1 % v r. 2004 na 1,9 % v r. 2008). Vzhledem k tomu, že užívání konopných drog se nejvíce podílelo na celkovém užívání nelegálních drog, rostly prevalence užívání nelegálních drog ve všech třech časových horizontech v posledních čtyřech letech přibližně stejně jako prevalence užívání

konopných drog. V obecné populaci došlo k relativně vyššímu nárůstu, než jaký můžeme pozorovat u mladých dospělých. Nejvíce stoupla měsíční prevalence užití LSD a kokainu v populaci mladých dospělých (osmkrát) a dále potom prevalence užití LSD v posledních 30 dnech v obecné populaci (sedmkrát). Relativně nízký byl v porovnání s ostatními drogami nárůst prevalenčních indikátorů u extáze, která nejvíce vzrostala u měsíční prevalence v populaci mladých dospělých a celoživotně v obecné populaci (1,6krát, respektive 1,4krát) a nárůst prevalencí užívání konopných drog, které nejvíce vzrostlo v obecné populaci, a to zejména u prevalence v posledních 30 dnech (1,8krát).

8/2

Mezinárodní srovnání

Obsahem následující části je srovnání prevalenčních indikátorů z CS 2008 se studiemi z 27 států Evropské unie, Chorvatska, Turecka a Norska, které shromažďuje a každoročně publikuje Evropské monitorovací středisko pro drogy a drogové závislosti (EMCDDA). Byly použity údaje publikované v r. 2008, a to ve Výroční zprávě o situaci ve věcech drog v Evropě (Evropské monitorovací centrum pro drogy a drogovou závislost, 2008) a ve Statistickém věstníku (EMCDDA, 2008) publikovaném elektronicky na stránkách EMCDDA⁹. Porovnávány jsou údaje za r. 2007 nebo poslední rok, kdy byla v dané zemi realizována studie užívání návykových látek v obecné populaci. Následující přehledové grafy srovnávají prevalenční indikátory zemí, pro které byly dostupné, a zvýrazňují průměrnou hodnotu EU a ukazatel z CS 2008.

Ze srovnání CS 2008 s výsledky ostatních zemí EU vyplývá, že Česká republika byla zemí s druhou nejvyšší celoživotní zkušeností s užíváním konopných drog v obecné populaci ve věku 15–64 let (v některých zemích 18–64 let¹⁰), ale prevalence užití konopné drogy v posledním roce a v posledním měsíci byla nejvyšší ze všech zemí EU. Marihuanu někdy v životě vyzkoušel dvojnásobný podíl respondentů CS 2008 (34 %), než byl průměr evropských zemí (17 %). Vyšší celoživotní prevalence než v CS 2008 byla pouze v Dánsku. K zemím s vysokou prevalencí užití konopných drog patří také Itálie, Francie, Velká Británie a Španělsko¹¹. Naopak nejnižší prevalence byly zjištěny v pobaltských nebo východoevropských zemích (Bulharsko, Rumunsko, Maďarsko, Litva) a pod evropským průměrem se dále nacházely také skandinávské země (graf 24).

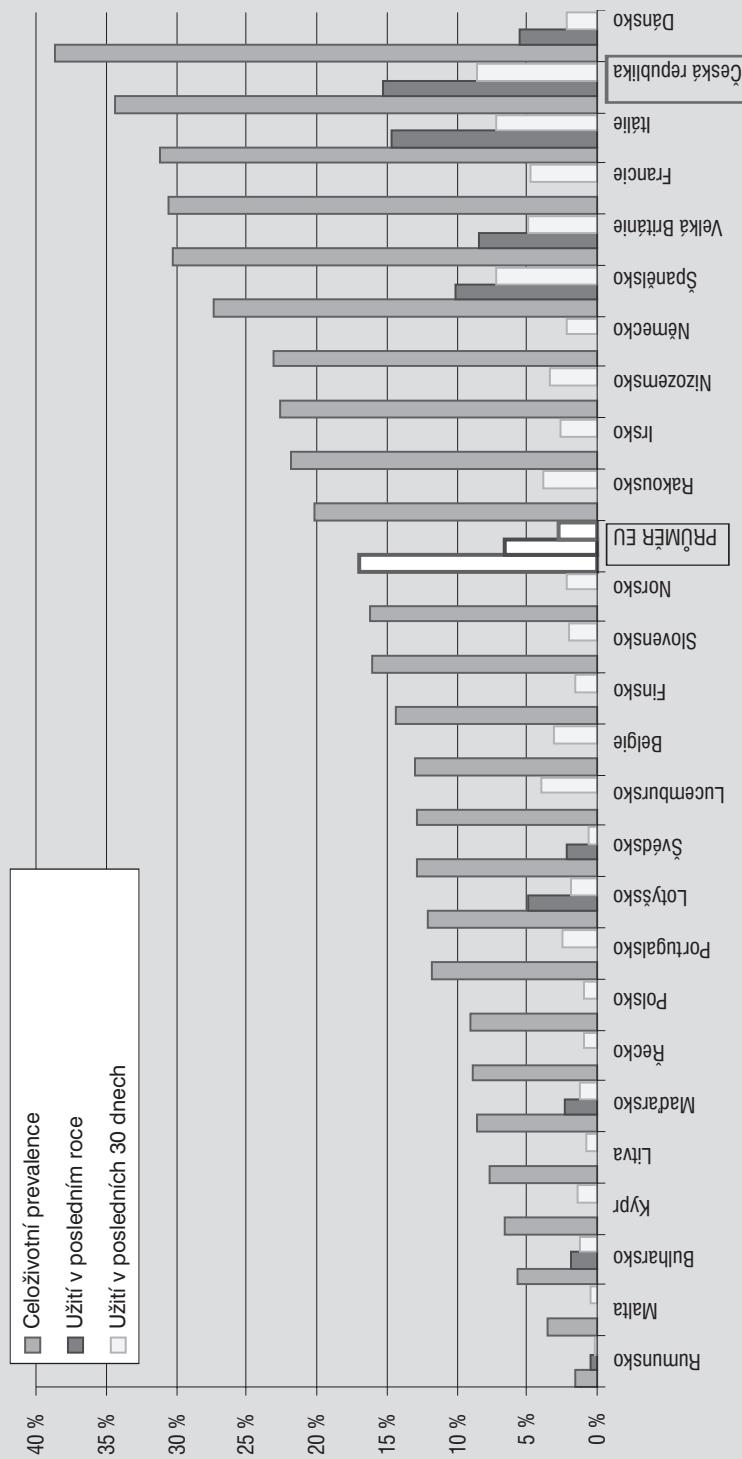
V populaci mladých dospělých, tj. ve věku 15–34 let (respektive 18–34 let v některých zemích), byly v CS 2008 nejvyšší ukazatele prevalence užití konopných drog v průběhu života, v průběhu posledního roku i za poslední měsíc, a Česká republika tak podle CS 2008 předstihla Dánsko, které mělo vyšší celoživotní prevalenci v obecné populaci (graf 24 a graf 25). Celozivotní prevalence užití konopných drog byla v kategorii mladých dospělých více než dvojnásobná oproti evropskému průměru (53 % vyzkoušelo někdy v životě v CS 2008, 25 %

⁹ Mezi zpracováním a vydáním této publikace EMCDDA publikovalo novější data z EU a jednotlivých zemí EU. Data za r. 2008 (včetně CS 2008) byla EMCDDA publikována v r. 2010 (zatímco srovnání uvedená v této publikaci jsou pro EU za r. 2007). Konkrétní hodnoty pro jednotlivé země se mohly s publikací novějších dat změnit.

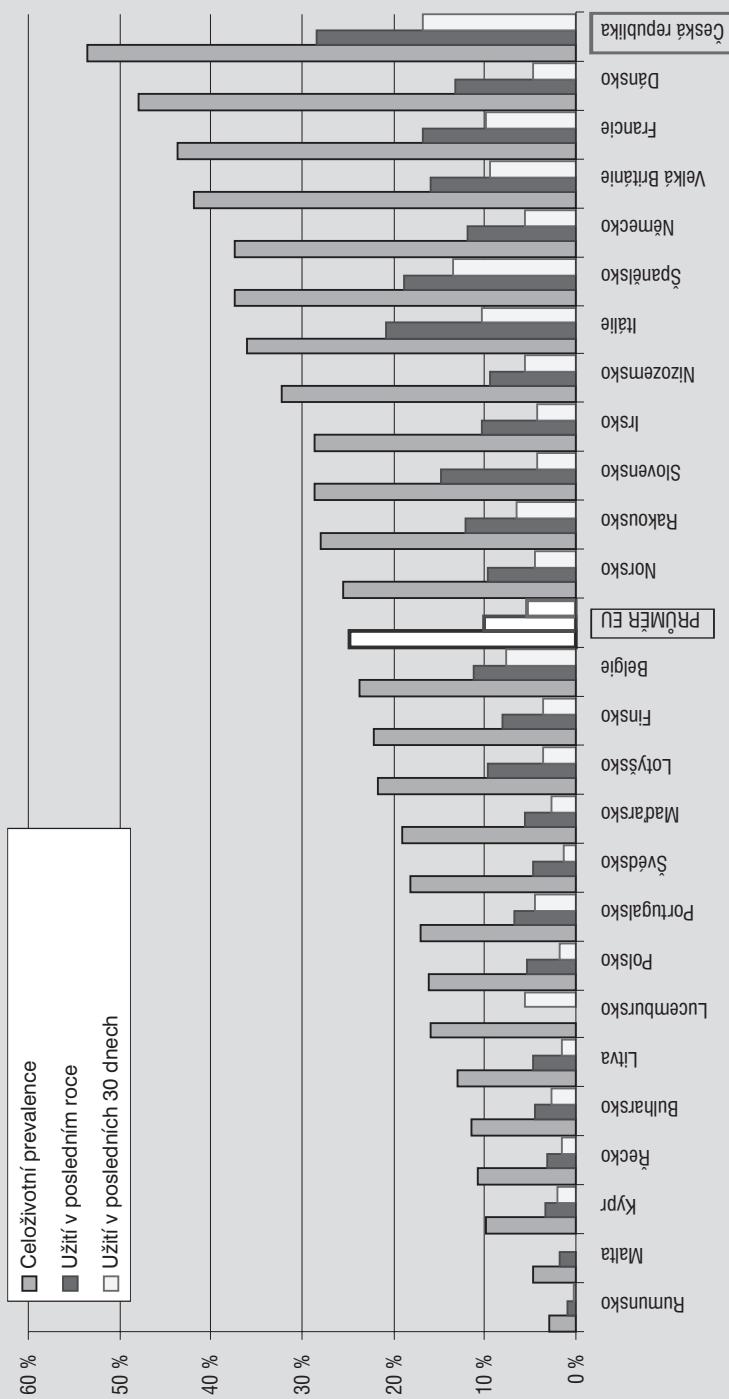
¹⁰ Ukazatel užití jakékoli nelegální drogy a jiné drogy než konopí není na úrovni sběru dat EMCDA požadován.

¹¹ V zemích v blízkosti afrického kontinentu (Španělsko, Itálie, Francie) převládá užití hašše nad marihuanou.

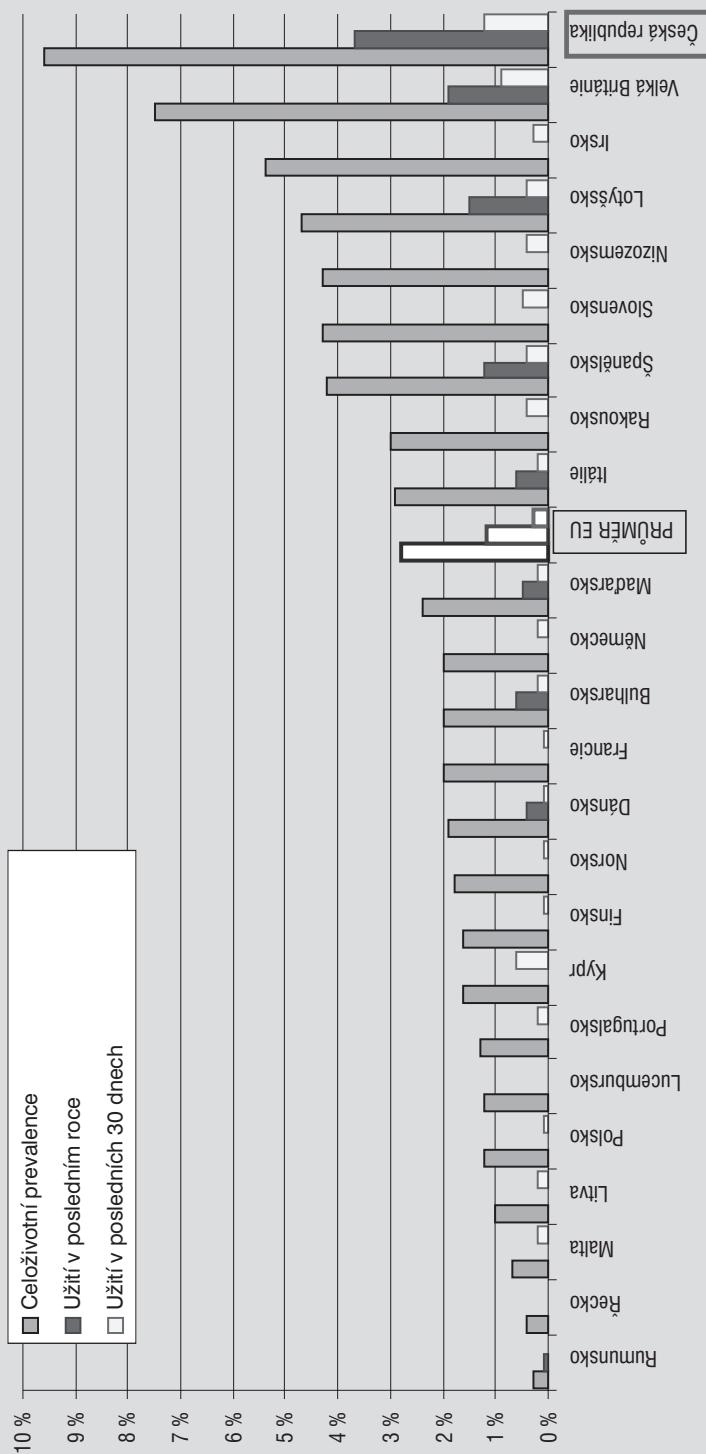
Graf 24: Prevalence užívání kanopných drog v Evropské unii v obecné populaci (v %)



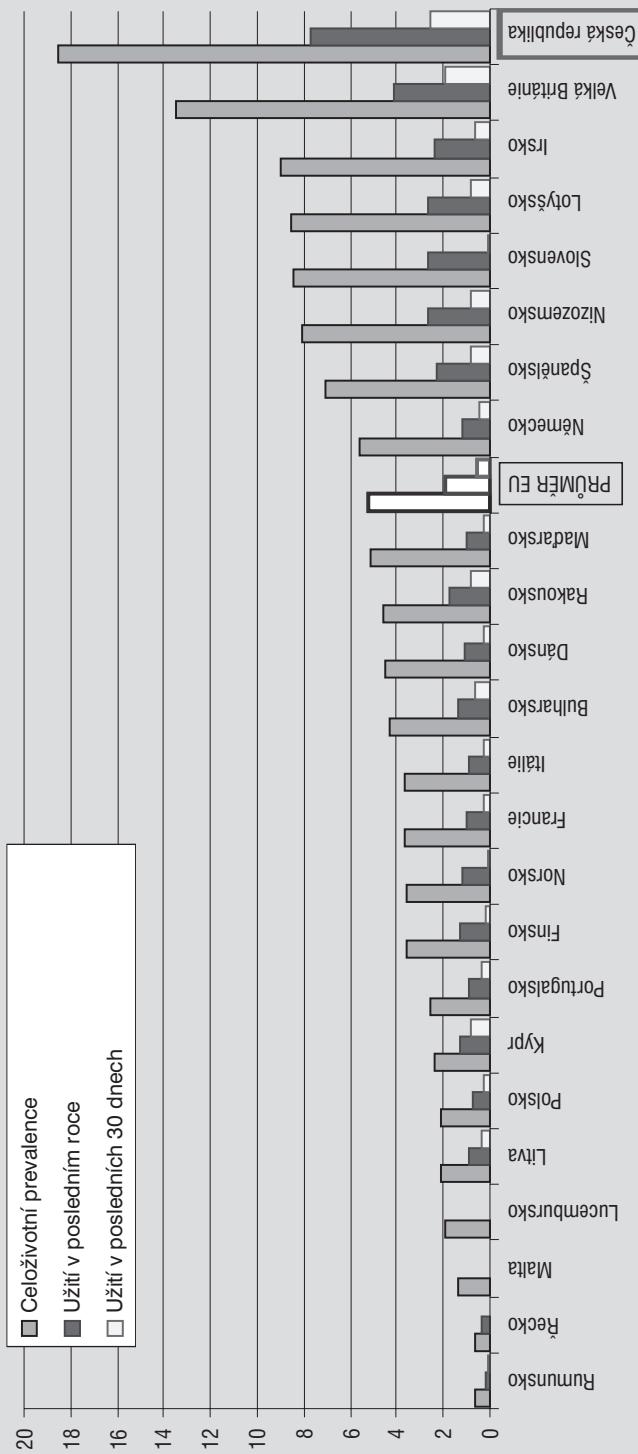
Graf 25: Prevalence užití kanopných drog v Evropské unii v populaci mladých dospělých (v %)



Graf 26: Prevalence užívání extáz v Evropské unii v obecné populaci (v %)



Graf 27: Prevalence užití extáze v Evropské unii v populaci mladých dospělých (v %)



průměr EU), prevalence užití v posledním roce potom téměř trojnásobná (28 % v CS 2008 oproti 10 % průměru EU) a prevalence užití konopných drog v posledních 30 dnech byla u mladých dospělých v České republice více než třikrát vyšší než průměr EU (17 % v CS 2008 oproti 5 % průměru EU). Pořadí ostatních zemí se u mladých dospělých v porovnání s obecnou populací významně nezměnilo, pouze Slovensko a Norsko si zhoršily své postavení a dostaly se svými hodnotami nad průměr EU (graf 25).

Druhou nelegální drogou, jejíž užívání je v České republice podle CS 2008 v evropském kontextu nejrozšířenější, byla v roce 2008 extáze, a to ve všech třech sledovaných indikátorech jak v obecné populaci, tak i v populaci mladých dospělých. Celoživotní a roční prevalence dosahovaly hodnot více než třikrát vyšších než průměr EU (9,6 % u celoživotní prevence v CS 2008 a 2,8 % průměr EU, respektive 3,7 % u roční prevalence v CS 2008 a 1,2 % průměr EU). U měsíční prevalence byl rozdíl mezi Českou republikou a průměrem EU ještě vyšší, a to čtyřnásobný. Celoživotní prevalenci vysoko nad průměr EU měla zejména Velká Británie, ale také Irsko a Lotyšsko, dále následovalo Nizozemsko, Slovensko a Španělsko, na opačném konci žebříčku se umístilo Rumunsko, Řecko, Malta, Litva nebo Polsko (graf 26).

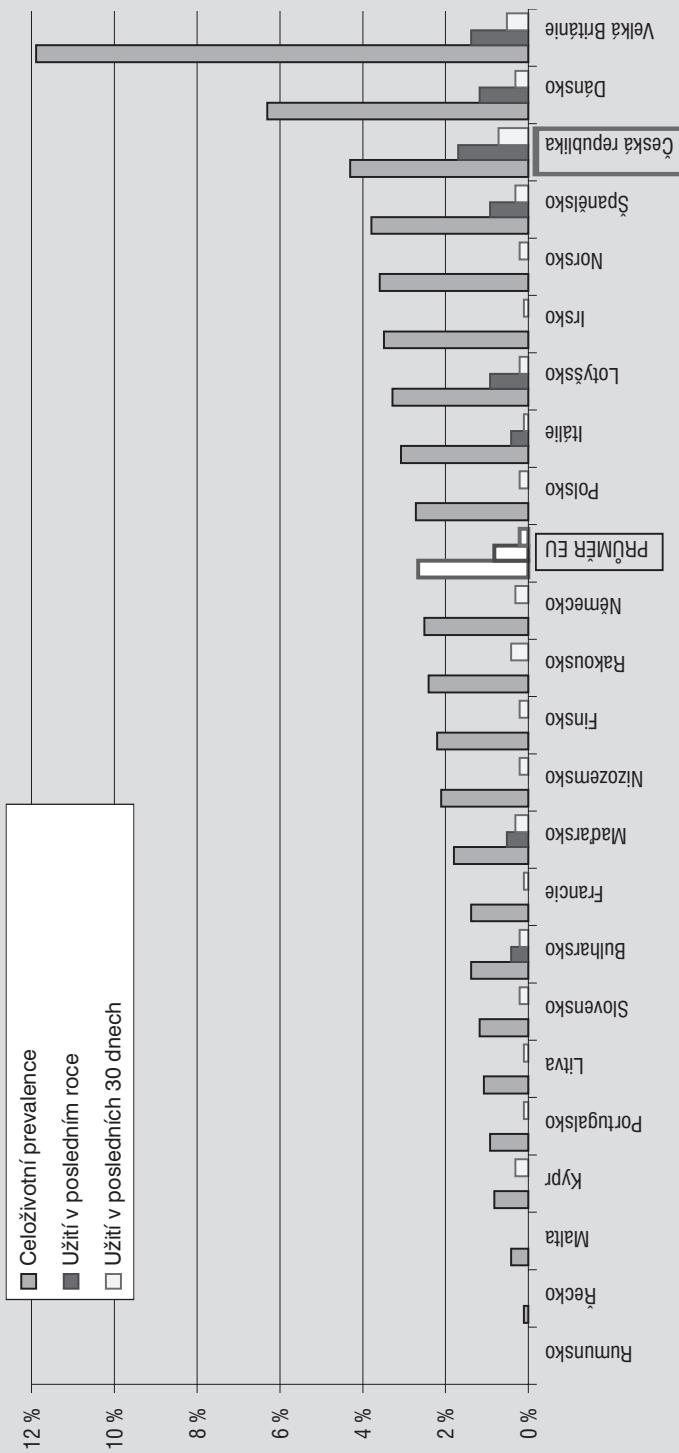
Také u mladých lidí ve věku do 34 let bylo užívání extáze v porovnání s průměrem EU obdobné jako u obecné populace, a to 18,5 % v CS 2008 ve srovnání s 5,2 % v EU u celoživotní prevalence, 7,7 % v CS 2008 ve srovnání s 1,9 % v EU u prevalence užití v posledních 12 měsících a 2,6 % v CS 2008 ve srovnání s 0,6 % v EU u prevalence užití v posledních 30 dnech. Oproti obecné populaci si v případě mladých dospělých pohoršilo Německo a dostalo se nad průměr EU, napak pod průměrem EU se svými výsledky u mladých dospělých umístilo Rakousko a Itálie, které v obecné populaci měly výsledky nad průměrem EU (graf 27).

V rámci celoživotní zkušenosti s drogami amfetaminového typu (v ČR to je převážně metamfetamin, tzv. pervitin), se Česká republika podle CS 2008 nachází v evropském kontextu na třetím místě za Dánskem a Velkou Británií. Pokud jde ale o užití v posledním roce nebo v posledních 30 dnech, obsazuje Česká republika první místo, což platí jak pro obecnou populaci, tak i pro mladé dospělé. Při porovnání prevalencí v CS 2008 s průměrem EU byla celoživotní prevalence v obecné populaci ČR 1,7krát vyšší, roční prevalence 2,1krát a měsíční prevalence dokonce 3,5krát vyšší než průměr EU (graf 28). Vyšší prevalence užívání pervitinu v ČR ve srovnání s ostatními evropskými zeměmi odráží fakt, že pervitin u nás do určité míry nahrazuje v Evropě více oblíbený kokain.

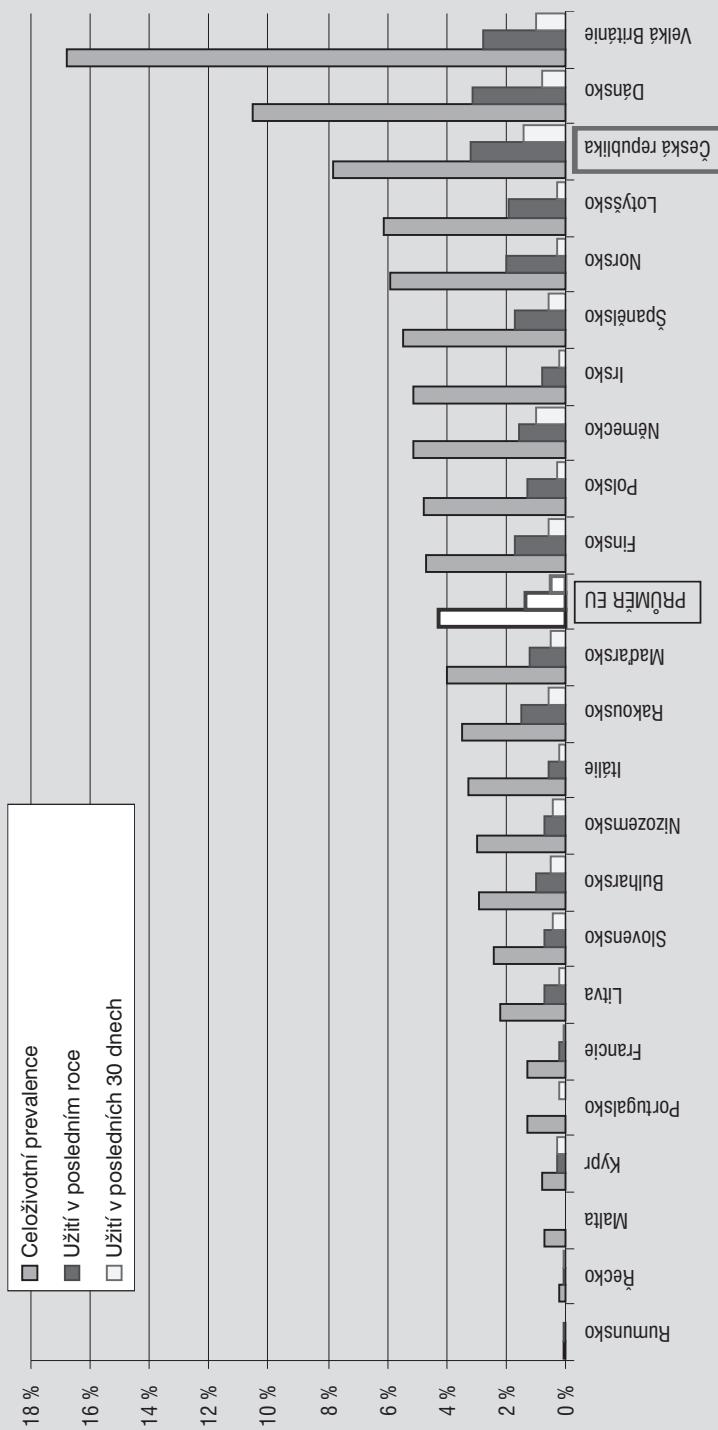
Z hlediska poměru mezi průměrem EU a CS 2008 bylo užívání u mladých dospělých více než 1,8krát vyšší v případě celoživotní prevalence (7,8 % v České republice proti 4,3 % v EU), téměř 2,5násobné v případě užití v posledním roce (3,2 % v ČR a 1,3 % v EU) a téměř třikrát vyšší u užití v posledních 30 dnech (1,4 % proti 0,5 %) (graf 29).

V případě užívání kokainu se Česká republika podle CS 2008 nacházela i přes nárůst indikátorů v r. 2008 pod průměrem Evropské unie. Nejvyšší zkušenosť s kokainem potom byla ve Španělsku, Velké Británii, Itálii, Irsku nebo Dánsku, nejmenší zkušenosť uvádělo Rumunsko, Lucembursko a některé východoevropské, balkánské nebo pobaltské státy. Pokud jde o poměr mezi užitím kokainu v CS 2008 a průměrem EU, překročil ho o třetinu pouze indikátor aktuálního užívání (užití v posledních 30 dnech), a to jak v obecné populaci, tak i v populaci mladých dospělých (graf 30).

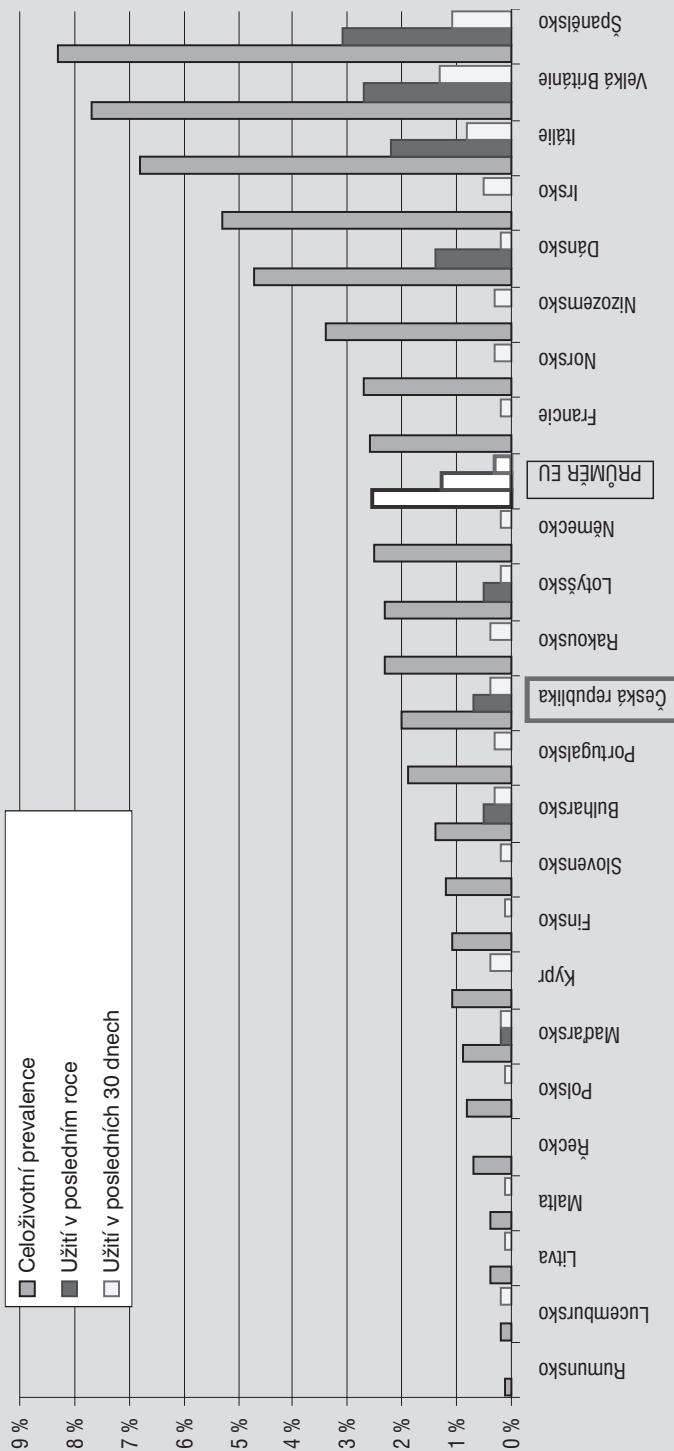
Graf 28: Prevalence užívání amfetaminu/metamfetaminu v Evropské unii v obecné populaci (v %)



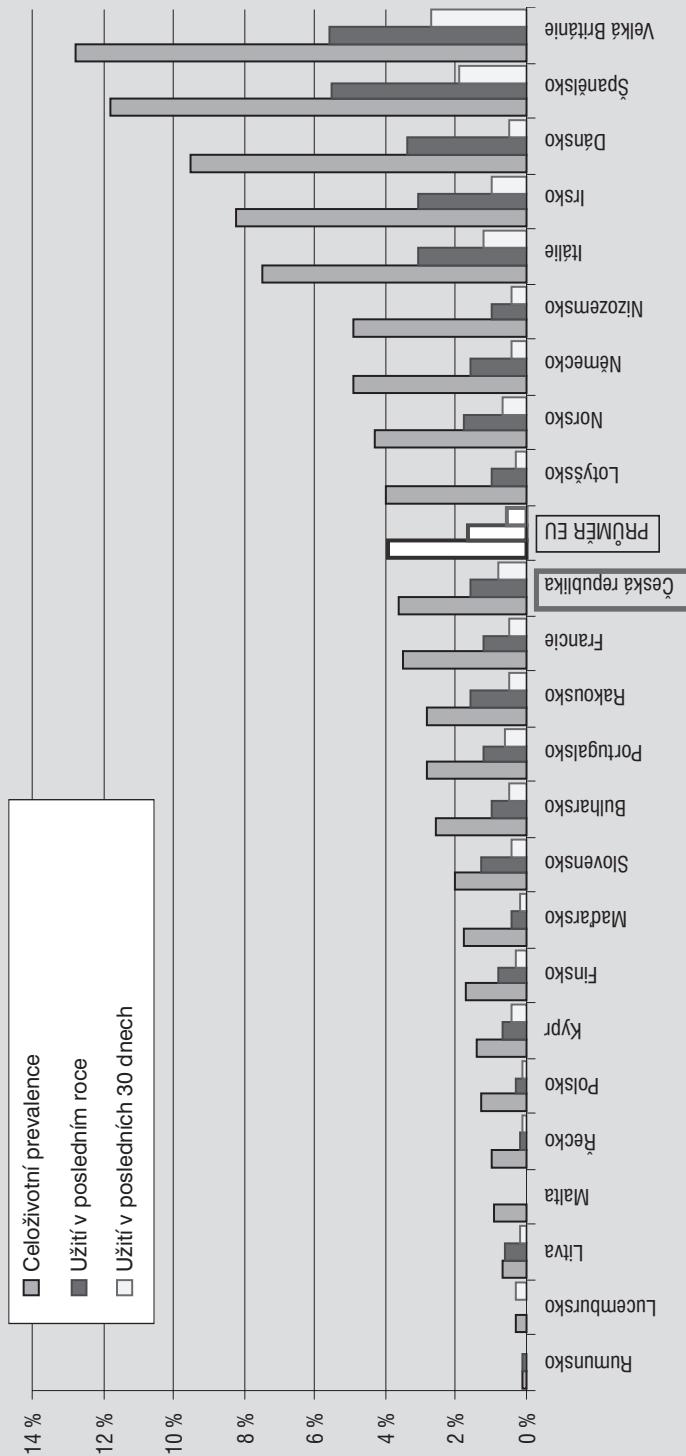
Graf 29: Prevalence užívání amfetaminu/metamfetaminu v Evropské unii v populaci mladých dospělých (v %)



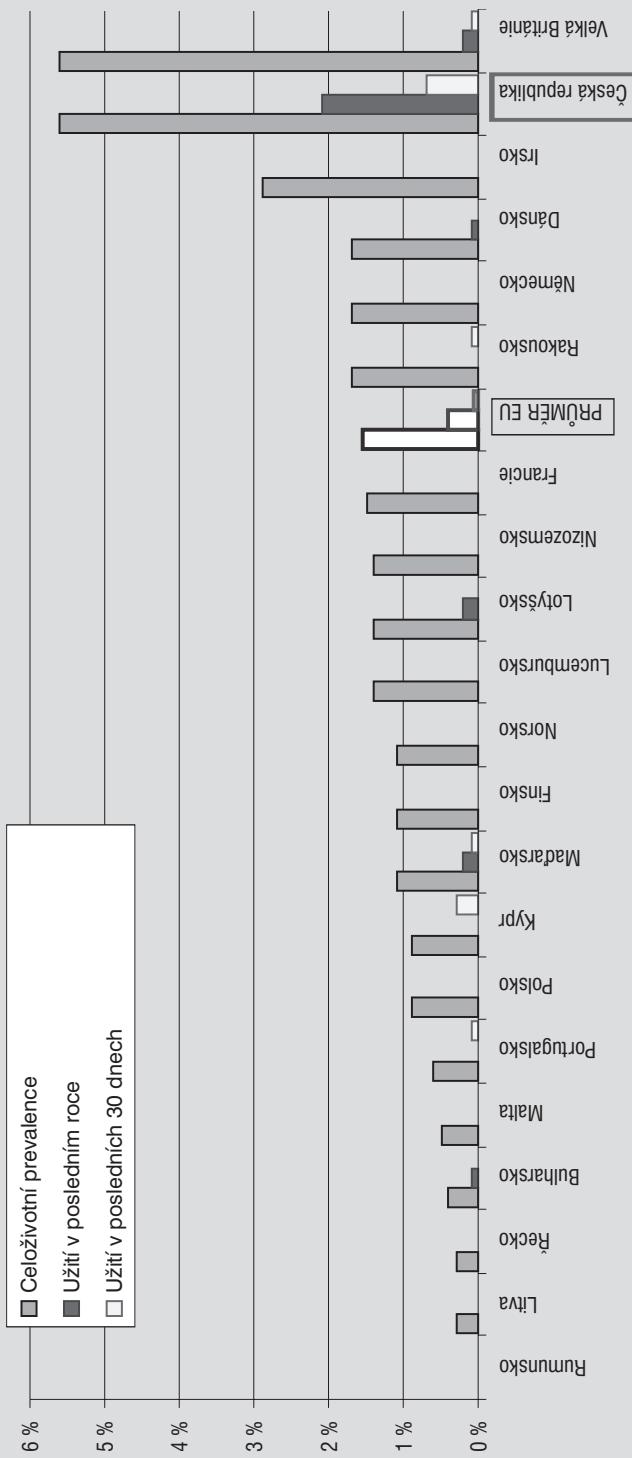
Graf 30: Prevalence užití kokainu v Evropské unii v obecné populaci (v %)



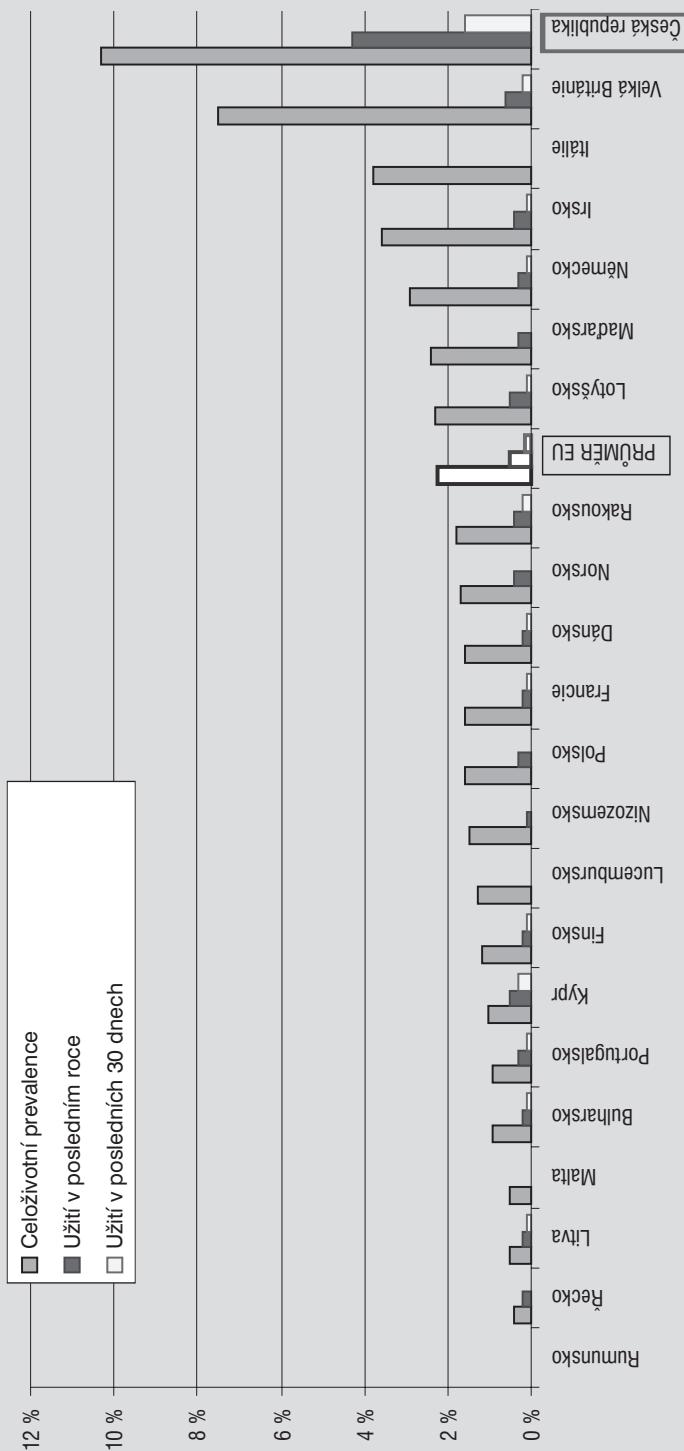
Graf 31: Prevalence užití kokainu v Evropské Unii v populaci mladých dospělých (v %)



Graf 32: Prevalence užití LSD v Evropské unii v obecné populaci (v %)



Graf 33: Prevalence užívání LSD v Evropské unii v populaci mladých dospělých (v %)



V populaci mladých dospělých zůstalo užívání kokainu podle CS 2008 rovněž za průměrem EU, předstihlo však například Francii nebo Rakousko, ve kterých je v obecné populaci zkušenosť s kokainem vyšší než v ČR (graf 31).

Podle studie CS 2008 bylo LSD drogou, jejíž prevalence užití v ČR nejvíce převyšovaly evropský průměr. Jeho užívání v obecné populaci zaujalo druhou příčku, a to za Velkou Británií. Další země měly relativně velký odstup – Irsko, které následovalo za ČR, mělo celoživotní prevalenci užití LSD poloviční, a to 3 % oproti téměř 6 % v ČR. Zatímco celoživotní prevalence užití LSD byla v evropském kontextu srovnatelná s Velkou Británií, indikátory současného užívání byly v CS 2008 až desetinásobně vyšší než u Velké Británie a pětkrát vyšší než byl průměr EU (graf 32).

Mladí dospělí se podle výsledků studie CS 2008 umístili na prvním místě a oproti obecné populaci předstihli Velkou Británii. U celoživotní prevalence byly hodnoty za Českou republiku téměř pětkrát vyšší, u roční prevalence devětkrát a měsíční osmkrát vyšší v porovnání s průměrem EU (graf 33).

Výsledky studie CS 2008 převyšovaly průměr EU ve všech sledovaných prevalenčních indikátorech v obecné populaci i v populaci mladých dospělých, a to u téměř všech porovnávaných drog. Největší rozdíl byl v indikátorech aktuálního užívání (celoživotní prevalence jsou stále ovlivněny skutečností, že před r. 1989 byla dostupnost všech nelegálních drog v ČR relativně nízká), kde Česká republika podle CS 2008 dosahovala u některých drog až desetinásobku průměru EU.

Největší rozdíl oproti evropskému průměru byl v CS 2008 zjištěn u LSD, dále potom u extáze, konopných drog a metamfetaminu (pervitinu). Pod průměrem EU byla ČR podle CS 2008 u celoživotní prevalence užití kokainu, v aktuálním užívání ho už ale překročila. Převaha mladých dospělých nad evropským průměrem byla téměř ve všech prevalenčních indikátorech výraznější než převaha obecné populace.

Tabulka 64: Srovnání celoživotní, roční a měsíční prevalence v CS 2008 s průměrem EU, obecná populace a populace mladých dospělých (v %)

	Konopné drogy		Extáze		Amfetaminy/ metamfetamin		Kokain		LSD	
	obecná popu- lace	mladí dospělí	obecná popu- lace	mladí dospělí	obecná popu- lace	mladí dospělí	obecná popu- lace	mladí dospělí	obecná popu- lace	mladí dospělí
Celoživotní prevalence										
EU	16,9	24,9	2,8	5,2	2,6	4,3	2,5	3,9	1,5	2,2
CS 2008	34,3	53,4	9,6	18,5	4,3	7,8	2,0	3,6	5,6	10,3
Prevalence v posledních 12 měsících										
EU	6,6	10,1	1,2	1,9	0,8	1,3	1,3	1,7	0,4	0,5
CS 2008	15,3	28,4	3,7	7,7	1,7	3,2	0,7	1,6	2,1	4,3
Prevalence v posledních 30 dnech										
EU	2,7	5,3	0,3	0,6	0,2	0,5	0,3	0,6	0,1	0,2
CS 2008	8,6	16,8	1,2	2,6	0,7	1,4	0,4	0,8	0,7	1,6



ZÁVĚR

Předkládaná publikace shrnuje výsledky získané v rámci Celopopulační studie užívání návykových látek a postojů k němu v České republice v roce 2008, kterou realizovalo Národní monitorovací středisko pro drogy a drogové závislosti ve spolupráci s Centrem adiktologie 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Praze a Lékařským informačním centrem na reprezentativním vzorku 4500 respondentů ve věku 15–64 let. Cílem studie bylo zhodnotit situaci v oblasti užívání legálních a nelegálních drog v České republice. V rámci studie byly sledovány nejen ukazatele týkající se aktuální prevalence kouření, konzumace alkoholu, užívání psychoaktivních léků a zkušeností s užitím nelegálních drog, ale také tolerance a vnímání rizikovosti užívání návykových látek a jejich dostupnosti. Dalším cílem studie bylo poskytnout informace o vývoji situace ve srovnání s dříve realizovanými celopopulačními studiemi a poskytnout srovnání situace v ČR v celoevropském kontextu.

Celopopulační studie potvrdila vysokou prevalenci kouření v české populaci (v posledním měsíci kouřila téměř polovina respondentů, denně kouřila více než čtvrtina dotázaných) i vysokou prevalenci pití alkoholu, a to i v rizikové formě (třetina dotázaných pila alkohol dvakrát týdně a častěji a 30 % dotázaných pilo dvakrát týdně a častěji nadměrné dávky alkoholu). Vyšší podíl pravidelných kuřáků i konzumentů alkoholu byl mezi muži, ženy patřily častěji k nekuřákům i abstinentům. Vysoká prevalence pití alkoholu byla sledována i ve věkové skupině 15–17 let, pro které by cigarety i alkohol měly být ze zákona nedostupné. Více než třetina respondentů v posledním měsíci užila sedativa či tišící léky a narozdíl od ostatních návykových látek měly vyšší podíl ženy. Nelegální drogu vyzkoušelo během života téměř 37 % dotázaných, většinou se jednalo o konopné látky (34 %). Jinou než konopnou drogu užilo v životě 17 % respondentů, nejčastěji se jednalo o extázi, halucinogenní houby a LSD. V posledním roce užilo nelegální drogu 17 % respondentů, 9 % uvedlo užití nelegální drogy v posledním měsíci. Obdobně jako v případě tabáku a alkoholu byly vyšší prevalence užívání nelegálních drog zaznamenány mezi muži, a to nejčastěji ve věkové skupině 15–24 a 25–34 let; s rostoucím věkem respondentů se zkušenosti s užíváním nelegálních drog výrazně snížovaly.

Studie přinesla zajímavé poznatky o postojích k užívání legálních a nelegálních drog. Česká populace je obecně velmi tolerantní ke každodenní mírné konzumaci alkoholu i k pravidelnému (dennímu) kouření tabáku. Třetina populace schvalovala i jednorázové experimenty s nelegálními drogami nebo příležitostné užívání konopných látek. Více než 60 % dotázaných nepovažovalo za rizikové jednorázové užití konopných látek, téměř polovina nepovažovala za rizikové jednorázové užití extáze ani pravidelné pití nadměrných dávek alkoholu, za rizikové bylo považováno užívání nelegálních drog typu heroin a pervitin. Nejvíce tolerantní ke konzumaci legálních a nelegálních drog byli ti respondenti, kteří sami danou návykovou látiku v posledním roce užili, tito respondenti také častěji hodnotili užívání návykových látek jako bezrizikové nebo pouze s malým rizikem. Téměř polovina dotázaných považovala za velmi nebo celkem snadné obstarat si během 24 hodin konopně látky, pětina dotázaných pokládala za celkem snadné obstarat si extázi.

Při srovnání s předchozími studiemi zaměřenými na užívání návykových látek v české populaci (studie GENACIS 2002 a CS 2004) zaznamenala celopopulační studie v r. 2008 nárůst prevalence užívání nelegálních drog, a to ve všech sledovaných kategoriích (tedy ve všech věkových skupinách, mezi muži i ženami, ve všech třech sledovaných časových horizontech i v případě většiny sledovaných drog). Obdobně také při srovnání s evropskými zeměmi při-

nesla studie vyšší míry prevalence užívání nelegálních drog v české populaci oproti celoevropskému průměru (s výjimkou užívání kokainu).

Ke srovnání vývoje v čase i k evropskému srovnání je však třeba přistupovat opatrně a s ohledem na rozdílností v metodice hodnocených studií, které mohou samy o sobě vést k rozdílné ochotě respondentů pravdivě odpovídat na otázky ve výběrovém šetření. Významný liv na údaje uváděné v dotaznících má kontext studie (respondenti mají tendenci podhodnocovat své zkušenosti s užíváním nelegálních drog ve studiích zaměřených na zdraví a životní styl, protože samotné užívání drog je v tomto kontextu vnímáno jako nežádoucí, zatímco ve studiích přímo zaměřených na drogovou problematiku k takovému podhodnocení dochází méně často), způsob vyplňování dotazníku (rozdíly se vyskytují v závislosti na tom, zda respondent odpovídá na otázky kladené tazatelem, který je zaznamenává, nebo zda respondent vyplňuje sám anonymní dotazník v papírové nebo elektronické podobě), roli hraje i formát položených otázek a jejich umístění v dotazníku (Linek, 2010). Jednotlivé srovnávané české studie se po metodologické stránce liší, což může mít následně liv i na výsledky studií; odlišný je kontext studií, výběrový vzorek respondentů, formát dotazníku i způsob sběru dat. Sledovaný nárůst užívání nelegálních drog v ČR v r. 2008 by měl být tedy interpretován opatrн – samotný nárůst prevalenčních indikátorů může odrážet fakt, že studie v tomto roce byla specificky zaměřená právě na rozsah užívání drog. Vývojové trendy je možné hodnotit v případě, že se jedná o časovou řadu studií realizovaných jednotnou metodikou. Cenné údaje o vývoji na české scéně může přinést plánovaná celopopulační studie zaměřená na užívání drog, která by měla být realizována v r. 2012.

V českém prostředí jsou data z celopopulačních studií doplňována řadou dalších reprezentativních studií na menším vzorku respondentů (Mravčík et al., 2011; Mravčík et al., 2010), které nesledují detailně vzorce a specifické aspekty užívání drog, ale poskytují základní srovnání rozsahu užívání nelegálních drog v České republice. Realizované studie (Výzkum názorů a postojů občanů ČR k problematice zdravotnictví a zdravého způsobu života v roce 2009 a 2010 a studie Vybrané aspekty drogové problematiky z pohledu občanů v roce 2010) ukazují, že zkušenosti s užitím nelegálních drog v obecné populaci jsou dlouhodobě na stabilní úrovni, nejčastěji užívanou nelegální drogou jsou konopné látky (23–34 %), následované extází (4–10 %). Užití konopných drog v posledním roce uvádí dlouhodobě 10–15 % respondentů, užití jiných nelegálních drog méně než 4 % dotázaných dospělých. Užití nelegálních drog mimo konopné látky v posledním měsíci uvádí dlouhodobě méně než 1 % respondentů (Národní monitorovací středisko pro drogy a drogové závislosti a Agentura INRES–SONES, 2010; Národní monitorovací středisko pro drogy a drogové závislosti a Agentura INRES–SONES, 2009; Zeman et al., 2011).

Stabilní situaci v České republice v oblasti užívání návykových látek potvrzuje i studie realizované ve školní populaci, a to především mezinárodní studie zaměřená na zdraví a životní styl HBSC realizovaná mezi 15letými žáky základních škol (Csémy a Sovinová, 2011; Csémy, 2007; Csémy et al., 2005) a Evropská školní studie o alkoholu a jiných drogách ESPAD mezi 16letými studenty (Csémy et al., 2009; Csémy et al., 2006; Hibell et al., 2009; Hibell et al., 2006).

PŘÍLOHY

Příloha 1: Prevalence užití nelegálních drog podle věkových skupin, celkem (v %)

Droga	Věková skupina					Celkem
	15–24	25–34	35–44	45–54	55–64	
Celoživotní prevalence						
Jakákoliv nelegální droga	62,0	51,7	35,5	21,2	10,7	36,7
Jiné než konopné drogy	31,5	25,6	14,0	7,4	3,2	16,6
Konopné drogy	58,7	49,3	32,6	19,4	9,5	34,3
Extáze	20,8	16,6	6,0	2,6	0,9	9,6
Pervitin a jiné amfetaminy	7,2	8,2	3,7	1,2	0,5	4,3
Kokain	2,8	4,2	1,2	1,1	0,5	2,0
Heroin	1,8	2,1	0,6	0,6	0,3	1,1
LSD	11,3	9,5	4,3	1,8	0,4	5,6
Halucinogenní houby	15,7	12,8	8,4	4,2	1,8	8,7
Prevalence v posledních 12 měsících						
Jakákoliv nelegální droga	40,9	24,1	10,9	6,1	2,9	17,1
Jiné než konopné drogy	19,4	10,3	4,6	1,5	0,8	7,4
Konopné drogy	37,4	21,4	9,8	5,1	2,4	15,3
Extáze	11,2	5,0	1,3	0,8	0,1	3,7
Pervitin a jiné amfetaminy	3,6	3,0	1,1	0,5	0,0	1,7
Kokain	1,9	1,5	0,0	0,1	0,1	0,7
Heroin	1,1	0,9	0,1	0,2	0,0	0,5
LSD	6,7	2,4	1,4	0,1	0,0	2,1
Halucinogenní houby	7,6	4,5	2,3	0,8	0,5	3,2
Prevalence v posledních 30 dnech						
Jakákoliv nelegální droga	23,5	13,8	6,1	2,0	1,3	9,4
Jiné než konopné drogy	7,1	4,7	2,1	0,5	0,1	3,0
Konopné drogy	22,4	12,4	5,2	1,6	1,1	8,6
Extáze	3,3	2,0	0,4	0,1	0,0	1,2
Pervitin a jiné amfetaminy	1,5	1,4	0,5	0,1	0,0	0,7
Kokain	0,8	0,7	0,0	0,0	0,1	0,4
Heroin	0,2	0,3	0,1	0,0	0,0	0,1
LSD	2,3	1,1	0,3	0,0	0,0	0,7
Halucinogenní houby	2,3	1,9	1,1	0,3	0,0	1,1

Příloha 2: Prevalence užití nelegálních drog podle věkových skupin, muži (v %)

Droga	Věková skupina					Celkem
	15–24	25–34	35–44	45–54	55–64	
Celoživotní prevalence						
Jakákoliv nelegální droga	69,4	62,0	42,6	31,1	16,0	45,2
Jiné než konopné drogy	38,0	32,1	17,5	12,2	4,8	21,5
Konopné drogy	65,7	59,7	38,7	28,8	14,7	42,5
Extáze	25,0	19,4	7,6	4,5	1,2	11,9
Pervitin a jiné amfetaminy	9,5	10,4	4,0	2,2	0,8	5,7
Kokain	4,2	5,6	1,1	1,6	1,1	2,9
Heroin	2,8	2,7	1,0	1,1	0,5	1,7
LSD	15,5	13,4	5,7	2,3	0,6	7,8
Halucinogenní houby	21,2	18,4	11,2	6,8	2,6	12,4
Prevalence v posledních 12 měsících						
Jakákoliv nelegální droga	49,0	33,5	14,3	8,0	3,8	22,3
Jiné než konopné drogy	23,7	14,7	6,2	2,4	1,1	9,9
Konopné drogy	45,6	30,2	12,7	6,8	3,3	20,2
Extáze	13,5	6,8	1,6	1,3	0,2	4,8
Pervitin a jiné amfetaminy	5,1	4,1	1,0	0,7	0,0	2,3
Kokain	3,0	2,3	0,0	0,2	0,3	1,2
Heroin	1,5	1,2	0,2	0,5	0,0	0,7
LSD	9,3	3,2	1,4	0,2	0,0	2,8
Halucinogenní houby	9,7	6,9	3,4	1,2	0,6	4,5
Prevalence v posledních 30 dnech						
Jakákoliv nelegální droga	31,5	21,4	8,1	2,7	2,0	13,5
Jiné než konopné drogy	9,4	7,2	2,4	0,7	0,3	4,2
Konopné drogy	31,1	19,1	6,8	2,2	1,7	12,5
Extáze	4,1	2,6	0,5	0,0	0,0	1,5
Pervitin a jiné amfetaminy	2,3	1,8	0,0	0,2	0,0	0,9
Kokain	1,3	1,2	0,0	0,0	0,3	0,6
Heroin	0,4	0,5	0,2	0,0	0,0	0,3
LSD	3,0	1,5	0,0	0,0	0,0	0,9
Halucinogenní houby	3,6	3,1	1,7	0,5	0,0	1,9

Příloha 3: Prevalence užití nelegálních drog podle věkových skupin, ženy (v %)

Droga	Věková skupina					Celkem
	15–24	25–34	35–44	45–54	55–64	
Celoživotní prevalence						
Jakákoliv nelegální droga	54,2	40,9	28,1	11,2	5,9	28,0
Jiné než konopné drogy	24,7	18,9	10,3	2,7	1,8	11,7
Konopné drogy	51,2	38,3	26,2	10,1	4,7	26,0
Extáze	16,5	13,8	4,3	0,8	0,7	7,3
Pervitin a jiné amfetaminy	4,8	5,9	3,3	0,3	0,2	3,0
Kokain	1,5	2,7	1,2	0,5	0,0	1,2
Heroin	0,8	1,5	0,2	0,0	0,0	0,5
LSD	7,0	5,4	3,0	1,2	0,2	3,4
Halucinogenní houby	10,0	6,9	5,5	1,6	1,1	5,0
Prevalence v posledních 12 měsících						
Jakákoliv nelegální droga	32,4	14,1	7,3	4,1	2,1	11,7
Jiné než konopné drogy	15,0	5,8	2,8	0,6	0,5	4,8
Konopné drogy	28,7	12,3	6,7	3,5	1,6	10,3
Extáze	8,8	3,2	0,9	0,3	0,0	2,6
Pervitin a jiné amfetaminy	2,0	1,8	1,3	0,3	0,0	1,1
Kokain	0,7	0,6	0,0	0,0	0,0	0,3
Heroin	0,8	0,5	0,0	0,0	0,0	0,3
LSD	4,0	1,6	1,3	0,0	0,0	1,3
Halucinogenní houby	5,3	2,1	1,1	0,3	0,5	1,8
Prevalence v posledních 30 dnech						
Jakákoliv nelegální droga	15,0	5,8	4,0	1,3	0,6	5,2
Jiné než konopné drogy	4,7	2,2	1,8	0,3	0,0	1,8
Konopné drogy	13,3	5,3	3,5	1,0	0,6	4,6
Extáze	2,4	1,5	0,2	0,3	0,0	0,9
Pervitin a jiné amfetaminy	0,6	1,0	1,0	0,0	0,0	0,5
Kokain	0,4	0,2	0,0	0,0	0,0	0,1
Heroin	0,0	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0
LSD	1,6	0,8	0,5	0,0	0,0	0,6
Halucinogenní houby	1,0	0,6	0,6	0,0	0,0	0,4

Příloha 4: Celoživotní prevalence užití nelegálních drog v letech 2002, 2004 a 2008 podle věkových skupin, celkem (v %)

	Věková skupina					Celkem
	15–24	25–34	35–44	45–54	55–64	
Jakákoliv nelegální droga						
GENACIS 2002	–	–	–	–	–	–
CS 2004	47,8	37,2	16,7	7,6	2,8	22,3
CS 2008	62,0	51,7	35,5	21,2	10,7	36,7
Konopná droga						
GENACIS 2002	45,5	33,2	15,2	10,3	4,4	21,1
CS 2004	43,9	34,3	15,6	6,9	2,5	20,6
CS 2008	58,7	49,3	32,6	19,4	9,5	34,3
Extáze						
GENACIS 2002	13,2	5,9	1,8	0,0	0,0	4,0
CS 2004	18,7	11,8	4,4	1,1	0,2	7,1
CS 2008	20,8	16,6	6,0	2,6	0,9	9,6
Pervitin a jiné amfetaminy						
GENACIS 2002	5,6	3,4	1,4	1,4	0,0	2,3
CS 2004	4,9	4,5	1,8	1,1	0,2	2,5
CS 2008	7,2	8,2	3,7	1,2	0,5	4,3
Kokain						
GENACIS 2002	–	–	–	–	–	–
CS 2004	2,1	1,6	1,3	0,5	0,4	1,1
CS 2008	2,8	4,2	1,2	1,1	0,5	2,0
Heroin						
GENACIS 2002	1,6	1,2	0,0	0,0	0,0	0,7
CS 2004	1,0	0,6	0,5	0,2	0,2	0,5
CS 2008	1,8	2,1	0,6	0,6	0,3	1,1
LSD						
GENACIS 2002	5,3	4,3	1,2	0,0	0,0	2,2
CS 2004	3,7	1,7	1,2	0,7	0,2	1,4
CS 2008	11,3	9,5	4,3	1,8	0,4	5,6

	Věková skupina					Celkem
	15–24	25–34	35–44	45–54	55–64	
Halucinogenní houby						
GENACIS 2002	–	–	–	–	–	–
CS 2004	8,1	5,9	2,2	1,1	0,2	3,5
CS 2008	15,7	12,8	8,4	4,2	1,8	8,7

Příloha 5: Celoživotní prevalence užití nelegálních drog v letech 2002, 2004 a 2008 podle věkových skupin, muži (v %)

	Věková skupina					Celkem
	15–24	25–34	35–44	45–54	55–64	
Jakákoliv nelegální droga						
GENACIS 2002	-	-	-	-	-	-
CS 2004	55,4	46,8	23,8	10,5	3,6	28,3
CS 2008	69,4	62,0	42,6	31,1	16,0	45,2
Konopná droga						
GENACIS 2002	51,1	44,2	18,6	14,4	6,0	26,3
CS 2004	50,7	42,7	22,5	9,4	3,7	26,0
CS 2008	65,7	59,7	38,7	28,8	14,7	42,5
Extáze						
GENACIS 2002	17,6	9,0	2,0	0,8	0,0	5,5
CS 2004	23,2	15,2	6,4	1,5	0,4	9,2
CS 2008	25,0	19,4	7,6	4,5	1,2	11,9
Pervitin a jiné amfetaminy						
GENACIS 2002	8,8	4,5	2,4	2,5	0,0	3,5
CS 2004	6,0	6,3	3,2	1,7	0,0	3,6
CS 2008	9,5	10,4	4,0	2,2	0,8	5,7
Kokain						
GENACIS 2002	-	-	-	-	-	-
CS 2004	2,6	2,2	1,4	0,5	0,0	1,4
CS 2008	4,2	5,6	1,1	1,6	1,1	2,9
Heroin						
GENACIS 2002	3,3	2,1	0,0	0,0	0,0	1,2
CS 2004	1,7	1,2	0,8	0,2	0,0	0,8
CS 2008	2,8	2,7	1,0	1,1	0,5	1,7
LSD						
GENACIS 2002	8,3	7,3	2,4	0,0	0,0	3,6
CS 2004	5,4	2,8	2,0	1,0	0,0	2,2
CS 2008	15,5	13,4	5,7	2,3	0,6	7,8

	Věková skupina					Celkem
	15–24	25–34	35–44	45–54	55–64	
Halucinogenní houby						
GENACIS 2002	-	-	-	-	-	-
CS 2004	11,1	9,0	3,3	1,6	0,4	5,1
CS 2008	21,2	18,4	11,2	6,8	2,6	12,4

Příloha 6: Celoživotní prevalence užití nelegálních drog v letech 2002, 2004 a 2008 podle věkových skupin, ženy (v %)

	Věková skupina					Celkem
	15–24	25–34	35–44	45–54	55–64	
Jakákoliv nelegální droga						
GENACIS 2002	-	-	-	-	-	-
CS 2004	39,9	27,6	9,4	4,7	2,1	16,4
CS 2008	54,2	40,9	28,1	11,2	5,9	28,0
Konopná droga						
GENACIS 2002	40,3	22,6	11,7	6,6	2,9	16,1
CS 2004	36,9	25,9	8,6	4,2	1,4	15,2
CS 2008	51,2	38,3	26,2	10,1	4,7	26,0
Extáze						
GENACIS 2002	9,2	3,0	1,6	0,0	0,0	2,5
CS 2004	13,9	8,5	2,3	0,7	0,0	4,8
CS 2008	16,5	13,8	4,3	0,8	0,7	7,3
Pervitin a jiné amfetaminy						
GENACIS 2002	2,6	2,3	0,0	0,0	0,0	1,1
CS 2004	3,8	2,6	0,3	0,5	0,3	1,5
CS 2008	4,8	5,9	3,3	0,3	0,2	3,0
Kokain						
GENACIS 2002	-	-	-	-	-	-
CS 2004	1,3	0,9	1,1	0,5	0,7	0,9
CS 2008	1,5	2,7	1,2	0,5	0,0	1,2
Heroin						
GENACIS 2002	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
CS 2004	0,3	0,0	0,3	0,2	0,3	0,2
CS 2008	0,8	1,5	0,2	0,0	0,0	0,5
LSD						
GENACIS 2002	2,6	1,3	0,0	0,0	0,0	0,8
CS 2004	2,0	0,5	0,6	0,5	0,3	0,8
CS 2008	7,0	5,4	3,0	1,2	0,2	3,4

	Věková skupina					Celkem
	15–24	25–34	35–44	45–54	55–64	
Halucinogenní houby						
GENACIS 2002	-	-	-	-	-	-
CS 2004	4,8	2,8	1,4	0,5	0,0	1,9
CS 2008	10,0	6,9	5,5	1,6	1,1	5,0

Příloha 7: Prevalence užití nelegálních drog v posledním roce v letech 2002, 2004 a 2008 podle věkových skupin, celkem (v %)

	Věková skupina					Celkem
	15–24	25–34	35–44	45–54	55–64	
Jakákoliv nelegální droga						
GENACIS 2002	-	-	-	-	-	-
CS 2004	31,4	14,0	6,7	1,7	0,4	10,4
CS 2008	40,9	24,1	10,9	6,1	2,9	17,1
Konopná droga						
GENACIS 2002	32,0	15,8	5,7	4,1	0,8	10,9
CS 2004	28,2	13,0	5,3	1,6	0,4	9,3
CS 2008	37,4	21,4	9,8	5,1	2,4	15,3
Extáze						
GENACIS 2002	10,8	2,8	0,0	0,0	0,0	2,5
CS 2004	12,0	4,8	1,5	0,2	0,0	3,5
CS 2008	11,2	5,0	1,3	0,8	0,1	3,7
Pervitin a jiné amfetaminy						
GENACIS 2002	3,5	1,5	0,0	1,0	0,0	1,1
CS 2004	2,2	1,0	0,4	0,4	0,0	0,7
CS 2008	3,6	3,0	1,1	0,5	0,0	1,7
Kokain						
GENACIS 2002	-	-	-	-	-	-
CS 2004	0,4	0,4	0,3	0,0	0,0	0,2
CS 2008	1,9	1,5	0,0	0,1	0,1	0,7
Heroin						
GENACIS 2002	0,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
CS 2004	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
CS 2008	1,1	0,9	0,1	0,2	0,0	0,5
LSD						
GENACIS 2002	3,5	1,8	0,0	0,0	0,0	1,0
CS 2004	1,3	0,5	0,2	0,2	0,0	0,4
CS 2008	6,7	2,4	1,4	0,1	0,0	2,1

	Věková skupina					Celkem
	15–24	25–34	35–44	45–54	55–64	
Halucinogenní houby						
GENACIS 2002	-	-	-	-	-	-
CS 2004	5,0	1,3	0,6	0,5	0,0	1,4
CS 2008	7,6	4,5	2,3	0,8	0,5	3,2

Příloha 8: Prevalence užití nelegálních drog v posledním roce v letech 2002, 2004 a 2008 podle věkových skupin, muži (v %)

	Věková skupina					Celkem
	15–24	25–34	35–44	45–54	55–64	
Jakákoliv nelegální droga						
GENACIS 2002	-	-	-	-	-	-
CS 2004	38,3	20,1	10,3	2,2	0,7	13,9
CS 2008	49,0	33,5	14,3	8,0	3,8	22,3
Konopná droga						
GENACIS 2002	37,4	23,3	7,4	7,0	1,2	14,4
CS 2004	34,9	18,7	8,1	1,9	0,8	12,5
CS 2008	45,6	30,2	12,7	6,8	3,3	20,2
Extáze						
GENACIS 2002	13,7	3,4	0,0	0,8	0,0	3,1
CS 2004	14,8	6,4	2,1	0,5	0,0	4,6
CS 2008	13,5	6,8	1,6	1,3	0,2	4,8
Pervitin a jiné amfetaminy						
GENACIS 2002	6,0	1,7	0,0	2,1	0,0	1,8
CS 2004	3,3	1,2	0,8	0,7	0,0	1,2
CS 2008	5,1	4,1	1,0	0,7	0,0	2,3
Kokain						
GENACIS 2002	-	-	-	-	-	-
CS 2004	0,3	0,5	0,3	0,0	0,0	0,3
CS 2008	3,0	2,3	0,0	0,2	0,3	1,2
Heroin						
GENACIS 2002	1,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
CS 2004	0,0	0,2	0,0	0,0	0,0	0,1
CS 2008	1,5	1,2	0,2	0,5	0,0	0,7
LSD						
GENACIS 2002	5,5	3,8	0,0	0,0	0,0	1,9
CS 2004	1,7	0,9	0,6	0,5	0,0	0,7
CS 2008	9,3	3,2	1,4	0,2	0,0	2,8

	Věková skupina					Celkem
	15–24	25–34	35–44	45–54	55–64	
Halucinogenní houby						
GENACIS 2002	-	-	-	-	-	-
CS 2004	7,4	2,2	1,1	0,9	0,0	2,2
CS 2008	9,7	6,9	3,4	1,2	0,6	4,5

Příloha 9: Prevalence užití nelegálních drog v posledním roce v letech 2002, 2004 a 2008 podle věkových skupin, ženy (v %)

	Věková skupina					Celkem
	15–24	25–34	35–44	45–54	55–64	
Jakákoliv nelegální droga						
GENACIS 2002	-	-	-	-	-	-
CS 2004	24,3	7,9	3,1	1,2	0,0	6,8
CS 2008	32,4	14,1	7,3	4,1	2,1	11,7
Konopná droga						
GENACIS 2002	26,9	8,7	4,0	1,5	0,0	7,5
CS 2004	21,2	7,4	2,5	1,2	0,0	6,1
CS 2008	28,7	12,3	6,7	3,5	1,6	10,3
Extáze						
GENACIS 2002	8,2	2,3	0,0	0,0	0,0	1,9
CS 2004	9,0	3,2	0,9	0,0	0,0	2,3
CS 2008	8,8	3,2	0,9	0,3	0,0	2,6
Pervitin a jiné amfetaminy						
GENACIS 2002	1,0	1,3	0,0	0,0	0,0	0,5
CS 2004	1,0	0,7	0,0	0,0	0,0	0,4
CS 2008	2,0	1,8	1,3	0,3	0,0	1,1
Kokain						
GENACIS 2002	-	-	-	-	-	-
CS 2004	0,3	0,2	0,3	0,0	0,0	0,2
CS 2008	0,7	0,6	0,0	0,0	0,0	0,3
Heroin						
GENACIS 2002	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
CS 2004	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
CS 2008	0,8	0,5	0,0	0,0	0,0	0,3
LSD						
GENACIS 2002	1,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
CS 2004	1,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2
CS 2008	4,0	1,6	1,3	0,0	0,0	1,3

	Věková skupina					Celkem
	15–24	25–34	35–44	45–54	55–64	
Halucinogenní houby						
GENACIS 2002	-	-	-	-	-	-
CS 2004	2,4	0,4	0,3	0,0	0,0	0,6
CS 2008	5,3	2,1	1,1	0,3	0,5	1,8

Příloha 10: Prevalence užití nelegálních drog v posledním měsíci v letech 2002, 2004 a 2008 podle věkových skupin, celkem (v %)

	Věková skupina					Celkem
	15–24	25–34	35–44	45–54	55–64	
Jakákoliv nelegální droga						
GENACIS 2002	-	-	-	-	-	-
CS 2004	16,7	6,5	3,2	1,3	0,2	5,3
CS 2008	23,5	13,8	6,1	2,0	1,3	9,4
Konopná droga						
GENACIS 2002	-	-	-	-	-	-
CS 2004	15,4	5,9	2,7	1,2	0,2	4,8
CS 2008	22,4	12,4	5,2	1,6	1,1	8,6
Extáze						
GENACIS 2002	-	-	-	-	-	-
CS 2004	3,6	1,5	0,5	0,2	0,0	1,1
CS 2008	3,3	2,0	0,4	0,1	0,0	1,2
Pervitin a jiné amfetaminy						
GENACIS 2002	-	-	-	-	-	-
CS 2004	0,7	0,4	0,1	0,0	0,0	0,2
CS 2008	1,5	1,4	0,5	0,1	0,0	0,7
Kokain						
GENACIS 2002	-	-	-	-	-	-
CS 2004	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
CS 2008	0,8	0,7	0,0	0,0	0,1	0,4
Heroin						
GENACIS 2002	-	-	-	-	-	-
CS 2004	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
CS 2008	0,2	0,3	0,1	0,0	0,0	0,1
LSD						
GENACIS 2002	-	-	-	-	-	-
CS 2004	0,3	0,1	0,1	0,0	0,0	0,1
CS 2008	2,3	1,1	0,3	0,0	0,0	0,7

	Věková skupina					Celkem
	15–24	25–34	35–44	45–54	55–64	
Halucinogenní houby						
GENACIS 2002	-	-	-	-	-	-
CS 2004	1,2	0,7	0,1	0,4	0,0	0,5
CS 2008	2,3	1,9	1,1	0,3	0,0	1,1

Příloha 11: Prevalence užití nelegálních drog v posledním měsíci v letech 2002, 2004 a 2008 podle věkových skupin, muži (v %)

	Věková skupina					Celkem
	15–24	25–34	35–44	45–54	55–64	
Jakákoliv nelegální droga						
GENACIS 2002	-	-	-	-	-	-
CS 2004	23,5	9,7	4,9	1,9	0,4	7,8
CS 2008	31,5	21,4	8,1	2,7	2,0	13,5
Konopná droga						
GENACIS 2002	-	-	-	-	-	-
CS 2004	21,8	8,7	4,3	1,7	0,4	7,1
CS 2008	31,1	19,1	6,8	2,2	1,7	12,5
Extáze						
GENACIS 2002	-	-	-	-	-	-
CS 2004	4,7	2,0	0,5	0,5	0,0	1,5
CS 2008	4,1	2,6	0,5	0,0	0,0	1,5
Pervitin a jiné amfetaminy						
GENACIS 2002	-	-	-	-	-	-
CS 2004	1,0	0,7	0,3	0,0	0,0	0,4
CS 2008	2,3	1,8	0,0	0,2	0,0	0,9
Kokain						
GENACIS 2002	-	-	-	-	-	-
CS 2004	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1
CS 2008	1,3	1,2	0,0	0,0	0,3	0,6
Heroin						
GENACIS 2002	-	-	-	-	-	-
CS 2004	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
CS 2008	0,4	0,5	0,2	0,0	0,0	0,3
LSD						
GENACIS 2002	-	-	-	-	-	-
CS 2004	0,7	0,2	0,3	0,0	0,0	0,2
CS 2008	3,0	1,5	0,0	0,0	0,0	0,9

	Věková skupina					Celkem
	15–24	25–34	35–44	45–54	55–64	
Halucinogenní houby						
GENACIS 2002	-	-	-	-	-	-
CS 2004	2,0	1,2	0,3	0,7	0,0	0,8
CS 2008	3,6	3,1	1,7	0,5	0,0	1,9

Příloha 12: Prevalence užití nelegálních drog v posledním měsíci v letech 2002, 2004 a 2008 podle věkových skupin, ženy (v %)

	Věková skupina					Celkem
	15–24	25–34	35–44	45–54	55–64	
Jakákoliv nelegální droga						
GENACIS 2002	-	-	-	-	-	-
CS 2004	9,7	3,4	1,4	0,7	0,0	2,8
CS 2008	15,0	5,8	4,0	1,3	0,6	5,2
Konopná droga						
GENACIS 2002	-	-	-	-	-	-
CS 2004	8,7	3,1	1,1	0,7	0,0	2,6
CS 2008	13,3	5,3	3,5	1,0	0,6	4,6
Extáze						
GENACIS 2002	-	-	-	-	-	-
CS 2004	2,4	1,0	0,6	0,0	0,0	0,7
CS 2008	2,4	1,5	0,2	0,3	0,0	0,9
Pervitin a jiné amfetaminy						
GENACIS 2002	-	-	-	-	-	-
CS 2004	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1
CS 2008	0,6	1,0	1,0	0,0	0,0	0,5
Kokain						
GENACIS 2002	-	-	-	-	-	-
CS 2004	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
CS 2008	0,4	0,2	0,0	0,0	0,0	0,1
Heroin						
GENACIS 2002	-	-	-	-	-	-
CS 2004	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
CS 2008	0,0	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0
LSD						
GENACIS 2002	-	-	-	-	-	-
CS 2004	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
CS 2008	1,6	0,8	0,5	0,0	0,0	0,6

	Věková skupina					Celkem
	15–24	25–34	35–44	45–54	55–64	
Halucinogenní houby						
GENACIS 2002	-	-	-	-	-	-
CS 2004	0,3	0,2	0,0	0,0	0,0	0,1
CS 2008	1,0	0,6	0,6	0,0	0,0	0,4

SÉZNAMY

Seznam tabulek

Tabulka 1: Účast respondentů v šetření a nonresponse podle pohlaví a věkových skupin	21
Tabulka 2: Struktura výběrového souboru podle pohlaví a věku ve srovnání se základním souborem populace ČR (ČSÚ, 2009a)	23
Tabulka 3: Struktura výběrového souboru podle pohlaví a věku po převážení dat	23
Tabulka 4: Struktura výběrového souboru podle rodinného stavu ve srovnání se základním souborem populace ČR (ČSÚ, 2009b)	24
Tabulka 5: Struktura výběrového souboru podle nejvyššího dosaženého vzdělání ve srovnání se základním souborem populace ČR (ČSÚ, 2009c)	25
Tabulka 6: Struktura výběrového souboru podle ekonomické aktivity ve srovnání se základním souborem populace ČR (ČSÚ, 2009c)	26
Tabulka 7: Charakteristika zaměstnání respondentů výběrového souboru	26
Tabulka 8: Čistý měsíční příjem respondentů výběrového souboru	27
Tabulka 9: Struktura výběrového souboru podle regionů ve srovnání se základním souborem populace ČR (ČSÚ, 2009a)	28
Tabulka 10: Prevalence užití legálních návykových a psychoaktivních látek v populaci 15–64 let (v %)	31
Tabulka 11: Celoživotní prevalence užití tabáku podle pohlaví a věku (v %)	32
Tabulka 12: Užití tabáku v posledních 30 dnech podle pohlaví a věku (v %)	33
Tabulka 13: Prevalence užití alkoholu v průběhu posledních 12 měsíců podle pohlaví a věku (v %)	34
Tabulka 14: Frekvence pití alkoholu v průběhu posledních 12 měsíců podle věku a pohlaví (v %)	35
Tabulka 15: Frekvence pití 6 a více sklenic alkoholu při jedné příležitosti v průběhu posledních 12 měsíců podle pohlaví a věku (v %)	36
Tabulka 16: Frekvence pití 6 a více sklenic alkoholu při jedné příležitosti v průběhu posledních 12 měsíců podle vzdělání (v %)	38
Tabulka 17: Prevalence pití alkoholu v posledních 30 dnech podle pohlaví a věku (v %)	38
Tabulka 18: Frekvence pití alkoholu v posledních 30 dnech podle pohlaví a věku (v %)	39
Tabulka 19: Prevalence užití sedativ nebo tišících prostředků v průběhu posledních 12 měsíců podle pohlaví a věku (v %)	40
Tabulka 20: Prevalence užití sedativ nebo tišících prostředků v posledních 30 dnech (v %)	41
Tabulka 21: Frekvence užití sedativ nebo tišících léků podle věku (v %)	41
Tabulka 22: Způsob obstarání sedativ nebo tišících léků podle věku (v %)	42
Tabulka 23: Prevalence užití jakékoliv nelegální drogy, jiné drogy než konopí a konopné drogy v obecné populaci a u mladých dospělých podle pohlaví (v %)	46
Tabulka 24: Prevalence užití vybraných nelegálních drog v obecné populaci a u mladých dospělých podle pohlaví (v %)	47
Tabulka 25: Prevalence užití jakékoliv nelegální drogy, jiné drogy než konopí a konopné drogy podle věku a pohlaví (v %)	49
Tabulka 26: Prevalence užití jakékoliv nelegální drogy, jiné drogy než konopí a konopné drogy podle věku – podrobnější věkové kategorie (v %)	50
Tabulka 27: Prevalence užití legálních a nelegálních drog podle zaměstnání respondentů (v %)	53
Tabulka 28: Užívání nelegálních drog podle rodinného stavu respondentů (v %)	53

Tabulka 29: Prevalence užívání nelegálních drog podle kraje (v %)	55
Tabulka 30: Věk prvního užití drogy (mezi respondenty, kteří ji někdy vyzkoušeli) v obecné populaci a mezi mladými dospělými	56
Tabulka 31: Podíl respondentů, kteří drogu vyzkoušeli do 15, 18 a 21 let (v %)	56
Tabulka 32: Užití podle jednotlivých nelegálních drog (v %)	57
Tabulka 33: Frekvence užití nelegální drogy podle pohlaví (v %)	58
Tabulka 34: Frekvence užití jakékoliv nelegální drogy podle věkových skupin (v %)	59
Tabulka 35: Frekvence užití konopné drogy podle věkových skupin (v %)	60
Tabulka 36: Frekvence užití jiné než konopné drogy v posledním roce podle věkových skupin (v %)	61
Tabulka 38: Injekční užití drogy u osob, které někdy v životě užily pervitin nebo heroin (v %)	62
Tabulka 37: Frekvence užití nelegální drogy v obecné populaci podle vzdělání, bez aktuálních studentů (N = 4039) (v %)	62
Tabulka 39: Odhad počtu obyvatel ČR ve věku 15–64 let, kteří danou drogu užívají s frekvencí alespoň jednou týdně	63
Tabulka 40: Odhad počtu obyvatel ČR ve věku 15–64 let, kteří danou drogu užili v posledním měsíci	63
Tabulka 41: Korelace mezi užitím různých nelegálních drog v posledním roce	64
Tabulka 42: Výskyt problémových jevů v souvislosti s užíváním marihuany u osob, které užily konopnou drogu v posledním roce, podle pohlaví (v %)	66
Tabulka 43: Míra rizika užívání marihuany u osob, které užily konopnou drogu v posledním roce, podle pohlaví a věku (v %)	67
Tabulka 44: Způsob získání konopné drogy, která byla užita naposledy, mezi respondenty, kteří užili konopnou drogu v posledním roce (v %)	68
Tabulka 45: Zdroj konopné drogy, která byla užita naposledy, mezi respondenty, kteří užili konopnou drogu v posledním roce (v %)	68
Tabulka 46: Druh konopné drogy, která byla užita naposledy, mezi respondenty, kteří užili konopnou drogu v posledním roce (v %)	69
Tabulka 47: Původ konopné drogy, která byla užita naposledy, mezi respondenty, kteří užili konopnou drogu v posledním roce (v %)	70
Tabulka 48: Způsob naložení s konopnou drohou, která byla získána naposledy, mezi respondenty, kteří užili konopnou drogu v posledním roce (v %)	71
Tabulka 49: Způsob předání konopné drogy, která byla získána naposledy, mezi respondenty, kteří užili konopnou drogu v posledním roce (v %)	71
Tabulka 50: Stanovisko k užívání návykových látek podle pohlaví (v %)	75
Tabulka 51: Postoje k užívání návykových látek v obecné populaci a v populaci mladých dospělých (v %)	76
Tabulka 52: Postoje k užívání návykových látek v obecné populaci a v podskupině těch, co v posledním roce užili nelegální drogu (v %)	77
Tabulka 53: Názory na rizika spojená s užíváním návykových látek podle pohlaví (v %)	78
Tabulka 54: Názory na rizika spojená s užíváním návykových látek v obecné populaci a v populaci mladých dospělých (v %)	79
Tabulka 55: Názory na rizika spojená s užíváním návykových látek podle toho, zda respondenti užili či neužili v posledním roce nelegální drogu (v %)	79
Tabulka 56: Podíl respondentů, kteří znají někoho, kdo užívá drogu (v %)	83
Tabulka 57: Nabídka drog během života zdarma či ke koupi (v %)	85
Tabulka 58: Nabídka drog během života a v posledních 12 měsících, z toho zdarma či ke koupi (v %)	85

Tabulka 59: Podíl nabídek drog podle místa a druhu drogy (v %)	86
Tabulka 60: Zdroj drogy, která byla užita naposledy, mezi respondenty, kteří užili drogu v posledním roce (v %)	88
Tabulka 61: Způsob získání drogy, která byla užita naposledy, mezi respondenty, kteří užili drogu v posledním roce (v %)	88
Tabulka 62: Prevalence užití nelegálních drog v obecné populaci (v %)	92
Tabulka 63: Prevalence užití nelegální drogy v populaci mladých dospělých (v %)	95
Tabulka 64: Srovnání celoživotní, roční a měsíční prevalence v CS 2008 s průměrem EU, obecná populace a populace mladých dospělých (v %)	110

Seznam grafů

Graf 1: Rozložení respondentů z hlediska frekvence užívání tabáku podle pohlaví a věku (v %)	33
Graf 2: Rozložení respondentů z hlediska frekvence užívání alkoholu podle pohlaví a věku (v %)	35
Graf 3: Porovnání frekvence pití 6 a více sklenic alkoholu při jedné příležitosti v průběhu posledních 12 měsíců podle pohlaví	37
Graf 4: Frekvence pití a rizikového pití alkoholu ve věkové kategorii 15–17 let a v obecné populaci (v %)	39
Graf 5: Frekvence užívání sedativ a tišících léků podle pohlaví a věku (v %)	42
Graf 6: Porovnání prevalence užití jakékoli nelegální drogy, jiné drogy než konopí a konopné drogy v obecné populaci a u mladých dospělých podle pohlaví (v %)	46
Graf 7: Prevalence užití nelegálních drog podle vzdělání v populaci 15–64 let bez aktuálních studentů (N = 4039) (v %)	51
Graf 8: Prevalence užití nelegálních drog podle příjmu v populaci 15–64 let bez aktuálních studentů (N = 4039) (v %)	52
Graf 9: Frekvence užití nelegálních drog (v %)	57
Graf 10: Frekvence užití nelegální drogy podle pohlaví (v %)	58
Graf 11: Frekvence užití jakékoli nelegální drogy podle věkových skupin (v %)	59
Graf 12: Frekvence užití konopné drogy podle věkových skupin (v %)	60
Graf 13: Struktura problémových jevů v souvislosti s užíváním marihuany u osob, které užily konopnou drogu v posledním roce (v %)	66
Graf 14: Místo získání konopné drogy, která byla užita naposledy, mezi respondenty, kteří užili konopnou drogu v posledním roce (v %)	69
Graf 15: Množství konopné drogy, která byla získána naposledy, mezi respondenty, kteří užili konopnou drogu v posledním roce (v %)	70
Graf 16: Cena 1 gramu konopné drogy, která byla užita naposledy, mezi respondenty, kteří užili konopnou drogu v posledním roce (v %)	71
Graf 17: Možnost získání dalších drog od uvedeného zdroje mezi respondenty, kteří užili konopnou drogu v posledním roce (v %)	72
Graf 18: Struktura přátel, kteří podle odhadu respondentů užívají některou sledovanou drogu (v %)	83
Graf 19: Obtížnost opatřit si drogu do 24 hodin (v %)	84
Graf 20: Struktura nabídek jednotlivých drog podle místa (v %)	86
Graf 21: Místo, kde byla získána naposledy užitá droga, mezi respondenty, kteří užili danou drogu v posledním roce (v %)	87
Graf 22: Prevalence užití nelegálních drog v obecné populaci v r. 2004 a 2008 (v %)	94
Graf 23: Prevalence užití nelegálních drog v populaci mladých dospělých v r. 2004 a 2008 (v %)	96
Graf 24: Prevalence užití konopných drog v Evropské unii v obecné populaci (v %)	98
Graf 25: Prevalence užití konopných drog v Evropské unii v populaci mladých dospělých (v %)	99
Graf 26: Prevalence užití extáze v Evropské unii v obecné populaci (v %)	100
Graf 27: Prevalence užití extáze v Evropské unii v populaci mladých dospělých (v %)	101
Graf 28: Prevalence užití amfetaminu/metamfetaminu v Evropské unii v obecné populaci (v %)	103
Graf 29: Prevalence užití amfetaminu/metamfetaminu v Evropské unii v populaci mladých dospělých (v %)	104

Graf 30: Prevalence užití kokainu v Evropské unii v obecné populaci (v %)	105
Graf 31: Prevalence užití kokainu v Evropské unii v populaci mladých dospělých (v %)	106
Graf 32: Prevalence užití LSD v Evropské unii v obecné populaci (v %)	107
Graf 33: Prevalence užití LSD v Evropské unii v populaci mladých dospělých (v %)	108

Seznam příloh

Příloha 1: Prevalence užití nelegálních drog podle věkových skupin, celkem (v %)	109
Příloha 2: Prevalence užití nelegálních drog podle věkových skupin, muži (v %)	110
Příloha 3: Prevalence užití nelegálních drog podle věkových skupin, ženy (v %)	111
Příloha 4: Celoživotní prevalence užití nelegálních drog v letech 2002, 2004 a 2008 podle věkových skupin, celkem (v %)	112
Příloha 5: Celoživotní prevalence užití nelegálních drog v letech 2002, 2004 a 2008 podle věkových skupin, muži (v %)	114
Příloha 6: Celoživotní prevalence užití nelegálních drog v letech 2002, 2004 a 2008 podle věkových skupin, ženy (v %)	116
Příloha 7: Prevalence užití nelegálních drog v posledním roce v letech 2002, 2004 a 2008 podle věkových skupin, celkem (v %)	118
Příloha 8: Prevalence užití nelegálních drog v posledním roce v letech 2002, 2004 a 2008 podle věkových skupin, muži (v %)	120
Příloha 9: Prevalence užití nelegálních drog v posledním roce v letech 2002, 2004 a 2008 podle věkových skupin, ženy (v %)	122
Příloha 10: Prevalence užití nelegálních drog v posledním měsíci v letech 2002, 2004 a 2008 podle věkových skupin, celkem (v %)	124
Příloha 11: Prevalence užití nelegálních drog v posledním měsíci v letech 2002, 2004 a 2008 podle věkových skupin, muži (v %)	126
Příloha 12: Prevalence užití nelegálních drog v posledním měsíci v letech 2002, 2004 a 2008 podle věkových skupin, ženy (v %)	128

Seznam použitých zkratek

CA	Centrum adiktologie 1. Lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Praze
CAST	screeningový dotazník intenzivního užívání konopných látek (Cannabis Abuse Screening Test)
CS 2008	Celopopulační studie užívání návykových látek a postojů k němu v České republice v roce 2008
CS 2004	Výběrové šetření o zdravotním stavu a životním stylu obyvatel České republiky zaměřené na zneužívání drog
ČSÚ	Český statistický úřad
EMCDDA	Evropské monitorovací centrum pro drogy a drogovou závislost (European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction)
EMQ	Evropský modelový dotazník (European Model Questionnaire)
ESPAD	Evropská školní studie o alkoholu a jiných drogách (European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs)
GENACIS 2002	mezinárodní projekt o kontextu užívání alkoholu (Gender, Alcohol and Culture: an International Study)
HBSC	studie zaměřená na zdraví a životní styl školáků (Health Behaviour in School-Aged Children)
LIC	Lékařské informační centrum
NMS	Národní monitorovací středisko pro drogy a drogové závislosti
OSVČ	osoby samostatně výdělečně činné
ÚZIS ČR	Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR

Zkratky krajů

PHA	Hlavní město Praha
STČ	Středočeský kraj
JHČ	Jihočeský kraj
PLZ	Plzeňský kraj
KRL	Karlovarský kraj
UST	Ústecký kraj
LIB	Liberecký kraj
HKA	Královéhradecký kraj
PAR	Pardubický kraj
VYS	kraj Vysočina
JHM	Jihomoravský kraj
OLC	Olomoucký kraj
ZLK	Zlínský kraj
MSK	Moravskoslezský kraj

Seznam použitých zdrojů

- Agentura INRES-SONES (2008a) Celopopulační studie užívání psychotropních látek a postoje k němu v České republice v roce 2008. Zpráva o průběhu výzkumu. (Nepublikováno)
- Agentura INRES-SONES (2008b) Celopopulační studie užívání návykových látek CS 2008. Zpráva z předvýzkumu. (Nepublikováno)
- Beck, F. and Legleye, S. (2008) Measuring cannabis-related problems and dependence at the population level. In: EMCDDA (ed.) A cannabis reader: global issues and local experiences, vol. II, Luxembourg: EMCDDA].
- Csémy, L., Sovinová, H. (2011) Kouření cigaret, pití alkoholických nápojů a užívání marihuany mezi českými dětmi školního věku (HBSC). Předběžné výsledky studie HBSC 2010. (Nepublikováno)
- Csémy (2007) Zkušenosti mládeže s užitím nelegálních drog - výsledky studie HBSC v ČR v roce 2006. Nepublikované výsledky studie.
- Csémy, L., Chomynová, P., Sadilek, P. (2009) Evropská školní studie o alkoholu a jiných drogách (ESPAD). Výsledky průzkumu v České republice v roce 2007. Praha: Úřad vlády České republiky.
- Csémy, L., Krch, F. D., Provazníková, H., Rážová, J., Sovinová, H. (2005) Životní styl a zdraví českých školáků. Praha: Psychiatrické centrum Praha.
- Csémy, L., Lejková, P., Sadilek, P., Sovinová, H. (2006) Evropská školní studie o alkoholu a jiných drogách (ESPAD). Výsledky průzkumu v České republice v roce 2003. Praha: Úřad vlády České republiky.
- Český statistický úřad (2009a) Demografická ročenka ČR 2008. Počet obyvatel ČR podle pohlaví a jednotek věku k 1.7.2008. (<http://www.czso.cz/csu/2009edicniplan.nsf/p/4019-09>)
- Český statistický úřad (2009b) Demografická ročenka ČR 2008. Věkové složení obyvatelstva ČR podle rodinného stavu k 31.12.2008. (<http://www.czso.cz/csu/2009edicniplan.nsf/p/4019-09>)
- Český statistický úřad (2009c) Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků výběrového šetření pracovních sil - roční průměry 2008. (<http://notes2.czso.cz/csu/2009edicniplan.nsf/p/3115-09>)
- EMCDDA (2008) Statistical Bulletin, EMCDDA. Dostupné z: <http://www.emcdda.europa.eu/stats08/gps>.
- Evropské monitorovací centrum pro drogy a drogovou závislost (2008) Stav drogové problematiky v Evropě, výroční zpráva za rok 2008. Lisabon, Portugalsko: EMCDDA.
- Hibell, B., Guttormsson, U., Ahlstrom, S., Balakireva, O., Bjarnasson, T., Kokkevi, A., Kraus, L. (2009) The 2007 ESPAD Report: Substance Use Among Students in 35 European Countries. Stockholm: CAN.
- Hibell, B., Andersson, B., Bjarnasson, T., Ahlstrom, S., Balakireva, O., Kokkevi, A., Morgan, M. (2004) The ESPAD Report 2003. Stockholm: CAN.
- Linek, L. (2010) Vliv kvality datových souborů, znění otázek a kontextu dotazování na relativní četnosti odpovědí ve dvou dotazníkových šetřeních ohledně užívání drog. (Srovnání Celopopulačního průzkumu užívání psychotropních látek a postojů k nim v ČR v roce 2008 a Evropského výběrového šetření o zdravotním stavu v ČR). Zpráva pro NMS, nepublikováno.
- Mrváčík, V., Pešek, R., Horáková, M., Nečas, V., Chomynová, P., Šťastná, L., Grolmusová, L., Kiššová, L., Fidesová, H., Nechanská, B., Vopravil, J., Preslová, I., Doležalová, P., Koňák, T. (2011) Výroční zpráva o stavu ve vězech drog v České republice v roce 2010. Praha: Úřad vlády České republiky.
- Mrváčík, V., Pešek, R., Horáková, M., Nečas, V., Škařupová, K., Šťastná, L., Škrdlantová, E., Kiššová, L., Běláčková, V., Fidesová, H., Nechanská, B., Vopravil, J., Kalina, K., Gabrhelík, R., Zábranský, T. (2010) Výroční zpráva o stavu ve vězech drog v České republice v roce 2009. Praha: Úřad vlády České republiky.
- Mrváčík, V., Pešek, R., Škařupová, K., Orlíková, B., Škrdlantová, E., Šťastná, L., Kiššová, L., Běláčková, V., Gajdošková, H., Vopravil, J. (2009) Výroční zpráva o stavu ve vězech drog v České republice v roce 2008. Praha: Úřad vlády České republiky.
- Národní monitorovací středisko pro drogy a drogové závislosti a Agentura INRES-SONES (2010) Výzkum názorů a postojů občanů k problematice zdravotnictví a zdravého způsobu života v roce 2010. (Nepublikováno)

Národní monitorovací středisko pro drogy a drogové závislosti a Agentura INRES-SONES (2009) Výzkum názorů a postoju občanů k problematice zdravotnictví a zdravého způsobu života v roce 2009. (Nepublikováno)

Psychiatrické centrum Praha (2002) GENACIS (Gender, Alcohol and Culture: an International Study).
(Nepublikované výsledky průzkumu realizovaného v roce 2002.)

Ústav zdravotnických informací a statistiky (2006) Výběrové šetření o zdravotním stavu a životním stylu obyvatel České republiky zaměřené na zneužívání drog. Praha: ÚZIS ČR.

Zeman, P., Trávníčková, I., Štefunková, M. (2011) Vybrané aspekty drogové problematiky z pohledu občanů. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci.

POUŽITÝ DOTAZNÍK

Celopopulační průzkum užívání psychotropních látek a postojů k němu v České republice v roce 2008

Informace pro občanky a občany účastnící se výzkumu

V Praze, 6. října 2008

Vážená paní, vážený pane,

Celopopulační průzkum užívání psychotropních látek a postojů k němu je rozsáhlý výzkumný projekt zaměřený na zjištění rozsahu vybraných zdravotně rizikových forem chování v české populaci. V této souvislosti se ve výzkumu objevují otázky týkající se kouření, konzumace alkoholu, užívání psychoaktivních léků, zkušenosti s užitím nelegálních drog, ale také otázky zaměřené na vnímání rizikovosti užívání návykových látek a vnímání dostupnosti nelegálních drog. Vedle těchto otázek se zjišťují také některé informace o Vaší osobě (např. věk a vzdělání, rodinný stav) – nikdy ale ne takové, na jejichž podkladě by bylo možné Vás kdykoliv v budoucnu identifikovat.

Na projektu spolupracuje Národní monitorovací středisko pro drogy a drogové závislosti při Úřadu vlády České republiky, Centrum adiktologie Psychiatrické kliniky 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Praze a Lékařské informační centrum.

Výzkum je anonymní a získané informace jsou důvěrné. Organizace výzkumu je uspořádána tak, aby tato naprostá anonymita byla zaručena. Vaše jméno a adresu vůbec nezaznamenáváme, Vám sdělené údaje se stanou součástí celého statistického souboru dat. Dotazník bude připojen k ostatním dotazníkům z Vašeho regionu a bude odesán k hromadnému centrálnímu zpracování v Praze. Dotazníkem Vás provede tazatel/tazatelka, který/á Vám bude klást jednotlivé otázky a zaznamenávat Vaše odpovědi do formuláře.

Vaše účast ve výzkumu je pochopitelně naprosto dobrovolná, velmi nám však záleží na Vaši spolupráci, protože jen při vysoké účasti oslovených občanů mohou být získané poznatky platné a průkazné. Pokud si nepřejete, nemusíte na kteroukoliv otázku odpovídat.

Rádi bychom ještě v této souvislosti zdůraznili, že tento výzkum je zcela nekomerční a není podporován žádnou firmou. Jeho výsledky budou použity výhradně pro účely sociologického výzkumu s cílem zlepšit plánování preventivních zdravotnických opatření předcházení škod, jež se vyskytují v souvislosti s alkoholem, tabákem a dalšími návykovými látkami.

Děkujeme Vám za pochopení a spolupráci.

Další informace týkající se výzkumu Vám v případě zájmu podá PhDr. Petr Sadílek, ředitel Lékařského informačního centra, na adresě:

Lékařské informační centrum, Lékařský dům, Sokolská 31, 120 21 Praha 2

Tel: 296 182 626, Fax: 296 181 804, e-mail: sadilek@help-lic.cz

Děkujeme Vám za Vaši účast. Prosím, můžete začít.

Instrukce pro tazatele: Dotazník je rozdělen do několika částí: užívání legálních drog, užívání nelegálních drog, dostupnost nelegálních drog, intenzivní užívání konopných drog a způsoby jejich obstarávání. Na závěr je několik otázek věnovaných sociodemografickým údajům (dosázené vzdělání, zaměstnání, pohlaví).

ČÁST I. EVROPSKÝ MODELOVÝ DOTAZNÍK PODLE EMCDDA (EMQ)

TABÁK

1. Kouřil/a jste někdy tabák ve formě cigaret, doutníků, dýmkы nebo vodní dýmkы?

- 1 ano, vyzkoušel/a jsem to
- 2 ano, příležitostně
- 3 ano, pravidelně, ale ne denně
- 4 ano, denně
- 5 ne → pokud ne, pokračujte otázkou č. 3

2. Kouřil/a jste tabák ve formě cigaret, doutníků, dýmkы nebo vodní dýmkы v průběhu posledních 30 dnů?

- 1 ano, příležitostně
- 2 ano, pravidelně, ale ne denně
- 3 ano, denně
- 4 ne

ALKOHOL

3. Pil/a jste v průběhu posledních 12 měsíců nějaký alkohol (pivo, víno, destilát, míchané nápoje)?

- 1 ano, jedenkrát
- 2 ano, vícekrát
- 3 ne → pokud ne, pokračujte otázkou č. 8

4. Jak často pijete alkohol?

- 1 4krát týdně nebo častěji
- 2 2-3krát týdně
- 3 2-4krát za měsíc
- 4 jednou za měsíc nebo méně často

5. Jak často vypijete šest nebo více sklenic alkoholického nápoje při jedné příležitosti? (1 sklenice je 0,5 l alkoholického piva, 2 dcl vína nebo 4 cl destilátu)

Pro tazatele: Patří sem i kombinace více druhů alkoholu v rozsahu 6 nebo více sklenic celkem.

- 1 každý den nebo téměř každý den
- 2 každý týden
- 3 každý měsíc
- 4 méně často než jednou za měsíc
- 5 nikdy

6. Pil/a jste v průběhu posledních 30 dní nějaký alkohol?

- 1 ano
 - 2 ne
- pokud ne, pokračujte otázkou č. 8

7. Jak často jste v průběhu posledních 30 dní pil/a alkohol?

- 1 každý den nebo téměř každý den (5-7krát týdně)
- 2 několikrát týdně (3-4krát týdně)
- 3 nejméně jednou týdně
- 4 méně často než jednou týdně

LÉKY

8. Užil/a jste během posledních 12 měsíců nějaká sedativa nebo prostředky tišící bolest?

Pro tazatele: Pokud nelze během interview určit, zda užívaný lék patří do některé z uvedených skupin, uveďte jeho název a vyplňte otázky 8-12 pro tento/tyto lék/y.

1 ano, jedenkrát

2 ano, vícekrát

3 ne → pokud ne, pokračujte otázkou č. 13

9. Jak často užíváte sedativa nebo tišící prostředky?

1 4krát týdně nebo častěji

2 2-3krát týdně

3 2-4krát za měsíc

4 jednou za měsíc nebo méně často

10. Užil/a jste během posledních 30 dní nějaká sedativa nebo tišící prostředky?

1 ano

2 ne → pokud ne, pokračujte otázkou č. 12

11. Jak často jste během posledních 30 dnů užíval/a sedativa nebo tišící prostředky?

1 každý den nebo téměř každý den (5-7krát týdně)

2 několikrát týdně (3-4krát týdně)

3 nejméně jednou týdně

4 méně často než jednou týdně

1 Zde uvádíme některé příklady léků, jež patří do uvedených skupin:

SEDATIVA: benzodiazepiny (Diazepam, Oxazepam, Apaurin, Neurol, Xanax, Rivotril, Lexaurin, Rohypnol, Nitrazepam, Dormicum, Halcinon, Defobin), barbituráty (Amytal, Nembutal, Seconal) a jiné (Quaalude, Doriden, Equanil, Placidyl, Valmid, Hypnogen, Stilnox, Melipramin, Anafranil, Amitriptylin, Prothiaden, Ludiomil, Deprex, Deprenom), jiná antidepressiva (Fluxonil, Seropram, Citalec, Zoloft, Lerivon, Wellbutrin, Efectin, Ixel)

PROSTŘEDKY TIŠÍCÍ BOLEST: zajímají nás jen opioidní analgetika (tedy typicky Tramadol, Tramadol, Tramabene, Mabron, Kodein, Korylan, Dafalgan, Morfin, Slovalgyn, Doltard, Vental, Oxycontin, Dolsin, Fortral, Temgesic). Mezi tišící prostředky, které nás zajímají, nepatří: Ibalgín, Ibuprofen, Paralen, Nurofen, Saridon, Aspirín, Anopyrin a další neopiátorová analgetika/antipyretika – tyto prostředky neuvedáme.

12. Když jste naposledy užil/a sedativa nebo tišící prostředky, jakým způsobem jste je získal/a?

- 1 získal/a jsem je na lékařský předpis
- 2 sehnal/a jsem je od známého
- 3 koupil/a jsem je bez předpisu v lékárně nebo drogerii
- 4 sehnal/a jsem je nějakým jiným způsobem

NELEGÁLNÍ DROGY

KONOPNÉ LÁTKY

13. Znáte osobně někoho, kdo užívá marihuanu nebo hašiš?

Pro tazatele: Nejedná se o léčebné užívání, které přichází v úvahu ve velmi specifických a výjimečných případech (např. roztroušená skleróza, nádorová onemocnění, proti nevolnosti při chemoterapii apod.). Pokud respondent uvádí, že užívá látky z „psychických důvodů“, „aby se uklidnil/a“, „aby potlačil/a úzkost“ apod., pak je to pro účely tohoto výzkumu považováno za užívání a označí se odpověď „ano“.

- 1 ano
- 2 ne

14. Užil/a jste někdy marihuanu nebo hašiš vy sám/sama?

- 1 ano
- 2 ne → pokud ne, pokračujte otázkou č. 19

15. V jakém věku jste poprvé vyzkoušel/a marihuanu nebo hašiš?

Pro tazatele: Vypište počet let.

.....

16. Užil/a jste marihuanu nebo hašiš v průběhu posledních 12 měsíců?

- 1 ano, jedenkrát
- 2 ano, vícekrát
- 3 ne → pokud ne, pokračujte otázkou č. 19

17. Užil/a jste marihuanu nebo hašiš v průběhu posledních 30 dnů?

1 ano

2 ne → pokud ne, pokračujte otázkou č. 19

18. Jak často jste v průběhu posledních 30 dní užíval/a marihuanu nebo hašiš?

1 každý den nebo téměř každý den (5-7krát týdně)

2 několikrát týdně (3-4krát týdně)

3 nejméně jednou týdně

4 méně často než jednou týdně

EXTÁZE

19. Znáte osobně někoho, kdo užívá extázi?

1 ano

2 ne

20. Vyzkoušel/a jste někdy extázi vy sám/sama?

1 ano

2 ne → pokud ne, pokračujte otázkou č. 25

21. V jakém věku jste poprvé vyzkoušel/a extázi?

Pro tazatele: Vypište počet let.

.....

22. Užil/a jste extázi v průběhu posledních 12 měsíců?

1 ano, jedenkrát

2 ano, vícekrát

3 ne → pokud ne, pokračujte otázkou č. 25

23. Užil/a jste extázi v průběhu posledních 30 dnů?

1 ano

2 ne → pokud ne, pokračujte otázkou č. 25

24. Jak často jste v průběhu posledních 30 dní užíval/a extázi?

- 1 každý den nebo téměř každý den (5–7krát týdně)
- 2 několikrát týdně (3–4krát týdně)
- 3 nejméně jednou týdně
- 4 méně často než jednou týdně

PERVITIN (NEBO AMFETAMINY)

Pro tazatele: ZDE nepočítat extázi („éčko“, „koule“)

25. Znáte osobně někoho, kdo užívá pervitin nebo amfetaminy?

- 1 ano
- 2 ne

26. Vyzkoušel/a jste někdy pervitin nebo amfetaminy vy sám/sama?

- 1 ano
- 2 ne → pokud ne, pokračujte otázkou č. 32

27. V jakém věku jste poprvé vyzkoušel/a pervitin nebo amfetaminy?

Pro tazatele: Vypište počet let.

.....

28. Užil/a jste pervitin nebo amfetaminy v průběhu posledních 12 měsíců?

- 1 ano, jedenkrát
- 2 ano, vícekrát
- 3 ne → pokud ne, pokračujte otázkou č. 31

29. Užil/a jste pervitin nebo amfetaminy v průběhu posledních 30 dnů?

- 1 ano
- 2 ne → pokud ne, pokračujte otázkou č. 31

30. Jak často jste v průběhu posledních 30 dní užíval/a pervitin nebo amfetaminy?

- 1 každý den nebo téměř každý den (5-7krát týdně)
- 2 několikrát týdně (3-4krát týdně)
- 3 nejméně jednou týdně
- 4 méně často než jednou týdně

31. Užil/a jste někdy pervitin nebo amfetaminy injekčně?

- 1 ne
- 2 ano, před více než 12 měsíci
- 3 ano, v průběhu posledních 12 měsíců, ale ne v průběhu posledních 30 dnů
- 4 ano, v průběhu posledních 30 dnů

KOKAIN

32. Znáte osobně někoho, kdo užívá kokain?

- 1 ano
- 2 ne

33. Vyzkoušel/a jste někdy kokain vy sám/sama?

- 1 ano
- 2 ne → pokud ne, pokračujte otázkou č. 38

34. V jakém věku jste poprvé vyzkoušel/a kokain?

Pro tazatele: Vypište počet let.

.....

35. Užil/a jste kokain v průběhu posledních 12 měsíců?

- 1 ano, jedenkrát
- 2 ano, vícekrát
- 3 ne → pokud ne, pokračujte otázkou č. 38

36. Užil/a jste kokain v průběhu posledních 30 dnů?

1 ano

2 ne → pokud ne, pokračujte otázkou č. 38

37. Jak často jste v průběhu posledních 30 dní užíval/a kokain?

1 každý den nebo téměř každý den (5-7krát týdně)

2 několikrát týdně (3-4krát týdně)

3 nejméně jednou týdně

4 méně často než jednou týdně

HEROIN

38. Znáte osobně někoho, kdo užívá heroin?

1 ano

2 ne

39. Vyzkoušel/a jste někdy heroin vy sám/sama?

1 ano

2 ne → pokud ne, pokračujte otázkou č. 45

40. V jakém věku jste poprvé vyzkoušel/a heroin?

Pro tazatele: Vypište počet let.

.....

41. Užil/a jste heroin v průběhu posledních 12 měsíců?

1 ano, jedenkrát

2 ano, vícekrát

3 ne → pokud ne, pokračujte otázkou č. 44

42. Užil/a jste heroin v průběhu posledních 30 dnů?

1 ano

2 ne → pokud ne, pokračujte otázkou č. 44

43. Jak často jste v průběhu posledních 30 dní užíval/a heroin?

- 1 každý den nebo téměř každý den (5-7krát týdně)
- 2 několikrát týdně (3-4krát týdně)
- 3 nejméně jednou týdně
- 4 méně často než jednou týdně

44. Užil/a jste někdy heroin injekčně?

- 1 ne
- 2 ano, před více než 12 měsíci
- 3 ano, v průběhu posledních 12 měsíců, ale ne v průběhu posledních 30 dnů
- 4 ano, v průběhu posledních 30 dnů

LSD

Pro tazatele: v jakékoliv formě: „krystal“, „trip“, „papír“

45. Znáte osobně někoho, kdo užívá LSD?

- 1 ano
- 2 ne

46. Vyzkoušel/a jste někdy LSD vy sám/sama?

- 1 ano
- 2 ne → pokud ne, pokračujte otázkou č. 51

47. V jakém věku jste poprvé vyzkoušel/a LSD?

Pro tazatele: Vypište počet let.

.....

48. Užil/a jste LSD v průběhu posledních 12 měsíců?

- 1 ano, jedenkrát
- 2 ano, vícekrát
- 3 ne → pokud ne, pokračujte otázkou č. 51

49. Užil/a jste LSD v průběhu posledních 30 dnů?

1 ano

2 ne → pokud ne, pokračujte otázkou č. 51

50. Jak často jste v průběhu posledních 30 dní užíval/a LSD?

1 každý den nebo téměř každý den (5–7krát týdně)

2 několikrát týdně (3–4krát týdně)

3 nejméně jednou týdně

4 méně často než jednou týdně

HALUCINOGENNÍ HOUBY (LYSOHLÁVKY)

51. Znáte osobně někoho, kdo užívá halucinogenní houby?

1 ano

2 ne

52. Vyzkoušel/a jste někdy halucinogenní houby vy sám/sama?

1 ano

2 ne → pokud ne, pokračujte otázkou č. 57

53. V jakém věku jste poprvé vyzkoušel/a halucinogenní houby?

Pro tazatele: Vypište počet let.

.....

54. Užil/a jste halucinogenní houby v průběhu posledních 12 měsíců?

1 ano, jedenkrát

2 ano, vícekrát

3 ne → pokud ne, pokračujte otázkou č. 57

55. Užil/a jste halucinogenní houby v průběhu posledních 30 dnů?

1 ano

2 ne → pokud ne, pokračujte otázkou č. 57

56. Jak často jste v průběhu posledních 30 dní užíval/a halucinogenní houby?

- 1 každý den nebo téměř každý den (5-7krát týdně)
- 2 několikrát týdně (3-4krát týdně)
- 3 nejméně jednou týdně
- 4 méně často než jednou týdně

VAŠE NÁZORY

Instrukce: Nyní se vás zeptám, jak byste obecně hodnotil/a následující chování lidí, starších 18 let:

57. Vyzkoušení extáze jednou nebo dvakrát za život

- 1 nic proti tomu nenamítám
- 2 neschvaluji
- 3 zásadně neschvaluji
- 4 nevím

58. Vyzkoušení heroinu jednou nebo dvakrát za život

- 1 nic proti tomu nenamítám
- 2 neschvaluji
- 3 zásadně neschvaluji
- 4 nevím

59. Kouření 10 nebo více cigaret denně

- 1 nic proti tomu nenamítám
- 2 neschvaluji
- 3 zásadně neschvaluji
- 4 nevím

60. Pití jednoho nebo dvou alkoholických nápojů několikrát týdně

- 1 nic proti tomu nenamítám
- 2 neschvaluji
- 3 zásadně neschvaluji
- 4 nevím

61. Příležitostné kouření marihuany nebo hašiše

- 1 nic proti tomu nemamítám
- 2 neschvaluji
- 3 zásadně neschvaluji
- 4 nevím

Instrukce: A teď se vás zeptám, nakolik podle vás ohrožuje člověk své zdraví (ať už fyzické, nebo psychické), pokud provozuje tyto aktivity:

62. Vykouří jeden nebo více balíčků cigaret denně

- 1 žádné riziko
- 2 malé riziko
- 3 středně velké riziko
- 4 velké riziko

63. Pije pět nebo více sklenic alkoholických nápojů každý víkend (1 sklenice je 0,5 l alkoholického piva, 2 dcl vína nebo 4 cl destilátu)

- 1 žádné riziko
- 2 malé riziko
- 3 středně velké riziko
- 4 velké riziko

64. Zkusí jednou nebo dvakrát za život marihuanu nebo hašiš

- 1 žádné riziko
- 2 malé riziko
- 3 středně velké riziko
- 4 velké riziko

65. Pravidelně kouří marihuanu nebo hašiš

Pro tazatele: Pravidelně znamená to, co si respondent pod tímto pojmem sám představuje, definice není pevně daná/kvantifikovaná.

- 1 žádné riziko
- 2 malé riziko
- 3 středně velké riziko
- 4 velké riziko

66. Zkusí jednou nebo dvakrát za život extázi

- 1 žádné riziko
- 2 malé riziko
- 3 středně velké riziko
- 4 velké riziko

67. Zkusí jednou nebo dvakrát za život pervitin

- 1 žádné riziko
- 2 malé riziko
- 3 středně velké riziko
- 4 velké riziko

68. Zkusí jednou nebo dvakrát za život kokain

- 1 žádné riziko
- 2 malé riziko
- 3 středně velké riziko
- 4 velké riziko

ČÁST II. MODUL DOSTUPNOSTI NELEGÁLNÍCH DRUG**KONOPNÉ LÁTKY**

69. Otázka pro tazatele: Uvedl respondent, že užil marihuanu nebo hašiš v posledních 12 měsících (odpověď 1 nebo 2 v otázce č. 16)?

- 1 ano → pokud ano, pokračujte otázkou č. 70
2 ne → pokud ne, pokračujte otázkou č. 73

70. Jak jste získal/a marihuanu nebo hašiš, kterou jste užil/a naposledy?

Pro tazatele: Možno označit jen jednu odpověď.

- 1 koupil/a
2 sdílel/a jsem s někým jiným
3 dostal/a jsem zadarmo
4 vypěstoval/a jsem ji sám/sama
5 jinak

71. Od koho jste získal/a marihuanu nebo hašiš, kterou jste užil/a naposledy?

Pro tazatele: Možno označit jen jednu odpověď. Pokud je dealer zároveň kamarád nebo pokud respondent marihuanu vypěstoval, uveďte do kolonky jiným způsobem.

- 1 od kamaráda
2 od příbuzného / partnera
3 od známého
4 od neznámé osoby
5 od dealera
6 na internetu
7 dodávkovou službou / poštou
8 jiným způsobem, uveďte jak: _____

72. Kde jste získal/a marihuanu nebo hašiš, kterou jste užil/a naposledy?

Pro tazatele: Možno označit jen jednu odpověď.

- 1 u sebe doma, na soukromé akci
- 2 u prodejce doma
- 3 na veřejném prostranství (např. vlakové nádraží, ulice, park)
- 4 na pracovišti, ve škole nebo na univerzitě
- 5 v baru nebo restauraci, klubu nebo na diskotéce, na koncertě nebo hudebním festivalu
- 6 jinde, uveďte kde: _____

73. Jak obtížné by podle vašeho názoru pro vás bylo sehnat si marihuanu nebo hašiš během 24 hodin, pokud byste o to stál/a?

- 1 nemožné
- 2 velmi obtížné
- 3 celkem obtížné
- 4 celkem snadné
- 5 velmi snadné

74. Kolikrát v životě vám byla nabídnuta marihuana nebo hašiš, zdarma nebo ke koupi?

Pro tazatele: Včetně sdílení (např. nabídka zapáleného jointa).

- 1 ani jednou → pokud ani jednou, pokračujte otázkou č. 80
- 2 1-2krát
- 3 3-5krát
- 4 6-9krát
- 5 10-19krát
- 6 20-39krát
- 7 40 a vícekrát

75. Kolikrát v posledních 12 měsících vám byla nabídnuta marihuana nebo hašiš zdarma nebo ke koupi?

Pro tazatele: Včetně sdílení (např. nabídka zapáleného jointa).

- 1 ani jednou → pokud ani jednou, pokračujte otázkou č. 80
- 2 1-2krát
- 3 3-5krát
- 4 6-9krát
- 5 10-19krát
- 6 20-39krát
- 7 40 a vícekrát

76. Kolikrát v posledních 12 měsících vám byla nabídnuta marihuana nebo hašiš pouze ke koupi?

- 1 ani jednou
- 2 1-2krát
- 3 3-5krát
- 4 6-9krát
- 5 10-19krát
- 6 20-39krát
- 7 40 a vícekrát

77. Kolikrát v posledních 12 měsících vám byla nabídnuta marihuana nebo hašiš pouze ke sdílení?

- 1 ani jednou
- 2 1-2krát
- 3 3-5krát
- 4 6-9krát
- 5 10-19krát
- 6 20-39krát
- 7 40 a vícekrát

78. V uplynulých 12 měsících, když vám byla naposledy nabídnuta marihuana nebo hašiš, kde to bylo?

Pro tazatele: Možno označit jen jednu odpověď. Nabídkou je myšleno i sdílení (např. nabídka zapáleného jointa).

- 1 u vás doma
- 2 doma u někoho jiného
- 3 na soukromé oslavě
- 4 na veřejném prostranství (např. vlakové nádraží, ulice, park)
- 5 na pracovišti
- 6 ve škole nebo na univerzitě
- 7 v baru nebo v restauraci
- 8 v klubu nebo na diskotéce
- 9 na koncertě nebo hudebním festivalu
- 10 jinde, uveďte kde: _____

79. Kde bylo vámi uvedené místo?

- 1 v zahraničí (mimo ČR)
- 2 v ČR

80. Podle vašeho odhadu, kolik z vašich přátel, se kterými se pravidelně nebo často stýkáte, užívá (ať už výjimečně, občas nebo často) marihuanu nebo hašiš?

- 1 nikdo
- 2 velmi málo mých přátel
- 3 asi polovina mých přátel
- 4 většina mých přátel
- 5 všichni

EXTÁZE

81. Otázka pro tazatele: Uvedl respondent, že užil extázi v posledních 12 měsících (odpověď 1 nebo 2 v otázce č. 22)?

- 1 ano → pokud ano, pokračujte otázkou č. 82
- 2 ne → pokud ne, pokračujte otázkou č. 85

82. Jak jste získal/a extázi, kterou jste užil/a naposledy?

Pro tazatele: Možno označit jen jednu odpověď.

- 1 koupil/a jsem extázi
- 2 dostal/a jsem extázi zadarmo nebo jsem sdílel/a s někým jiným
- 3 jinak

83. Od koho jste získal/a extázi, kterou jste užil/a naposledy?

Pro tazatele: Možno označit jen jednu odpověď. pokud je dealer zároveň kamarád, uveďte do kolonky jiným způsobem.

- 1 od kamaráda
- 2 od příbuzného / partnera
- 3 od známého
- 4 od neznámé osoby
- 5 od dealera
- 6 na internetu
- 7 dodávkovou službou / poštou
- 8 jiným způsobem, uveďte jak: _____

84. Kde jste získal/a extázi, kterou jste užil/a naposledy?

Pro tazatele: Možno označit jen jednu odpověď.

- 1 doma, na soukromé akci
- 2 na veřejném prostranství (např. vlakové nádraží, ulice, park)
- 3 na pracovišti, ve škole nebo na univerzitě
- 4 v baru nebo restauraci, klubu nebo na diskotéce, na koncertě nebo hudebním festivalu
- 5 jinde, uveďte kde: _____

85. Jak obtížné by podle vašeho názoru pro vás bylo sehnat si extázi během 24 hodin, pokud byste o to stál/a?

- 1 nemožné
- 2 velmi obtížné
- 3 celkem obtížné
- 4 celkem snadné
- 5 velmi snadné

86. Kolikrát v životě vám byla nabídnuta extáze, zdarma nebo ke koupi?

- 1 ani jednou → pokud ani jednou, pokračujte otázkou č. 91
- 2 1-2krát
- 3 3-5krát
- 4 6-9krát
- 5 10-19krát
- 6 20-39krát
- 7 40 a vícekrát

87. Kolikrát v posledních 12 měsících vám byla nabídnuta extáze, zdarma nebo ke koupi?

- 1 ani jednou → pokud ani jednou, pokračujte otázkou č. 91
- 2 1-2krát
- 3 3-5krát
- 4 6-9krát
- 5 10-19krát
- 6 20-39krát
- 7 40 a vícekrát

88. Kolikrát v posledních 12 měsících vám byla nabídnuta extáze pouze ke koupi?

- 1 ani jednou
- 2 1-2krát
- 3 3-5krát
- 4 6-9krát
- 5 10-19krát
- 6 20-39krát
- 7 40 a vícekrát

89. V posledních 12 měsících, když vám byla nabídnuta extáze naposledy, kde to bylo?
Pro tazatele: Možno označit jen jednu odpověď.

- 1 u vás doma
- 2 doma u někoho jiného
- 3 na soukromé oslavě
- 4 na veřejném prostranství (např. vlakové nádraží, ulice, park)
- 5 na pracovišti
- 6 ve škole nebo na univerzitě
- 7 v baru nebo v restauraci
- 8 v klubu nebo na diskotéce
- 9 na koncertě nebo hudebním festivalu
- 10 jinde, uveďte kde: _____

90. Kde bylo vámi uvedené místo?

- 1 v zahraničí (mimo ČR)
- 2 v ČR

91. Podle vašeho odhadu, kolik z vašich přátel/známých, se kterými se pravidelně nebo často stýkáte, užívá extázi?

- 1 nikdo
- 2 velmi málo mých přátel
- 3 asi polovina mých přátel
- 4 většina mých přátel
- 5 všichni

PERVITIN (NEBO AMFETAMINY)

92. Otázka pro tazatele: Uvedl respondent, že užil pervitin nebo amfetaminy v posledních 12 měsících (odpověď 1 nebo 2 v otázce č. 28)?

- 1 ano → pokud ano, pokračujte otázkou č. 93
- 2 ne → pokud ne, pokračujte otázkou č. 96

93. Jak jste získal/a pervitin nebo amfetamin, který jste užil/a naposledy?

Pro tazatele: Možno označit jen jednu odpověď.

- 1 koupil/a jsem pervitin (nebo amfetaminy)
- 2 dostal/a jsem pervitin (nebo amfetaminy) zadarmo nebo jsem sdílel/a s někým jiným
- 3 vyrobil/a jsem pervitin sám/sama
- 4 jinak

94. Od koho jste získal/a pervitin nebo amfetamin, který jste užil/a naposledy?

Pro tazatele: Možno označit jen jednu odpověď. Pokud je dealer zároveň kamarád, uveďte do kolonky jiným způsobem.

- 1 od kamaráda
- 2 od příbuzného / partnera
- 3 od známého
- 4 od neznámé osoby
- 5 od dealera
- 6 na internetu
- 7 dodávkovou službou / poštou
- 8 jiným způsobem, uveďte jak: _____

95. Kde jste získal/a pervitin nebo amfetamin, který jste užil/a naposledy?

Pro tazatele: Možno označit jen jednu odpověď.

- 1 doma, na soukromé akci
- 2 na veřejném prostranství (např. vlakové nádraží, ulice, park)
- 3 na pracovišti, ve škole nebo na univerzitě
- 4 v baru nebo restauraci, klubu nebo na diskotéce, na koncertě nebo hudebním festivalu
- 5 jinde, uveďte kde: _____

96. Jak obtížné by podle vašeho názoru pro vás bylo sehnat si pervitin nebo amfetaminy během 24 hodin, pokud byste o to stál/a?

- 1 nemožné
- 2 velmi obtížné
- 3 celkem obtížné
- 4 celkem snadné
- 5 velmi snadné

97. Kolikrát v životě vám byl nabídnut pervitin nebo amfetaminy, zdarma nebo ke koupi?

- 1 ani jednou → pokud ani jednou, pokračujte otázkou č. 102
- 2 1-2krát
- 3 3-5krát
- 4 6-9krát
- 5 10-19krát
- 6 20-39krát
- 7 40 a vícekrát

98. Kolikrát v posledních 12 měsících vám byl nabídnut pervitin nebo amfetaminy, zdarma nebo ke koupi?

- 1 ani jednou → pokud ani jednou, pokračujte otázkou č. 102
- 2 1-2krát
- 3 3-5krát
- 4 6-9krát
- 5 10-19krát
- 6 20-39krát
- 7 40 a vícekrát

Použitý dotazník

99. Kolikrát v posledních 12 měsících vám byl nabídnut pervitin nebo amfetaminy pouze ke koupi?

- 1 ani jednou
- 2 1-2krát
- 3 3-5krát
- 4 6-9krát
- 5 10-19krát
- 6 20-39krát
- 7 40 a vícekrát

100. V posledních 12 měsících, když vám byl nabídnut pervitin nebo amfetaminy naposledy, kde to bylo?

Pro tazatele: Možno označit jen jednu odpověď.

- 1 u vás doma
- 2 doma u někoho jiného
- 3 na soukromé oslavě
- 4 na veřejném prostranství (např. vlakové nádraží, ulice, park)
- 5 na pracovišti
- 6 ve škole nebo na univerzitě
- 7 v baru nebo v restauraci
- 8 v klubu nebo na diskotéce
- 9 na koncertě nebo hudebním festivalu
- 10 jinde, uveďte kde: _____

101. Kde bylo vámi uvedené místo?

- 1 v zahraničí (mimo ČR)
- 2 v ČR

102. Podle vašeho odhadu, kolik z vašich přátel/známých, se kterými se pravidelně nebo často stýkáte, užívá pervitin nebo amfetaminy?

- 1 nikdo
- 2 velmi málo mých přátel
- 3 asi polovina mých přátel
- 4 většina mých přátel
- 5 všichni

KOKAIN

103. *Otázka pro tazatele: Uvedl respondent, že užil kokain v posledních 12 měsících (odpověď 1 nebo 2 v otázce č. 35)?*

- 1 ano → pokud ano, pokračujte otázkou č. 104
- 2 ne → pokud ne, pokračujte otázkou č. 107

104. Jak jste získal/a kokain, který jste užil/a naposledy?

Pro tazatele: Možno označit jen jednu odpověď.

- 1 koupil/a jsem kokain
- 2 dostal/a jsem kokain zadarmo nebo jsem sdílel/a s někým jiným
- 3 jinak

105. Od koho jste získal/a kokain, který jste užil/a naposledy?

Pro tazatele: Možno označit jen jednu odpověď. Pokud je dealer zároveň kamarád, uveďte do kolonky jiným způsobem.

- 1 od kamaráda
- 2 od příbuzného / partnera
- 3 od známého
- 4 od neznámé osoby
- 5 od dealera
- 6 na internetu
- 7 dodávkovou službou / poštou
- 8 jiným způsobem, uveďte jak: _____

106. Kde jste získal/a kokain, který jste užil/a naposledy?

Pro tazatele: Možno označit jen jednu odpověď.

- 1 doma, na soukromé akci
- 2 na veřejném prostranství (např. vlakové nádraží, ulice, park)
- 3 na pracovišti, ve škole nebo na univerzitě
- 4 v baru nebo restauraci, klubu nebo na diskotéce, na koncertě nebo hudebním festivalu
- 5 jinde, uveďte kde: _____

107. Jak obtížné by podle vašeho názoru pro vás bylo sehnat si kokain během 24 hodin, pokud byste o to stál/a?

- 1 nemožné
- 2 velmi obtížné
- 3 celkem obtížné
- 4 celkem snadné
- 5 velmi snadné

108. Kolikrát v životě vám byl nabídnut kokain, zdarma nebo ke koupi?

- 1 ani jednou → pokud ani jednou, pokračujte otázkou č. 113
- 2 1-2krát
- 3 3-5krát
- 4 6-9krát
- 5 10-19krát
- 6 20-39krát
- 7 40 a vícekrát

109. Kolikrát v posledních 12 měsících vám byl nabídnut kokain, zdarma nebo ke koupi?

- 1 ani jednou → pokud ani jednou, pokračujte otázkou č. 113
- 2 1-2krát
- 3 3-5krát
- 4 6-9krát
- 5 10-19krát
- 6 20-39krát
- 7 40 a vícekrát

110. Kolikrát v posledních 12 měsících vám byl nabídnut kokain pouze ke koupi?

- 1 ani jednou
- 2 1-2krát
- 3 3-5krát
- 4 6-9krát
- 5 10-19krát
- 6 20-39krát
- 7 40 a vícekrát

111. V posledních 12 měsících, když vám byl nabídnut kokain naposledy, kde to bylo?
Pro tazatele: Možno označit jen jednu odpověď.

- 1 u vás doma
- 2 doma u někoho jiného
- 3 na soukromé oslavě
- 4 na veřejném prostranství (např. vlakové nádraží, ulice, park)
- 5 na pracovišti
- 6 ve škole nebo na univerzitě
- 7 v baru nebo v restauraci
- 8 v klubu nebo na diskotéce
- 9 na koncertě nebo hudebním festivalu
- 10 jinde, uvedte kde: _____

112. Kde bylo vámi uvedené místo?

- 1 v zahraničí (mimo ČR)
- 2 v ČR

113. Podle vašeho odhadu, kolik z vašich přátel/známých, se kterými se pravidelně nebo často stýkáte, užívá kokain?

- 1 nikdo
- 2 velmi málo mých přátel
- 3 asi polovina mých přátel
- 4 většina mých přátel
- 5 všichni

HEROIN

114. Otázka pro tazatele: Uvedl respondent, že užil heroin v posledních 12 měsících (odpověď 1 nebo 2 v otázce č. 41)?

- 1 ano → pokud ano, pokračujte otázkou č. 115
2 ne → pokud ne, pokračujte otázkou č. 118

115. Jak jste získal/a heroin, který jste užil/a naposledy?

Pro tazatele: Možno označit jen jednu odpověď.

- 1 koupil/a jsem heroin
2 dostal/a jsem heroin zadarmo nebo jsem sdílel/a s někým jiným
3 jinak

116. Od koho jste získal/a heroin, který jste užil/a naposledy?

Pro tazatele: Možno označit jen jednu odpověď. Pokud je dealer zároveň kamarád, uveďte do kolonky jiným způsobem.

- 1 od kamaráda
2 od příbuzného / partnera
3 od známého
4 od neznámé osoby
5 od dealera
6 na internetu
7 dodávkovou službou / poštou
8 jiným způsobem, uveďte jak: _____

117. Kde jste získal/a heroin, který jste užil/a naposledy?

Pro tazatele: Možno označit jen jednu odpověď.

- 1 doma, na soukromé akci
2 na veřejném prostranství (např. vlakové nádraží, ulice, park)
3 na pracovišti, ve škole nebo na univerzitě
4 v baru nebo restauraci, klubu nebo na diskotéce, na koncertě nebo hudebním festivalu
5 jinde, uveďte kde: _____

118. Jak obtížné by podle vašeho názoru pro vás bylo sehnat si heroin během 24 hodin, pokud byste o to stál/a?

- 1 nemožné
- 2 velmi obtížné
- 3 celkem obtížné
- 4 celkem snadné
- 5 velmi snadné

119. Kolikrát v životě vám byl nabídnut heroin, zdarma nebo ke koupi?

- 1 ani jednou → pokud ani jednou, pokračujte otázkou č. 124
- 2 1-2krát
- 3 3-5krát
- 4 6-9krát
- 5 10-19krát
- 6 20-39krát
- 7 40 a vícekrát

120. Kolikrát v posledních 12 měsících vám byl nabídnut heroin, zdarma nebo ke koupi?

- 1 ani jednou → pokud ani jednou, pokračujte otázkou č. 124
- 2 1-2krát
- 3 3-5krát
- 4 6-9krát
- 5 10-19krát
- 6 20-39krát
- 7 40 a vícekrát

121. Kolikrát v posledních 12 měsících vám byl nabídnut heroin pouze ke koupi?

- 1 ani jednou
- 2 1-2krát
- 3 3-5krát
- 4 6-9krát
- 5 10-19krát
- 6 20-39krát
- 7 40 a vícekrát

122. V posledních 12 měsících, když vám byl nabídnut heroin naposledy, kde to bylo?

Pro tazatele: Možno označit jen jednu odpověď.

- 1 u vás doma
- 2 doma u někoho jiného
- 3 na soukromé oslavě
- 4 na veřejném prostranství (např. vlakové nádraží, ulice, park)
- 5 na pracovišti
- 6 ve škole nebo na univerzitě
- 7 v baru nebo v restauraci
- 8 v klubu nebo na diskotéce
- 9 na koncertě nebo hudebním festivalu
- 10 jinde, uvedte kde: _____

123. Kde bylo vámi uvedené místo?

- 1 v zahraničí (mimo ČR)
- 2 v ČR

124. Podle vašeho odhadu, kolik z vašich přátel/známých, se kterými se pravidelně nebo často stýkáte, užívá heroin?

- 1 nikdo
- 2 velmi málo mých přátel
- 3 asi polovina mých přátel
- 4 většina mých přátel
- 5 všichni

LSD

125. *Otázka pro tazatele: Uvedl respondent, že užil LSD v posledních 12 měsících (odpověď 1 nebo 2 v otázce č. 48)?*

- 1 ano → pokud ano, pokračujte otázkou č. 126
2 ne → pokud ne, pokračujte otázkou č. 129

126. Jak jste získal/a LSD, které jste užil/a naposledy?

Pro tazatele: Možno označit jen jednu odpověď.

- 1 koupil/a jsem LSD
2 dostal/a jsem LSD zadarmo nebo jsem sdílel/a s někým jiným
3 jinak

127. Od koho jste získal/a LSD, které jste užil/a naposledy?

Pro tazatele: Možno označit jen jednu odpověď. Pokud je dealer zároveň kamarád, uveďte do kolonky jiným způsobem.

- 1 od kamaráda
2 od příbuzného, partnera
3 od známého
4 od neznámé osoby
5 od dealera
6 na internetu
7 dodávkovou službou / poštou
8 jiným způsobem, uveďte jak: _____

128. Kde jste získal/a LSD, jež jste užil/a naposledy?

Pro tazatele: Možno označit jen jednu odpověď.

- 1 doma, na soukromé akci
2 na veřejném prostranství (např. vlakové nádraží, ulice, park)
3 na pracovišti, ve škole nebo na univerzitě
4 v baru nebo restauraci, klubu nebo na diskotéce, na koncertě
nebo hudebním festivalu
5 jinde, uveďte kde: _____

129. Jak obtížné by podle vašeho názoru pro vás bylo sehnat si LSD během 24 hodin, pokud byste o to stál/a?

- 1 nemožné
- 2 velmi obtížné
- 3 celkem obtížné
- 4 celkem snadné
- 5 velmi snadné

130. Kolikrát v životě vám bylo nabídnuto LSD, zdarma nebo ke koupi?

- 1 ani jednou → pokud ani jednou, pokračujte otázkou č. 135
- 2 1-2krát
- 3 3-5krát
- 4 6-9krát
- 5 10-19krát
- 6 20-39krát
- 7 40 a vícekrát

131. Kolikrát v posledních 12 měsících vám bylo nabídnuto LSD, zdarma nebo ke koupi?

- 1 ani jednou → pokud ani jednou, pokračujte otázkou č. 135
- 2 1-2krát
- 3 3-5krát
- 4 6-9krát
- 5 10-19krát
- 6 20-39krát
- 7 40 a vícekrát

132. Kolikrát v posledních 12 měsících vám bylo nabídnuto LSD pouze ke koupi?

- 1 ani jednou
- 2 1-2krát
- 3 3-5krát
- 4 6-9krát
- 5 10-19krát
- 6 20-39krát
- 7 40 a vícekrát

133. V posledních 12 měsících, když vám bylo nabídnuto LSD naposledy, kde to bylo?

Pro tazatele: Možno označit jen jednu odpověď.

- 1 u vás doma
- 2 doma u někoho jiného
- 3 na soukromé oslavě
- 4 na veřejném prostranství (např. vlakové nádraží, ulice, park)
- 5 na pracovišti
- 6 ve škole nebo na univerzitě
- 7 v baru nebo v restauraci
- 8 v klubu nebo na diskotéce
- 9 na koncertě nebo hudebním festivalu
- 10 jinde, uvedte kde: _____

134. Kde bylo vámi uvedené místo?

- 1 v zahraničí (mimo ČR)
- 2 v ČR

135. Podle vašeho odhadu, kolik z vašich přátel/známých, se kterými se pravidelně nebo často stýkáte, užívá LSD?

- 1 nikdo
- 2 velmi málo mých přátel
- 3 asi polovina mých přátel
- 4 většina mých přátel
- 5 všichni

HALUCINOGENNÍ HOUBY (LYSOHLÁVKY)

136. Otázka pro tazatele: Uvedl respondent, že užil halucinogenní houby (lysohlávky) v posledních 12 měsících (odpověď 1 nebo 2 v otázce č. 54)?

- 1 ano → pokud ano, pokračujte otázkou č. 137
2 ne → pokud ne, pokračujte otázkou č. 140

137. Jak jste získal/a halucinogenní houby (lysohlávky), které jste užil/a naposledy?

Pro tazatele: Možno označit jen jednu odpověď.

- 1 koupil/a jsem halucinogenní houby
2 dostal/a jsem halucinogenní houby zadarmo nebo jsem sdílel/a s někým jiným
3 vypěstoval/a jsem je nebo sesbíral/a sám/sama
4 jinak

138. Od koho jste získal/a halucinogenní houby, které jste užil/a naposledy?

Pro tazatele: Možno označit jen jednu odpověď. Pokud je dealer zároveň kamarád, uveďte do kolonky jiným způsobem.

- 1 od kamaráda
2 od příbuzného / partnera
3 od známého
4 od neznámé osoby
5 od dealera
6 na internetu
7 dodávkovou službou / poštou
8 jiným způsobem, uveďte jak: _____

139. Kde jste získal/a halucinogenní houby, které jste užil/a naposledy?

Pro tazatele: Možno označit jen jednu odpověď.

- 1 doma, na soukromé akci
2 na veřejném prostranství (např. vlakové nádraží, ulice, park)
3 na pracovišti, ve škole nebo na univerzitě
4 v baru nebo restauraci, klubu nebo na diskotéce, na koncertě nebo hudebním festivalu
5 jinde, uveďte kde: _____

140. Jak obtížné by podle vašeho názoru pro vás bylo sehnat si halucinogenní houby během 24 hodin, pokud byste o to stál/a?

- 1 nemožné
- 2 velmi obtížné
- 3 celkem obtížné
- 4 celkem snadné
- 5 velmi snadné

141. Kolikrát v životě vám byly nabídnuty halucinogenní houby, zdarma nebo ke koupi?

- 1 ani jednou → pokud ani jednou, pokračujte otázkou č. 146
- 2 1-2krát
- 3 3-5krát
- 4 6-9krát
- 5 10-19krát
- 6 20-39krát
- 7 40 a vícekrát

142. Kolikrát v posledních 12 měsících vám byly nabídnuty halucinogenní houby, zdarma nebo ke koupi?

- 1 ani jednou → pokud ani jednou, pokračujte otázkou č. 146
- 2 1-2krát
- 3 3-5krát
- 4 6-9krát
- 5 10-19krát
- 6 20-39krát
- 7 40 a vícekrát

143. Kolikrát v posledních 12 měsících vám byly nabídnuty halucinogenní houby pouze ke koupi?

- 1 ani jednou
- 2 1-2krát
- 3 3-5krát
- 4 6-9krát
- 5 10-19krát
- 6 20-39krát
- 7 40 a vícekrát

144. V posledních 12 měsících, když vám byly nabídnuty halucinogenní houby naposledy, kde to bylo?

Pro tazatele: Možno označit jen jednu odpověď.

- 1 u vás doma
- 2 doma u někoho jiného
- 3 na soukromé oslavě
- 4 na veřejném prostranství (např. vlakové nádraží, ulice, park)
- 5 na pracovišti
- 6 ve škole nebo na univerzitě
- 7 v baru nebo v restauraci
- 8 v klubu nebo na diskotéce
- 9 na koncertě nebo hudebním festivalu
- 10 jinde, uveďte kde: _____

145. Kde bylo vámi uvedené místo?

- 1 v zahraničí (mimo ČR)
- 2 v ČR

146. Podle vašeho odhadu, kolik z vašich přátel/známých, se kterými se pravidelně nebo často stýkáte, užívá halucinogenní houby?

- 1 nikdo
- 2 velmi málo mých přátel
- 3 asi polovina mých přátel
- 4 většina mých přátel
- 5 všichni

ČÁST III. MODUL INTENZIVNÍ UŽÍVÁNÍ KONOPNÝCH LÁTEK

147. Otázka pro tazatele: *Uvedl respondent, že užil marihuanu nebo hašiš v posledních 12 měsících (odpověď 1 nebo 2 v otázce č. 16)?*

- 1 ano → pokud ano, pokračujte otázkou č. 148
- 2 ne → pokud ne, pokračujte otázkou č. 164

148. V posledních 12 měsících, užil/a² jste někdy marihuanu nebo hašiš do několika hodin po probuzení?

- 1 nikdy
- 2 zřídka
- 3 občas
- 4 celkem často
- 5 velmi často

149. V posledních 12 měsících, užil/a jste někdy marihuanu nebo hašiš, když jste byl/a sám/sama?

- 1 nikdy
- 2 zřídka
- 3 občas
- 4 celkem často
- 5 velmi často

² Užívání je tu typicky bud kouřením (samotné marihuany nebo hašiše či ve směsi s tabákem), vdechování výparů (z vaporizéru) nebo snědením jako přísady v potravinách či nápojích

150. V posledních 12 měsících, měl/a jste problémy s pamětí, které podle vás mohly souviseť s užíváním marihuany nebo hašiše?

- 1 nikdy
- 2 zřídka
- 3 občas
- 4 celkem často
- 5 velmi často

151. V posledních 12 měsících, řekli vám někdy vaši přátelé nebo rodinní příslušníci, že byste měl/a omezit nebo přestat užívat marihuanu nebo hašiš?

- 1 nikdy
- 2 zřídka
- 3 občas
- 4 celkem často
- 5 velmi často

152. V posledních 12 měsících, zkousil/a jste někdy omezit nebo přestat užívat marihuanu nebo hašiš?

- 1 nikdy
- 2 zřídka
- 3 občas
- 4 celkem často
- 5 velmi často

153. V posledních 12 měsících, měl/a jste někdy problémy kvůli vašemu užívání marihuany nebo hašiše (např. hádka, rvačka, nehoda, špatné výsledky ve škole)?

- 1 nikdy
- 2 zřídka
- 3 občas
- 4 celkem často
- 5 velmi často

ČÁST IV. MODUL KONOPNÉ TRHY

154. Jak jste získal/a marihanu nebo hašiš, kterou jste užil/a naposledy?

Pro tazatele: Možno označit jen jednu odpověď.

- 1 sdílel/a jsem ji s někým jiným
- 2 dostal/a jsem ji zadarmo
- 3 vyměnil/a jsem ji za něco jiného
- 4 získal/a jsem ji přes kamaráda/známého, který pro mne marihanu kupil
- 5 kupil/a jsem ji od prodejce, který prodává pouze marihanu
- 6 kupil/a jsem ji od prodejce, který prodává i jiné drogy
- 7 kupil/a jsem ji od pěstitele
- 8 vypěstoval/a jsem ji „outdoor“ (venku)
- 9 vypěstoval/a jsem ji „indoor“ (ve skleníku, ve skříni apod.)
- 10 přivezl/a jsem ji ze zahraničí

155. Když jste naposledy užil/a marihanu, o jaký šlo druh?

Pro tazatele: Možno označit jen jednu odpověď.

- 1 indoor (skunk, vypěstovaná ve skleníku, ve skříni apod.)
- 2 outdoor (marihuana / venkovní)
- 3 hašiš
- 4 nevím

156. Když jste naposledy obdržel/a nebo kupil/a marihanu, o jaký šlo druh?

Pro tazatele: Možno označit jen jednu odpověď. Neptáme se na sdílení zapáleného jointa.

- 1 indoor (skunk, vypěstovaná ve skleníku, ve skříni apod.)
- 2 outdoor (marihuana / venkovní)
- 3 hašiš
- 4 nevím
- 5 nikdy jsem neobdržel a nekupoval, pěstuji si sám

→ pokud pěstuje sám, pokračujte otázkou č. 163

157. Když jste naposledy obdržel/a nebo kupil/a marihuanu, odkud pocházela?

Pro tazatele: Možno označit jen jednu odpověď. Neptáme se na sdílení zapáleného jointa.

- 1 byla vypěstována v ČR
- 2 byla vypěstována v zahraničí – Holandsko
- 3 byla vypěstována v zahraničí – jiná evropská země
- 4 byla vypěstována v zahraničí – mimo Evropu
- 5 nevím

158. Když jste naposledy obdržel/a nebo kupil/a marihuanu, o jaké šlo množství?

Pro tazatele: Neptáme se na sdílení jointa. pokud ale jointa obdržel/a nebo kupil/a a nedokáže množství sám /sama vyjádřit v gramech, jde zpravidla o množství menší než jeden gram.

- 1 méně než 1 gram
- 2 1 gram
- 3 2 gramy
- 4 3-4 gramy
- 5 5-9 gramů
- 6 10 a více gramů
- 7 jiný popis množství: _____

159. Když jste naposledy obdržel/a nebo kupil/a marihuanu v uvedeném množství, jakou cenu jste zaplatil/a za jeden gram?

Pro tazatele: Neptáme se na sdílení jointa.

- 1 neplatil/a jsem
- 2 méně než 50 Kč
- 3 50-99 Kč
- 4 100-149 Kč
- 5 150-199 Kč
- 6 200-249 Kč
- 7 250-299 Kč
- 8 300-349 Kč
- 9 více než 350 Kč

160. Když jste naposledy obdržel/a nebo koupil/a marihuanu, jak jste s ní naložil/a?

Pro tazatele: Neptáme se na sdílení jointa.

- 1 užil/a jsem ji sám/sama
- 2 užil/a jsem ji s dalšími lidmi
- 3 daroval/a jsem ji
- 4 všechnu jsem ji prodal/a
- 5 část jsem jí prodal/a

161. Když jste naposledy obdržel/a nebo koupil/a marihuanu, jak nákup nebo předání proběhlo?

Pro tazatele: Neptáme se na sdílení jointa.

- 1 kontaktoval mne prodejce/ pěstitel/ známý
- 2 vyhledal/a jsem prodejce/pěstitele/známého sám/sama
- 3 nelze určit, kdo kontakt inicioval

162. Od prodejců/známých, od kterých získáváte marihuanu, získáváte i jiné drogy?

Pro tazatele: Neptáme se na joint.

- 1 prodejce/známý neumožňuje získat jiné drogy
- 2 vím o možnosti získat jinou drogu, ale nevyužívám ji
- 3 občas, ale jen extázi nebo halucinogeny (LSD, houbičky...)
- 4 občas, různé látky
- 5 celkem často, ale jen extázi nebo halucinogeny (LSD, houbičky...)
- 6 celkem často, různé látky (vypište):

163. Když jste naposledy obdržel/a, koupil/a nebo vypěstoval/a (pokud šlo o poslední způsob získání v ot. 156) marihuanu, vnímal/a jste nějaké riziko ohrožení?

Pro tazatele: Označte příslušnou odpověď u každé z uvedených možností. Neptáme se na sdílení jointa.

- | | | |
|--|--------------------------------|--|
| a <input type="checkbox"/> ze strany policie | 1 <input type="checkbox"/> ano | 2 <input type="checkbox"/> ne |
| b <input type="checkbox"/> ze strany prodejce/předávajícího | 1 <input type="checkbox"/> ano | 2 <input type="checkbox"/> ne |
| c <input type="checkbox"/> ze strany okolí, které se neúčastnilo transakce | 1 <input type="checkbox"/> ano | 2 <input type="checkbox"/> ne |
| d <input type="checkbox"/> cítil/a jsem jiné ohrožení: | 1 <input type="checkbox"/> ano | 2 <input type="checkbox"/> ne (vypište): |
-
-

- | | | |
|--|--------------------------------|-------------------------------|
| e <input type="checkbox"/> žádné ohrožení jsem necítil/a | 1 <input type="checkbox"/> ano | 2 <input type="checkbox"/> ne |
|--|--------------------------------|-------------------------------|

164. Kolik znáte lidí, kteří:

Pro tazatele: Vyplňte údaj v každém rádku. V případě, že respondent nezná takovou osobu, uveďte 0 osob. V případě, že respondent neodpoví, nechte pole prázdné.

1. pěstují marihuanu, ale nedělí se o ni ani ji neprodávají:_____ (uveďte počet osob)
2. pěstují marihuanu a sdílejí ji nebo dávají zdarma:_____ (uveďte počet osob)
3. pěstují a prodávají marihuanu:_____ (uveďte počet osob)
4. marihuanu prodávají, ale nepěstují:_____ (uveďte počet osob)

ČÁST V. SOCIODEMOGRAFICKÁ CHARAKTERISTIKA

165. Pohlaví

- 1 muž
- 2 žena

166. Dosažený věk (věk při posledních narozeninách)

Pro tazatele: Vypište počet let.

.....

167. Rodinný stav

- 1 svobodný/á
- 2 ženatý/vdaná
- 3 rozvedený/á
- 4 vdovec, vdova
- 5 druh, družka

168. Nejvyšší dosažené vzdělání

- 1 základní
- 2 vyučený/á, střední vzdělání bez maturity
- 3 střední s maturitou
- 4 vyšší odborné (VOŠ), pomaturitní nástavba
- 5 vysokoškolské (včetně bakalářského stupně)

169. Jak se dá popsat vaše práce/zaměstnání? Uveďte jen jedno zaměstnání, které považujete za hlavní.

Pro tazatele: Možno označit jen jednu odpověď.

- 1 v zaměstnaneckém poměru
- 2 samostatně výdělečně činný/á (živnostník, podnikatel)
- 3 v zaměstnaneckém poměru a současně samostatně výdělečně činný/á
- 4 důchodce
- 5 invalidní důchodce
- 6 student
- 7 v domácnosti
- 8 na mateřské nebo rodičovské dovolené
- 9 nezaměstnaný/á – registrovaný/á na úřadu práce
- 10 nezaměstnaný/á – neregistrovaný/á na úřadu práce
- 11 jiné, uveďte jaké: _____

170. Jaký je váš čistý měsíční příjem?

- 1 nemám vlastní příjem
- 2 do 5 000 Kč
- 3 5 001-10 000 Kč
- 4 10 001-15 000 Kč
- 5 15 001-20 000 Kč
- 6 20 001-30 000 Kč
- 7 více než 30 001 Kč

171. S kým žijete v domácnosti?

- 1 sám/sama
- 2 sám/sama s dítětem/dětmi
- 3 s rodičem/rodiči
- 4 s partnerem / partnerkou
- 5 s partnerem / partnerkou a dětmi
- 6 se známým/i, kamarádem/dy, spolužákem/y
- 7 s jinou/jinými osobami (vypište) : _____

Ještě jednou Vám děkujeme za Vaši účast ve výzkumu.

Kódy pro operátory

KodOpe172:

KodOpe173:

KodOpe174:

KodOpe175:

**Ing. Mgr. Vendula Běláčková, Ing. Blanka Nechanská,
Mgr. Pavla Chomynová, Mgr. Michaela Horáková**

**Celopopulační studie užívání návykových látek a postojů k němu v České
republice v roce 2008**

© Úřad vlády České republiky, 2012

1. vydání

Redakčně uzavřeno 22. prosince 2011

Design Missing-Element

Sazba Vladimír Vašek

ISBN 978-80-7440-052-0

CELOPOPULAČNÍ STUDIE UŽÍVÁNÍ NÁVYKOVÝCH LÁTEK A POSTOJŮ K NĚMU V ČESKÉ REPUBLICE V ROCE 2008

- Předkládaná publikace shrnuje výsledky získané v rámci Celopopulační studie užívání návykových látek a postojů k němu v České republice v roce 2008. Studie na reprezentativním vzorku 4 500 respondentů ve věku 15–64 let popisuje situaci v oblasti užívání legálních a nelegálních drog v České republice. V rámci studie byly sledovány nejen ukazatele týkající se aktuální prevalence kouření, konzumace alkoholu, užívání psychoaktivních léků a zkušeností s užitím nelegálních drog, ale také tolerance a vnímání rizikovosti užívání návykových látek a jejich dostupnosti. Publikace zároveň poskytuje informace o vývoji situace ve srovnání s dříve realizovanými celopopulačními studiemi a srovnání situace v ČR s evropskými zeměmi.
- Publikaci čtenářům předkládá Národní monitorovací středisko pro drogy a drogové závislosti, které je pracovištěm Úřadu vlády České republiky. Plné znění této publikace, dříve vydané publikace a informace o připravovaných publikacích Národního monitorovacího střediska pro drogy a drogové závislosti najdete na webové stránce www.drogy-info.cz v sekci Publikace. Distribuci zajišťuje vydavatel.

ISBN 978-80-7440-052-0



9 788074 400520

Neprodejná